

รายงานการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๑๒

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

ประธาน (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) : เมื่อคณะกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอเปิดประชุมนะครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานครับ จะขออนุญาตตั้งอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติเพิ่มเติมจากผู้แทนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ๒ ท่าน เขาส่งชื่อมาให้เมื่อสัปดาห์ที่แล้วครับ ก็ขออนุญาตตั้ง นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กับนายจินตพันธุ์ ทั้งสองท่านเป็นอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างนิติบัญญัติเพิ่มเติมครับ

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ : ท่านประธานครับ ผมขออนุญาตเรียนรายชื่ออนุกรรมการที่จะขอตั้งในคณะกรรมการคณะที่ ๒ ศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารเพิ่มเติม ๑. นายอำนาจ ศรีพูนสุข ๒. นายวิเชียร สัตยธรรม ๓. นายสกุล สือทรงธรรม ๔. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง ๕. นายวรวิทย์ เท่งพุ่ม ๒ ท่านหลังนี้เป็นผู้แทนจากกฤษฎีกาครับ ขอบพระคุณครับ

ประธาน : มีท่านอื่นจะตั้งอะไรอีกไหมครับ ถ้าไม่มีที่ประชุมเห็นชอบนะครับ คราวที่แล้วถึงไหนครับ

เลขานุการ (นายปกรณ์ นิลประพันธ์) : เมื่อวานถึงมาตรา ๓๙ ครับ ยังค้างไว้ เรื่องการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ ท่านประธานได้มอบหมายฝากให้คณะกรรมการช่วยกันพิจารณาว่าการจัดระเบียบการประกอบอาชีพนั้นควรจะใส่วรรคท้ายไว้ด้วยหรือไม่อย่างไร ขออนุญาตทางห้อง control เอร่างขึ้นที่หน้าจอท่านประธานด้วยนะครับ

ประธาน : อันนี้ทิ้งไว้ก่อนก็ได้ครับ ยังไม่ตกผลึก ไปมาตรา ๔๐ ก่อน

เลขานุการ : มาตรา ๔๐ สิทธิของบุคคลในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และฟ้องคดี ย่อมได้รับความคุ้มครอง

ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประธาน : ทำไม่ต้องมีฟ้องคดีด้วย

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เลขานุการ : เดิมเขาแยกกันครับ เดิมเขามีสิทธิร้องทุกข์กับฟ้องคดีเขาแยกคนละ
มาตรา ทั้งในปี ๒๕๕๐ และปี ๒๕๔๐ ครับ

ประธาน : แล้วทำไมถึงจะต้องไปรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญว่ามีสิทธิฟ้องคดี มันเกิด
ปัญหาอะไร การฟ้องคดีมันก็เป็นของปกติ

เลขานุการ : ของเขาที่เสนอไว้เดิมจะเป็นฟ้องบุคคลย่อมมีสิทธิที่จะฟ้อง
ส่วนราชการให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำความผิดซึ่งก็ฟ้องได้อยู่แล้ว

ประธาน : คือเขากลัวว่าเดี๋ยวราชการจะไม่ให้ฟ้อง ถ้าอย่างนั้นก็ฟ้องส่วนราชการได้
ฟ้องหน่วยงานของรัฐได้

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ หรือว่าจะเป็นเรื่องที่เป็นสิทธิพื้นฐาน
ที่ประชาชนนั้นสามารถที่จะนำคดีขึ้นสู่ศาล ในกรณีคืออาญาที่หากมองว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม
จากกระบวนการทางอาญาทั่วไปตรงนั้นหรือเปล่าไม่แน่ใจครับ

ประธาน : อันนั้นมันเป็นสิทธิธรรมดาที่ไม่มีใครไปปลบล้างได้อยู่แล้ว แต่ว่ามันจะ
เกิดปัญหาสมมุติว่าเราฟ้องคณะรัฐมนตรี ฟ้องกระทรวง ทบวง กรม ได้ไหม อาจจะเป็นปัญหา
ก็เขียนรองรับเสียหน่อยว่าฟ้องหน่วยงานของรัฐได้ ไปได้ไหมครับ

เลขานุการ : มาตรา ๔๑ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการ
สาธารณสุข และบริการสาธารณสุขอื่นจากรัฐ และมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางสังคม สวัสดิการ
หรือการสงเคราะห์ขั้นพื้นฐานอื่นจากรัฐ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ ถ้าอย่างนี้ก็แปลว่าการศึกษา
ขั้นพื้นฐานก็คือ ๑๒ ปี ใช่ไหมครับ

ประธาน : ไม่รู้ ไม่บอก

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : เพราะว่าเรามีหน่วยงานของรัฐที่จัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐานและหน่วยงานนั้นที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมันจัด ๑๒ ปีหรือครับ

ประธาน : เขาจะจัดกี่ปีครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ก็ไม่เป็นอะไรใช่ไหมครับ แต่ว่าเราเขียนไว้แบบนี้

ประธาน : เราเลยหน้าทีไปหรือยัง

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เลขานุการ : ยังครับ หน้าทีของบุคคลมีอยู่แล้วครับ มีหน้าที่ได้รับการศึกษา
เราพิจารณามีอยู่ครับ

ประธาน : แล้วศึกษาภาคบังคับ หน้าที่ต้องศึกษาภาคบังคับ ไม่ใช่ขั้นพื้นฐาน

เลขานุการ : เขาใช้การศึกษาขั้นพื้นฐานครับ ผมก็เลยล้อคำเขามา

ประธาน : ซึ่งไม่ถูก คือหน้าที่มันต้องเป็นหน้าที่ในการศึกษาภาคบังคับเราถึงจะมี
หน้าที่ แต่ขั้นพื้นฐานนี้เป็นสิทธิ ถ้าเป็นหน้าที่ขั้นพื้นฐานแปลว่าถ้าเราบอกว่าขั้นพื้นฐานเรา ๑๒ ปี
อันนี้ก็ต้องตะบ๊ะบันเรียนไป ๑๒ ปี ทั้ง ๆ ที่ไม่รู้จะเรียนไปทำไม เชิญครับ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานขออนุญาตครับ อันนี้จะต่อเนื่องไปถึงเรื่อง
นโยบายแห่งรัฐ ซึ่งขอเรียนที่ประชุมว่าวันนั้นที่นักข่าวถาม เขาถามว่าจากมาตราทั้งหมดมันจะไปถึง
ตรงไหน แล้วก็เราเสร็จตรงนี้แล้วจะเรื่องอะไรต่อ ก็เลยบอกไปว่าจะเป็นเรื่องนโยบายแห่งรัฐ
ต่อจากนี้แหละครับ ก็ต้องกราบขอภัยท่านประธานไม่ได้แถลงไปว่าเรากำลังพิจารณาเรื่องนโยบาย
แห่งรัฐ ทีนี้ก็เลยมาเจอมาตรานี้บังเอิญในที่ประชุมปฏิรูปการเมืองผมจำได้ว่ามีคนเสนอแก้ปัญหา
เรื่องของประชานิยม เขาก็บอกว่าการแก้ปัญหประชานิยมถ้าจะได้ผลเราน่าจะบัญญัติเรื่องอะไร
ก็ตามที่รัฐให้บริการ หรือให้สวัสดิการกับประชาชนในรัฐธรรมนูญ เพื่อที่ทางผู้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองในอนาคตเวลาเขาทำงานเขาจะไม่สามารถอ้างได้ว่าเป็นผลงานของเขา ผมเลย
เรียนปรึกษาว่าในมาตราดังกล่าวมันก็เป็นเรื่องสวัสดิการ เป็นเรื่องบริการของรัฐมันควรจะอยู่ตรงนี้
หรือว่าจะไปใส่ในนโยบายแห่งรัฐครับ ขออนุญาตครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ผมเองเป็นคนที่ว่าน่าจะจัดเป็น
รัฐสวัสดิการเสียเลยตีใหม่ จัดให้เป็นหมวดหมู่เลย การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์อะไร
ต่าง ๆ มันจะได้เป็นหมวดหมู่ แล้วไม่ต้องไปอ้างประชานิยมอีกเลย ทำให้มันถึงสวัสดิการให้มันรู้
ไปเลยว่าต่อไปพรรคการเมืองอาจจะไม่ต้องใช้ระบบประชานิยมอีกแล้ว เพราะว่ามันจะอยู่ใน
รัฐธรรมนูญ แล้วทุกพรรคที่มาเป็นรัฐบาลก็ต้องทำตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้วนะครับ ขอขอบคุณครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ขออนุญาตท่านประธานนะครับ อย่างคำว่าได้รับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการสาธารณสุขและบริการสาธารณสุขอื่นจากรัฐ พอตีผมพยายามนึก
ตามว่าบางทีคนที่ เป็น provider คนที่เป็นคนให้อาจจะไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ แต่ว่าเป็นหน่วยงาน
ของเอกชน แต่นึกแล้วก็ยังคิดต่อ ถ้าบอกว่ามีสิทธิได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการสาธารณสุข

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

และบริการอื่น ๆ ของรัฐ มันแปลได้ใช่ไหมครับว่ารัฐให้คนอื่นจัดก็ได้ รัฐไม่ต้องจัดเอง คืออาจจะมีโรงเรียนเอกชน อาจจะมีอะไรอย่างนี้ครับ คือให้รัฐเป็นคนไปจ้างให้คนอื่นทำให้ หรือโรงพยาบาลก็จ้างให้โรงพยาบาลเอกชนทำให้

ประธาน : นั่นก็เป็นบริการของรัฐ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : แต่ว่ายังเป็นบริการของรัฐอยู่โดยที่คล้าย ๆ รัฐให้คูปองไปให้แบบนี้ครับ

ประธาน : ก็เป็นบริการของรัฐ ผมนึกไม่ออกว่าตัวนี้เขาเขียนไว้ทำไม ตอนที่เขาเขียนสมัยนั้นก็เพื่อจะเอาใจคน แต่จริง ๆ สิ่งเหล่านี้เมื่อรัฐบริการมันก็บริการให้กับประชาชน ทำไมถึงจะต้องมาเขียนว่าเป็นสิทธิมันได้อะไรขึ้นมา

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ ในคำหลังท้ายวรรคที่บอกว่าจากรัฐ อันนั้นต้องเปลี่ยนเป็นของรัฐด้วยไหมครับ ยกตัวอย่างเช่นว่า รัฐอาจจะให้คูปองผู้สูงอายุไปอยู่บ้านพักคนพิการของเอกชนอะไรอย่างนี้ครับ.

ประธาน : ซึ่งเวลารัฐจัดบริการก็คือจัดบริการให้ประชาชน แล้วถ้ารัฐไม่ได้จัดบริการ มันก็ไม่มีบริการนั้น ผมก็ยังนึกไม่ออกแล้วเราเขียนทำไม แต่ถ้ารัฐเคยให้บริการแล้วมันให้แบบเลือกปฏิบัติอย่างนั้นเราอาจจะต้องเขียนว่าให้มีสิทธิทัดเทียมกันในการรับบริการ แต่ว่าอันนี้มันก็ไม่ได้บอกอะไรเลย ยังนึกไม่ออกว่าแล้วมันได้อะไรจากการเขียนตรงนี้

เลขานุการ : ผมขออนุญาตให้ข้อมูลคณะกรรมการเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาครับ ประเทศไทยยอมรับเป็นภาคีสถิติสัญญาสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม หรือ ICESCR ในข้อ ๑๓ (๒) ก หรือ A เขาบอกว่ารัฐจะต้องประกันว่า Primary education shall be compulsory and available free to all ก็เฉพาะ Primary education เท่านั้น แต่ของเราตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมาเรา provide ๑๒ ปีมาตลอด ซึ่งมันเกิน primary

ประธาน : ซึ่งมันทำให้การศึกษาเราล้ม ทำแบบซังกะตาย คือมีเท่าไรก็เอาไปเท่านั้น แล้วก็ได้ไม่ได้ไม่ได้อะไร แทนที่จะให้ประชาชนเขามีส่วนร่วมในการให้การศึกษา เพราะการศึกษาภาคบังคับ โอเคเพราะทุกคนถูกบังคับให้ไปเรียน รัฐก็ต้องจัดให้ฟรี แต่หลังจากนั้นการจัดการศึกษา รัฐก็ต้อง provide แต่ไม่ใช่ provide ทั้งหมด บางโรงเรียนอาจจะบอกว่าแล้วมันร้อน พวกเราออกสตางค์ติดแอร์จ่ายค่าไฟฟ้าก็ไม่ใช่เป็นเรื่องแปลก หรืออยากให้เด็กเล่นกีฬาเก่ง ๆ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

มีสรวายน้ำก็ไปออกสตางค์สร้างสรวายน้ำ หรือโรงเรียนมีสตางค์สร้างสรวายน้ำก็เก็บสตางค์ จากเด็กอะไรพวกนี้คือความเป็นจริงมันเป็นไปได้ที่รัฐจะจัดสิ่งทั้งหลายทั้งปวงที่มันสมควรให้แก่ ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า เพราะถ้าทำแล้วมันก็จะกลายเป็นแบบฟุตซอลเป็นเหมือนนักการเมือง ไปเสียเปล่า ๆ ทีนี้ถ้าดูจาก suggestion ผมคิดว่าถ้าเราเพิ่มหมวดอีกหมวดหนึ่ง เรามีหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทย เรามีหน้าที่ของรัฐขึ้นมาบ้างนอกเหนือไปจากแนวนโยบายแห่งรัฐ แนวนโยบาย แห่งรัฐมันเป็นแต่เพียงกรอบว่ารัฐจะต้องเดินไปในทิศทางนี้นะ ทำก็ได้ไม่ทำก็ได้ แต่ว่าเรื่อง บางเรื่องเราอยากจะบังคับให้รัฐทำมันต้องไม่ใช่เรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ แต่เวลานี้เราปนกัน เวลา เขียนเราอยากให้รัฐทำอะไรเราก็ไปใส่ว่าเป็นสิทธิซึ่งมันก็ปน จริง ๆ มันไม่ใช่เรื่องของสิทธิ มันเป็นเรื่องของหน้าที่ของรัฐที่จะทำ ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการศึกษาเราอาจจะบอกว่ารัฐต้องจัด การศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนโดยทั่วถึง รัฐต้องจัดบริการสาธารณสุขให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงได้อย่างทัดเทียมกันอะไรพวกนี้ มันเป็นเรื่องของหน้าที่ พอรัฐจัดปั๊บแล้วถามว่ามันจะไปไหน มันก็ไปที่ประชาชน รัฐคงไม่ไปจัดให้ robot ที่ไหน เพราะฉะนั้นก็ไม่จำเป็นต้องไปเขียน พอรัฐ จัดเข้า สิทธิมันก็เกิดขึ้นเอง

นายภัทร คำพิทักษ์ : สนับสนุนครับท่าน ผมว่า ๑. มันเป็นเรื่องใหม่ นะครับ ๒. มันจะป้องกันสิ่งที่เราตก ๆ หล่น ๆ ไปด้วย เพราะเขาก็เกรงว่าพอเราเขียนสั้นมันจะหายไป ทีนี้เราไปทำให้ยิ่งชัดกว่าเก่าอีกก็คือว่า เขียนให้เลยว่าเป็นหน้าที่ของรัฐว่ารัฐจะต้องทำ อันที่ ๓ ก็มาอย่างที่ท่านสุพจน์ว่า คือว่าเมื่อมันกำหนดไปแล้วบางอย่าง มันไม่จำเป็นที่จะต้องไปหาเสียงกันอีก เพราะเป็นหน้าที่รัฐใครมาก็จะต้องทำสิ่งนั้น

ประธาน : ถ้าอย่างนั้นอันนี้เอาไปไว้ในหมวดหน้าที่ของรัฐ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ถ้าจะพูดให้เป็นหน้าที่ของรัฐน่าจะอยู่ในหมวดทั่วไป ต่อจากมาตรา ๔ คือเขียนเป็นแบบกว้าง ๆ ว่ารัฐมีหน้าที่ที่จะให้ประชาชนมีความสุขหรืออะไร เขียนกว้าง ๆ

ประธาน : ถ้าเขียนแค่นั้นมันก็จะไม่ได้บอกถึงพวกนี้ ถ้าไปตั้งไว้เสียอีกหมวดหนึ่ง แล้วก็อารัมภบทมาตราแรกด้วยที่ท่านว่านี่ คือมันไม่ใช่เฉพาะหน้าที่ที่เราระบุ เดี่ยวจะนึกว่ามีแค่นี้ แต่ว่ามีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยให้ประเทศเป็นประเทศเป็นเอกราชอะไรพวกนี้ไว้อันหนึ่ง แล้ว นอกจากนั้น มีหน้าที่เจาะจงดังต่อไปนี้ด้วย แปลว่าเรื่องอื่น ๆ you ก็ไปทำเอา แต่เรื่องนี้ต้องทำ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ต้องต่อจากหมวดสิทธิเสรีภาพ หรือต่อจากหมวดหน้าที่
ปวงชนชาวไทย

ประธาน : ก่อนหรือหลังแนวนโยบายแห่งรัฐ เดี่ยวค่อยไปดูว่าจะเอาก่อนหรือหลัง
เดี่ยวลองให้เขาไปดู เราก็คงไล่ไปเรื่อย บางอันเราก็คงจะเริ่มตัดออก

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธาน ที่นี้ในร่างมาตรา ๕๑
ก็พยายามที่จะรวมในเรื่องต่าง ๆ ทั้งเรื่องการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริการสาธารณสุขอะไรต่าง ๆ นี้
มันรวมอยู่ในมาตราเดียวกันหมด ในส่วนของบริการสาธารณสุขนี่ก็เป็นเรื่องใหญ่ซึ่งรัฐธรรมนูญเดิม
ก็มีบัญญัติเรื่องการบริการสาธารณสุขไว้โดยเฉพาะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา ๕๑ ของ
รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ กรณีซึ่งเป็นผู้ยากไร้เขาบัญญัติให้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจาก
สถานพยาบาล จากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย คือเขาเขียน ที่นี้เราไม่มี
เดี๋ยวคนก็บอกว่าคนยากไร้นี้จะได้สิทธิน้อยกว่าเก่าหรือเปล่า

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ไปอยู่ในหน้าที่ของรัฐไปเลย

ประธาน : คือถึงตอนนั้นถ้าเราบอกเราอยากจะให้ฟรี เราก็คงไปเขียนว่าฟรี แต่ผมคิดว่า
เรื่องการเขียนฟรีไว้ในรัฐธรรมนูญมันต้องคิดให้ดี เราต้องการให้คนของเราได้รับอย่างซึ่งกะตาย
หรือได้รับอย่างดีมีคุณภาพ ถ้ามันมีคุณภาพมันก็ต้องจ่ายสตางค์บ้างเหมือนกับที่ ๓๐ บาท
ในที่สุดก็ต้องจ่ายทุกครั้งใช่ไหม ๓๐ บาท ก็ขนาดแค่ประกันสังคม คนก็ยังพยายามไม่ยอมไปใช้
เพราะว่ามันซึ่งกะบ๊วย

เลขานุการ : ผมขออนุญาตท่านประธานให้ข้อมูลครับ เรื่องฟรีหรือไม่ฟรี
เรื่องขีดขั้นของการศึกษาขั้นพื้นฐานอะไรต่าง ๆ ที่เดิมกำหนดกรอบระยะเวลาไว้มันมีผลกระทบต่อ
งบประมาณและระบบการบริหารจัดการโดยรวมด้วย คือถ้าเรากำหนดชัดเจนลงไปว่าฟรี
มันหมายถึงว่าต้องฟรีจริง ๆ นั่นคือเราเป็นรัฐสวัสดิการไปแล้ว ที่นี้ logic ของรัฐสวัสดิการก็คือว่า
เราต้องเก็บภาษีในอัตราที่สูงมากเพื่อที่จะเอาเงินมาใช้ในการใช้จ่าย ในการจัดทำสวัสดิการเหล่านี้
ตอบแทนผู้ที่เสียภาษี เพราะฉะนั้น วิธีคิดมันจะไปอีกอย่างหนึ่งเลย มันจะค่อนข้างสุดโต่ง แต่ถ้าเรา
ยังคงกลาง ๆ อยู่คือเราไม่นิยาม ไม่กำหนดรายละเอียดไว้ แต่ปล่อยให้มันเป็นไปตามสถานะทาง
นโยบายการเงินการคลัง มันก็จะพอมีความเป็นไปได้ถ้าเราไม่ได้ขีดขั้นสุดทางจนเกินไป
อย่างเช่นถ้าเป็นกรณีที่เราเป็นพันธมิตรของ ICESC เขาบอกว่าบังคับเฉพาะชั้นประถม
ก็คือให้อ่านออกเขียนได้ ชั้นมัธยมเขาก็ไม่ได้บังคับ เพราะฉะนั้นพอชั้นประถมก็เป็นอย่างนี้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ภริญา ๑/๗

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ชั้นมัธยมไม่ได้บังคับคนมันถึงมีช่องไปทำอาชีพอื่นได้ ในกรณีเช่นเดียวกับการรักษาทางด้านสาธารณสุขถ้าเกิดที่เราไปบังคับให้ว่าต้องรักษาฟรีมันจะมีปัญหากระทบกับระบบการบริการสุขภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องคุณภาพมันจะมีปัญหาค่อนข้างมากครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ อย่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ถัดไปมาตราต่อ ๆ ไปเราจะเห็นเลยว่ามันมีเยอะมากเลยที่รัฐจะให้ต่าง ๆ มันก็ถึงสวัสดิการอยู่แล้ว เพียงแต่ที่เราไม่ระบุเท่านั้นเองว่าอันนี้คือรัฐสวัสดิการ ก็จะเป็นอย่างที่คุณปกรณ์ว่า เพราะว่าถ้าใส่ไปปี่บเราต้องหาภาษีมาอุดหนุนแล้ว แต่ว่าถ้าเราใส่แบบกลาง ๆ ไว้ คล้าย ๆ ว่าพื้นฐานหรือว่าสาธารณสุขอย่างเหมาะสมอะไรต่าง ๆ มันก็ยังไม่สุดโต่งนักก็ยังไม่เป็นกึ่ง ๆ อยู่ เพียงแต่เราไม่ได้ใช้คำว่ารัฐสวัสดิการเท่านั้นเองนะครับ

ประธาน : เชิญครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายเกียรติชัย ญ นคร : ท่านประธานครับ ในเรื่องบริการของรัฐวันนี้ถ้าเราดูจากข้อเท็จจริงคิดวาก็ครอบคลุมในเรื่องของปัจจัยสี่ที่จะตอบสนองความต้องการของชีวิตของคนไปเกือบทุกอย่างแล้ว ทีนี้เพียงแต่ถ้าจะมองจากสิ่งที่ให้บริการไป บางทีมันก็มีค่าใช้จ่ายที่เราต้องจ่าย บางทีก็อาจจะจ่ายน้อยจ่ายมากหรืออาจจะฟรี เพราะฉะนั้น ต้นทุนถามว่าจะจะเป็นรัฐสวัสดิการหรือไม่มันก็อาจจะพูดลำบากนิดหนึ่งเหมือนกัน เพราะว่าถ้าดูจากโรงเรียน อย่างโรงเรียนของรัฐ รัฐก็รับภาระทุกอย่างในเรื่องของงบประมาณ ตั้งแต่บุคลากรยันในเรื่องของอุปกรณ์การเรียน อาคารสถานที่ใช้หมดครับ ตรงนี้ผมคิดว่าถ้าเกิดไปคิดในลักษณะของสิ่งที่รัฐทำอยู่ในปัจจุบันมันมีการลงทุนไปหมดแล้ว แต่ว่าอะไรที่ลงไปแล้วเราควรจะบอกว่าฟรีหรือไม่ฟรี อันนั้นมันอาจจะดูได้เป็นเรื่อง ๆ ไปหรือเปล่า ที่เราเขียนเรื่องสิทธิต่าง ๆ ถ้าพูดไปแล้วถ้ามองจากกฎหมายหรือกิจกรรมที่ทำอยู่เป็นปกติ มันมีทำอยู่เกือบทุกอย่างเพียงแต่ว่ามันจะมีกิจกรรมอะไรที่มันจะต่อยอดไปถึงขั้นที่เรียกว่าจะสร้างวิถีคิดประชานิยมจนเราจะต้องมานั่งเขียนป้องกันไว้อีกหรือเปล่า อันนี้ผมก็ไม่รู้จะครับว่านักการเมืองซึ่งเขาอาจจะเก่งในเรื่องของการคิดอะไรขึ้นมาใหม่ ๆ ได้ ผมจำได้ว่าตอนที่ประชาธิปไตยเป็นรัฐบาลแล้วก็ตอนหลังพอเพื่อไทยมาเป็นแล้วเขาไปตั้งกองทุนสตรี เห็นมีคนมาเล่าให้ฟังบอกคุณสุเทพนั่งทุบโต๊ะเปรี้ยงเลยบอก ตายแล้วทำไมเราเป็นรัฐบาลเราคิดไม่ออกอะไรอย่างนี้นะครับ แต่ประเด็นที่ผมอยากจะนำเรียนคือว่าอย่างเรื่องการศึกษาถ้าดูของสเปน สเปนก็จะบอกว่า elementary ในชั้น elementary เป็น compulsory แล้วก็ฟรี แล้วก็กับบทบาทของ public authority คือไปการันตีในเรื่องของ standard ในการศึกษาอะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนั้น ทีนี้เวลาเราดูในลักษณะแบบนี้คือถ้ามองจากปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่แล้วผมคิดว่าการันตีของสิทธิที่เราจะมีให้กับสิ่งที่เหมือนกับว่ามันมีการให้บริการอยู่แล้วในทางปกติ มันก็เลยยังสับสนในตัวเองอยู่เหมือนกันนะครับว่าเวลาเราจะไปกำหนดเราจะเลือกกำหนดอย่างไร เพราะว่าเหมือนกับตอนที่เราเขียนหมวดนี้เราก็กำลังจะบอกว่าสิ่งที่มีอยู่แล้วมันก็มีไป ถ้าจะไม่ให้ทำก็จะจำกัดห้ามไว้ในหมวดนี้ อะไรทำนองนี้นะครับ

ประธาน : คือไม่ว่าเราจะเขียนยังไง รัฐจะทำอะไรเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนย่อมทำได้เสมอ แต่การเขียนบางเรื่องเอาไว้ให้เป็นสิทธิมันเท่ากับบังคับให้รัฐทำ แล้วยิ่งถ้าไปกำหนดไว้ว่าฟรีด้วยมันเท่ากับผู้ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดเงินงบประมาณในอนาคตของประเทศไปด้วย ซึ่งตัวเองไม่รู้เลยว่าภาระในเงินงบประมาณของประเทศมันเป็นอย่างไร อันโน้นก็ฟรี อันนี้ก็ฟรี อันโน้นก็จัด อันนี้ก็จัดบริการหมด ถามว่าแล้วเคยคิดใหม่ว่าเงินมันมาจากไหน ซึ่งตรงนั้น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ผมคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่จะเป็นคนไปตัดสินใจ ความรู้ก็มีไม่ถึง แล้วกันนโยบายก็ไม่ได้จะมีใครจะรับรองได้ เพราะฉะนั้น ต้องเปิดให้รัฐบาลที่เขาเข้ามา เขาเป็นคนไปคิด ถ้าเขามีเงินเยอะเขาก็ไปให้ฟรี มีเงินน้อยเขาก็เก็บสตางค์เอาบ้างอะไรอย่างนี้ ก็แล้วแต่นโยบายของเขา คือเราคงไม่เขียนไปกำกับนโยบายเสียจนกระทั่งพรรคการเมืองเขาไม่สามารถจะกำหนดนโยบายขึ้นมาใหม่ได้ มันเป็นอันตราย แต่เรื่องบางเรื่องเราคิดว่าอันนี้มันเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดการพัฒนา เราอาจจะเขียนบังคับรัฐว่าหน้าที่ของรัฐในเรื่องเหล่านี้ต้องมี แล้วก็ไปทำอะไร จะจัดด้วยวิธีไหนก็ต้องปล่อยให้เขาไปคิดเอาเราก็เพียงแต่บอก ยกตัวอย่างเช่น สมมติถ้าเราบอกว่ารัฐมีหน้าที่จัดให้มีการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เสียสตางค์ อันนี้จะกำหนดได้เพราะอันนี้เราไปบังคับเขา แต่ถ้าสมมติว่าเรานึกว่าการศึกษาภาคบังคับในที่สุดปัจจุบันมันเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นอนุบาลเพราะถ้าตั้งแต่ชั้นอนุบาลดูแลไม่ดี เด็กมันไปเลย พอหลังจาก ๖ ขวบแล้วมันเปลี่ยนกลับไม่ได้ เราก็อาจจะบอกว่าต้องจัดด้วยเรื่องอนุบาล ซึ่งดูเหมือนการศึกษาเขายอมรับกันหมดแล้วว่าอนุบาลเขาเรียกว่าก่อนวัยเรียนต้องดูแล ซึ่งรัฐก็ต้องดูแล ถ้าเราจะพัฒนาคนของเรา เราก็ต้องดูแลมาตั้งแต่ต้น หรือการจัดให้มีบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึงทัดเทียมกัน อันนี้ก็เป็นที่กว้าง ๆ ของรัฐที่จะต้องทำ เราก็อาจจะเขียนเป็นหน้าที่ของรัฐได้ แต่เราคงไม่บอกว่าฟรีหรือไม่ฟรีก็แล้วแต่ ถ้าคิดว่ามีสตางค์ก็ฟรีหรือฟรีครึ่งเดียว หรือฟรีนิดหนึ่ง หรือฟรีมากขึ้นอะไรก็แล้วแต่ ก็เป็นเรื่องของรัฐบาลเขาไม่ใช่เรา

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ดิฉันคิดว่าในประเด็นที่ท่านประธานพูดมาดิฉันเห็นด้วยนะคะ แต่ใน list ที่เราควรจะไปใส่ เพราะเดี๋ยวนี้เราดูไปถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย ตั้งแต่เกิดเล็ก ๆ เลยก่อนอนุบาลก็มีความสำคัญนะคะ ตรงนี้ก็อาจจะเป็นที่หน้าที่ของรัฐหรือไม่ เพราะว่าเรารู้ว่าเด็กตั้งเยอะในประเทศไทยพ่อแม่ไม่มีโอกาสที่จะอยู่กับลูก เลี้ยงดูลูกได้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสำคัญ แต่ว่าไม่ใช่ที่ไปทิ้งเด็กให้อยู่ตามมีตามเกิด มันต้องมีคุณภาพบ้างนะคะ อันนี้ก็อาจจะเป็นที่หน้าที่ของรัฐที่คุณจะต้องทำ ที่นี้ดิฉันคิดว่าอะไรที่ไปบังคับว่าฟรี ฟรีทั้งหมด ดิฉันไม่เห็นด้วยนะคะ ยิ่ง across the board เพราะว่าความเหลื่อมล้ำในสังคมเรามีมาก เพราะฉะนั้นจริง ๆ แล้วงบประมาณที่จะลงไปสู่การศึกษาหรือบริการสาธารณสุขต่าง ๆ สาธารณสุขหรืออื่น ๆ คนที่เขา ร่ำรวยมั่งคั่งอยู่แล้ว น่าจะมีส่วนในการรับผิดชอบ ถ้าไปแจกคูปองฟรีทุกคนมันไม่มีความหมายสำหรับคนที่เขามั่งคั่งมาก แต่ว่าเงินเหล่านั้นน่าจะลงไปสู่คนที่เขายากจนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นจะได้มีโอกาสได้ไล่กันบ้าง เท่าเทียมกันบ้างนะคะ เพราะตอนนี้อาจจะแข่งกันเข้าโรงเรียนดี พ่อแม่เขาก็ยินดีช่วยกันอยู่แล้วในโรงเรียนที่ทุกคนอยากเข้า อย่างญี่ปุ่นเขาก็ไม่ได้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

จัดสรรมาให้เหมือนกัน โรงเรียนที่เขาอยู่ชนบทห่างไกลที่ขาดโอกาสจริง ๆ แล้วได้งบประมาณสูงกว่าเพื่อจูงใจให้ครูไปแล้วจูงใจให้มีอะไรดี ๆ สำหรับโรงเรียนเหล่านั้น เราน่าจะคิดใหม่ใหม่คะ ตามแบบนั้น เพราะว่ามันไม่มี across the board ทุกอย่างดิฉันคิดเป็นอะไรที่แย่มากในเมืองไทย

ประธาน : แล้วจริง ๆ มันไม่เป็นธรรม คนมีสตางค์เยอะ ๆ ก็ไปเข้ามหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งค่าหัวสองสามแสน คนมีสตางค์น้อย ๆ มันก็เรียนฟรีแต่โน่นที่แม่ฮ่องสอนค่าหัว ๖๐๐ บาท อะไรอย่างนี้ ต่างคนต่างฟรี คนรวยเวลาฟรี ฟรีเป็นแสน แต่คนจนฟรีเป็นร้อย มันไม่เป็นธรรม มันต้องฟรีเท่ากันสิ แล้วก็สำหรับคนที่จนแล้วไปเข้าโรงเรียนที่มันแพง รัฐก็ต้อง provide ทุนให้ ต้องจัดหาทุนให้ แต่ไม่ใช่ไปให้ฟรีหมด ไม่อย่างนั้นมันก็ได้เปรียบเสียเปรียบกันเยอะ เกิดมาก็ได้เปรียบแล้ว เชิญอาจารย์ครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : ผมนึกถึงคนที่เสียเปรียบคนอื่นในสังคมตั้งแต่เกิด นะครับ อย่างเช่นผู้พิการนะครับ เราจะให้อะไรเขามากกว่าคนอื่นไหมครับ แล้วถ้าเราจะให้อะไร มากกว่าคนอื่น เราไม่แน่ใจเหมือนกันว่าต้องเขียนยังไง

ประธาน : แทนที่จะไปบอกว่าเป็นสิทธิ เดี่ยวเราก็ไปเขียนหน้าที่ของรัฐ แล้วอันไหนที่เราคิดว่ามันควรจะต้องฟรี เราก็บอกว่าฟรี แต่ว่าต้องไม่ใช่ฟรีทั้งหมด อันไหนที่มันไม่ควรเราก็กังไว้เฉย ๆ จะเก็บสตางค์หรือจะฟรีอะไรก็ได้แล้วแต่สถานะทางการเงิน แต่อย่างเช่น ผู้พิการ เราจะบอกว่าการจัดการศึกษาของผู้พิการรัฐต้องจัด จัดแล้วก็ต้องจัดให้โดยไม่คิดสตางค์ อะไรอย่างนี้มันก็ได้ มันมีเหตุผลของมันแล้วสตางค์ก็ได้เยอะเท่าไร

เลขานุการ : ผมขออีกนิดเดียวครับท่านประธานครับ ในแง่ของการเขียนใน รัฐธรรมนูญว่า โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ในลักษณะนี้มันทำให้ถ้าผมเป็นพรรคการเมือง รัฐธรรมนูญยัง ประกันว่าเรื่องเหล่านี้ยังฟรีได้ผมก็ให้เรื่องอื่นฟรีได้ เพราะฉะนั้น มันจะแข่งขันกันฟรีหมดแล้ว ผลกระทบมันจะตกไปอยู่กับภาระงบประมาณทั้งในระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาว เพราะฉะนั้นการเขียนแบบนี้ประการที่หนึ่งก็คือบังคับให้พรรคการเมืองเขาต้องหานโยบายอะไรก็ตามที่ฟรีมาแข่งขันกับสิ่งที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ อันนี้ประการที่ ๑

ประการที่ ๒ ก็คือการให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใน across the board ทุกเรื่องมันไม่ สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเราต้องการสอนให้คนรู้จักวิธีการตกปลา ไม่ใช่ ร้องขอแต่ปลาเพื่อที่จะกินตลอดเวลา ผมคิดว่าเรามีเหตุผลพอสมควรท่านครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เราย้ายพวกที่เราคิดว่ามันไม่ใช่สิทธิโดยแท้จริงนะครับเอา ไปเป็นหน้าที่ของรัฐ แล้วตรงไหนจะฟรีหรือไม่ฟรี เดี๋ยวเราไปถึงตรงนั้นเราค่อยคิดกัน เชิญครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับในมาตรา ๘๐ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มันก็ระบุไว้เลยครับ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรมต่อไปนี้ ๑ ๒ ๓ เยอะมากเลยครับ เราจะเห็นนะครับ

ประธาน : ซึ่งนั่นผิดแล้ว แนวนโยบายแห่งรัฐมันเป็นแต่เพียงทิศทาง เขียนไปเขียนมากลายเป็นกำหนดหน้าที่ปรีชาโดยตรงไปเลย เพราะฉะนั้นเราจะแยกหมวดมา อะไรที่จะให้ทำคือทำ แต่อะไรที่เป็นแนวนโยบายแห่งรัฐก็กลาง ๆ เช่น บอกแนวนโยบายแห่งรัฐคือต้องรักษาเอกราช นี่คือนโยบายแห่งรัฐการรักษาเอกราช ใครจะไปเที่ยวทำสัญญายอมเป็นเมืองขึ้นเขาไม่ได้ ชัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๔๒

เลขานุการ : มาตรา ๔๒ บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงข้อมูลการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน ข้อมูลนี้สาธารณะ และข้อมูลข่าวสารสาธารณะอื่น

ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ขออนุญาตท่านประธานครับอย่างข้อนี้ถ้าเอาแนวที่ท่านประธานให้ไว้เมื่อสักครู่ว่าบางเรื่องคงต้องไปเขียนเป็นหน้าที่ของรัฐซึ่งมันเป็นสิทธิแท้ ๆ แต่อย่างมาตรา ๔๒ มันก็ไม่ได้เป็นสิทธิแบบแท้ ๆ นะครับ แต่ขณะเดียวกันทำอย่างไรถึงจะให้หน่วยงานของรัฐยอมให้ข้อมูลนะครับ เพราะบางทีเขียนว่า มีสิทธิเข้าถึงข้อมูล แต่ว่าเข้าถึงยากมากนะครับ ผมไม่ค่อยแน่ใจเหมือนกันว่าถ้าไปเขียนว่า เป็นหน้าที่ของรัฐ มันจะเยอะไปหรือเปล่า ผมไม่แน่ใจนะครับ แต่ความกังวลก็คือกลัวว่าถ้าบอกว่าเป็นสิทธิก็จะไปบัญญัติกติกาในการใช้สิทธิ ซึ่งค่อนข้างยุ่งยาก จนกระทั่งสุดท้ายแล้วสิทธินั้นมีสิทธิก็เหมือนไม่มีสิทธิเพราะว่ามันใช้ไม่ได้นะครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตให้เป็นข้อมูลครับท่าน ฝ่ายเลขานุการได้เขียนเรื่องนี้ไว้ในแนวนโยบายแห่งรัฐ จริง ๆ ดั้งเดิมผมใช้คำว่า ความรับผิดชอบของรัฐ อยู่ในมาตรา ๖๐ ครับท่าน เพื่อให้มันรับกันกับสิทธิในเรื่องนี้ คือว่า acquire right ของเขา

ประธาน : เอาไปไว้ในหน้าที่ของรัฐเพื่อให้รัฐจัด พอรัฐจัดเสร็จแล้วมันก็ยังจะต้องมีกลไก แล้วประชาชนจะเข้าถึงได้อย่างไร ประชาชนก็เข้าถึงตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติก็ไปออกกฎหมาย แต่ถ้าบอกแต่สิทธิเฉย ๆ มันก็ลอยอย่างที่ว่านั่นแหละ ถ้ารัฐเขาไม่มีหน้าที่ต้องทำ ก็สิทธิ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

รหัสนิติ ๒/๕

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ของคุณแต่ผมไม่มีให้ก็จบ เวลาเขาถามว่าสิทธิของประชาชนจะเข้าถึงข้อมูลอยู่ไหน เขาบอกไม่ เพราะว่าเราไปบังคับเป็นหน้าที่ของรัฐให้เปิดเผยเสียแล้ว เชิญครับ

นางกีระณา สุมาวงศ์ : ท่านคะพูดถึงกรณีนี้แล้ว อย่างงบลับของ กระทรวงกลาโหม งบอะไรอย่างนี้จะทำอย่างไรคะ ประชาชนชอบพูดมาในเรื่องของงบใช้จ่ายของ กระทรวงกลาโหม ไม่ว่าจะเรื่องอะไรซึ่งมันไม่ค่อยจะให้ใครทราบนะคะ แต่ทุกคนบอกว่างบลับ แต่ว่า ถ้ามีมาตรา ๔๒ เกิดจะขอดูขึ้นมาจะได้ไหมคะ หรือว่าอธิบายกันได้ไหมคะท่าน

ประธาน : ถ้าเป็นงบลับเขาคงบอกว่าเอาไปใช้จ่ายอะไรไม่ได้หรอก เขาก็บอกใช้ เป็นงบลับเท่านั้น ก็ได้แค่นั้น ที่นี้ถามแล้วมีใครตรวจ สดง. เขาตรวจครับ เอาไปไว้ในหน้าที่ของรัฐนะ ครับ มาตรา ๔๓

เลขานุการ : มาตรา ๔๓ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร หรือหมู่คณะอื่น

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งให้กระทำได้โดยบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และ เฉพาะเพียงเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ ประชาชน เพื่อการป้องกัน หรือจัดการผูกขาด

นายศุภชัย ยาวะประภาช : ท่านประธานครับผมขออนุญาตถามว่าอย่างที่เรามา เขียนตรงนี้เราไม่ใส่คำว่า มูลนิธิ เห็นมีมูลนิธิเยอะเลยนะครับ เรามีคำว่า สมาคม สหกรณ์ สหภาพ องค์กร คือจริง ๆ มันก็ครอบคลุมแล้วละครับ เพียงแต่คำว่า มูลนิธิ ก็ดูจะเป็นคำที่พูดกันบ่อย ทำไมเราถึงไม่ใส่ไปนะครับ

ประธาน : เพราะมูลนิธิไม่ใช่เป็นการรวมกันของคน เป็นการตั้งกองทรัพย์สิน มูลนิธิคือกองทรัพย์สินไม่ใช่คน แต่สมาคมคือเอาคนมารวมกัน ที่เขียนในนี้สมัยก่อนเขาจะมีต่อท้าย ตรงวรรคหนึ่งบอกว่า ตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายเราก็ไปออกกว่าเวลาจะตั้งสหกรณ์จะต้องมา จดทะเบียนอย่างไร มาทำอย่างไร จะตั้งสมาคมต้องจดทะเบียนอย่างไร พอไปตัดตรงนั้นออกแล้ว วรรคสองดูเหมือนก็ไม่มีกันด้วยใช่ไหมครับ

เลขานุการ : ไม่มีครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : ไม่มีต้องไปปรับแก้กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่บอกว่าเวลาใครจะตั้งสมาคมต้องมาจดทะเบียน มันกลายเป็นชักรัฐธรรมนูญไปเลย และตอนหลังก็ต้องไปแก้ แต่ไม่รู้ออกมาหรือยัง แก้วว่าใครอยากจะตั้งสมาคมก็ตั้งไป แต่ถ้าตั้งแล้วอยากเป็นนิติบุคคลก็ต้องมาจดทะเบียน อย่างนั้นเป็นคล้าย ๆ เอาเป็นของล่อไป เพราะฉะนั้น เขาก็จะมีสมาคมอะไรก็แล้วแต่ก็เหมือนกับชมรมที่ตั้งขึ้นมามันไม่มีกฎหมายใครอยากเรียกชมรมก็ชมรม

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับมันมีกฎหมายอันหนึ่ง อย่างเช่นสมาคม ซึ่งต่อต้านลัทธิบางลัทธิของต่างประเทศ อย่างฝ่าหลุนกง หรือนาซี นีโอนาซี อะไรต่าง ๆ มันจะเข้าเรื่องเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือว่าความมั่นคง หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศครับ

ประธาน : มันเข้าเสรีภาพในการเชื่อ ความเชื่อในศาสนา ลัทธิของศาสนาหรือนิกายอะไรต่ออะไรต่าง ๆ เพราะว่าเราไปห้ามเขาก็ไม่ได้ ถ้าสมมุติเขาจดทะเบียนเขาจะตั้งสมาคมเพื่อสนับสนุนฝ่าหลุนกง ฝ่าหลุนกงมันก็เป็นความเชื่ออย่างหนึ่งเราจะไปห้ามเขาก็ไม่ได้ เราก็ต้องบอกเขาว่ากฎหมายเราห้ามไม่ได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานนิดหนึ่งครับ ในเรื่องถ้อยคำวรรคสองร่างมาตรา ๔๓ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ในบางมาตราเราก็ไม่ได้ใส่คำว่า ศีลธรรมอันดี อย่างเช่นร่างมาตรา ๓๑ ที่ผ่านมาก็ตัดว่า อันดี ออก แล้วในถ้อยคำจะต้องเอาอย่างไรครับ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมของประชาชนเฉย ๆ

ประธาน : ศีลธรรมอันดีก็ได้กระมัง

เลขาธิการ : ผมขออนุญาตกราบเรียนเบื้องต้นครับ ดั้งเดิมมี ศีลธรรมอันดีเป็นปฐม แล้วต่อมาก็ตัดคำว่า อันดี ออก เพราะเห็นว่าเป็นสร้อยเกินมา ที่นี้ในการประชุมเมื่อ ๒ วันก่อนก็มีการอภิปรายว่ามันมีศีลธรรมบางอันซึ่งก็ไม่ดีเหมือนกัน ขนบธรรมเนียมประเพณีบางอันก็ไม่ดีเหมือนกัน เพราะฉะนั้นถ้าเดิมคำว่า อันดี ลงไป ก็น่าจะเป็นคำกำกับว่าพวกนี้ควรเอาไว้ แต่อันที่ไม่ดีอย่างเช่นให้มีเมียหลายคนหรืออะไรต่าง ๆ ก็ไม่ต้องเท่านั้นครับท่าน แต่ว่าผมเห็นด้วยควรจะได้ใส่ว่า ศีลธรรมอันดี ซึ่งเป็นคำที่เราใช้มาช้านานครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : มันไม่ใช่เพราะว่ามีศีลธรรมไม่ดี แต่คำว่า ศีลธรรมอันดีของประชาชน มันเป็น technical term เพราะฉะนั้น ไปตัดมันไม่ได้ ถ้าเราบอกว่าศีลธรรมของประชาชนมันซัก จะไม่ใช่คำนั้นเสียแล้ว เราจะใช้ศีลธรรมอันดีของประชาชนมาเป็น technical term หหมด

นางจรี วิจิตรวาทการ : วันนั้นที่เราเถียงกันมันไม่ใช่เรื่องศีลธรรมนะคะ เป็น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่จะมีสร้อยต่อว่า อันดี เพราะดิฉันคิดว่าบางเรื่องมันไม่ดี แต่ไม่ใช่ศีลธรรม

ประธาน : ก็แก้ให้มันเหมือนกันให้หมด ที่เขียนไว้ในวรรคสองมันคลุมถึงกฎหมาย สหกรณ์ สหภาพแล้วยังถือว่าเข้าข่ายประโยชน์สาธารณะ ความสงบเรียบร้อยหรือยัง

เลขาธิการ : โดยส่วนตัวผมรวมไว้อยู่ครับ เพราะว่าเดิมเขาใช้คำว่า เฉพาะเพื่อ คุ่มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน หรือป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดตัดตอนทางเศรษฐกิจ ซึ่งมันค่อนข้างแคบ ฝ่ายเลขาธิการก็เลยใช้คำว่า เพื่อคุ่มครองประโยชน์สาธารณะ เพื่อความกว้างกว่า โดยคำนึงถึง กรณีที่เกิดขึ้น อย่างเช่น เครดิตยูเนียนอย่างนี้ครับท่าน

ประธาน : เชิญครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ผมเรียนถามค้างอยู่ตรงคือว่าถ้าเขียนอย่างนี้ก็แปลว่า ข้าราชการก็สามารถจะตั้งยูเนียนได้ใช่ไหมครับ เพราะว่าก็คือเป็นข้าราชการรวมตัวกันแล้วก็ตั้งเป็น สหภาพข้าราชการ เพราะว่ามันก็ไม่ได้ไปขัดอะไรกับอย่างอื่นถูกไหมครับแบบนี้

ประธาน : ใช่ เว้นแต่มีกฎหมายข้าราชการห้ามไม่ให้ทำ เพราะว่าจำได้ไหมวัน ก่อนนี้เรามีอยู่มาตราหนึ่งที่ว่าข้าราชการ ทหาร ตำรวจ มีสิทธิอย่างเดียวกับคนอื่น เว้นแต่สิทธิที่ กำหนดไว้ในส่วนที่เกี่ยวกับวินัย การเมือง

เลขาธิการ : มาตรา ๒๗ วรรคห้าครับท่าน

ประธาน : เรามียกเว้นไว้หน่อย

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : เผอิญตรงนี้เขียนว่า และเฉพาะเพียงเพื่อ ก็แปลว่า ถ้าจะจำกัด ก็จำกัดเพียงเพื่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอัน ดี เพื่อป้องกัน มันไม่ได้คลุมอันโน้นนะครับ

ประธาน : สำหรับคนทั่ว ๆ ไป ตรงโน้นมันจะมีบอก

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ต้องไปดูกฎหมายมาตรานั้นโดยเฉพาะ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : มันจะบอกว่าข้าราชการมีสิทธิเหมือนคนอื่น ยกเว้นที่มีกฎหมายบัญญัติไม่ให้มีในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องเหล่านั้น ก็แปลว่าที่ชาวบ้านเขามีแกไม่มีหรอก

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานครับ คำว่า ประโยชน์สาธารณะ ไม่ทราบว่ามีขอบเขตความหมายเพียงใดครับ ในร่างมาตรา ๓๙ ที่ผ่านมาบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การจำกัดก็ต้องเพื่อประโยชน์สาธารณะ อย่างเช่นถ้าเกิดมีการออกกฎหมายว่าห้ามตั้งสถานบริการใกล้สถานศึกษาถือว่าเข้าประโยชน์สาธารณะหรือเปล่า มีความหมายแค่นั้นประโยชน์สาธารณะ

ประธาน : อะไรที่เป็นประโยชน์ของคนทั่วไปถึงจะเป็นประโยชน์สาธารณะ ผมกำลังจะตั้งคำถามถามว่า ประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ของประชาชนมันต่างกัน สาธารณะน่าจะกว้างกว่า เพราะเราจะใช้คำเหล่านี้หลายที่หลายความหมาย ประโยชน์สาธารณะ บริการสาธารณะ ตรงนี้ต้องมีหรือ อีกไหม

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานสุดท้ายดิฉันยังไม่ค่อยเข้าใจเหตุผลว่าหรือเพื่อการป้องกันหรือจัดการผูกขาด มันจะเกี่ยวอะไรกับการมีสิทธิในการรวมกลุ่มของประชาชน

ประธาน : รวมกลุ่มกันแล้วบอกว่าต่อไปนี้ใครจะซื้อขายของ ต้องมาผ่านพวกเรา

นางจรี วิจิตรวาทการ : หมายถึง

ประธาน : การผูกขาด เช่นสมมุติว่ามีผู้ผลิตไก่อยู่ ๑๐ ราย เขาตั้งสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อควบคุมราคา กำหนดราคาเพื่อประโยชน์ในการที่จะปล่อยไก่ออกมาเท่าไร เมื่อไหร่ พวกนี้เราห้ามได้ บอกสมาคมอย่างนั้นตั้งไม่ได้ ไม่อย่างนั้นเขาก็ตั้งได้

เลขาธิการ : กราบเรียนท่านประธานมันจะรวมไปถึงเรื่อง price fixing อะไรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสาธารณะครับท่าน เพราะมันจะมีอย่างกรณี entire มันจะมีในเรื่องของ price fixing อยู่ด้วย

นางจรี วิจิตรวาทการ : entire monopoly อะไรอย่างนี้ใช้ไหมคะ

เลขาธิการ : ใช่ครับ

ประธาน : มาในรูปอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ

นางจรี วิจิตรวาทการ : ตอนแรกที่เราพูด เราพูดถึงเสรีภาพของคนในการที่จะ organize กันที่จะรวมกันเป็น associations แบบต่าง ๆ ประเภทต่าง ๆ อะไรต่ออะไร แต่ว่าเราไปกลัวว่า พอเขารวมกลุ่มแล้วจะกลายเป็นผูกขาดหรือว่าเป็นอะไร

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : ไม่ใช่กลายเป็นว่ารวมกลุ่มเพื่อการผูกขาด

นางจรี วิจิตรวาทการ : ที่นี้พอเราพูดถึงรวมกลุ่มเป็นสมาคม สหกรณ์ สหภาพ
องค์กรหรือหมู่คณะอื่น ๆ มันไม่ใช่เชิงธุรกิจอะไรนะคะ

ประธาน : มันเป็นได้ทั้งนั้น

นางจรี วิจิตรวาทการ : เราพูดถึงในทางสังคม เรานึกถึงเป็นการรวมกลุ่มทาง
สังคมมากกว่า

ประธาน : นั่นท่านนึก แต่ว่าเวลาจริง ๆ มันไปได้ทั้งนั้น สมาคมผู้ค้าหมู
แห่งประเทศไทย สหกรณ์ผู้ค้าหมูแห่งประเทศไทย สหภาพเรือไทยหรืออะไรอย่างนี้กำหนดราคา
กันขึ้นมา หมู่คณะอื่น เช่น ชมรม ชมรมเรือไทย ใครจะส่งสินค้าต้องอย่างนั้นต้องอย่างนี้ เชิญครับ

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐
มาตรา ๖๔ เขาละเอียดล่อไปถึงองค์กรเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ผมเลยตัดเหลือ องค์กร
เฉย ๆ

ประธาน : เชิญครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : เรียนถามนิดหนึ่งครับ เราเขียนว่า บุคคลมีเสรีภาพในการ
รวมกัน ที่นี้การรวมกันเป็นองค์กรบางอย่างมันมีเงื่อนไขทางกฎหมาย อย่างสมาคมก็ต้องมีเงื่อนไข
ว่าจะรวมตัวคน สมาคมทำอะไรได้บ้าง ไม่ได้บ้าง อะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนี้ เงื่อนไขลักษณะ
อย่างนี้มันจะถือเป็นการจำกัดเสรีภาพหรือเปล่าครับ หรือว่าการจำแนกลักษณะองค์กรบางที่มันก็
จะมีลักษณะของมัน

ประธาน : คือมันก็เป็นการจำกัดเสรีภาพ แต่ถามว่าแล้วทำได้ไหม ก็ต้องดู
วรรคสองว่ามันเข้าอะไร ถ้ามันไม่เข้าก็ไปทำไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น กระทรวงมหาดไทยเคยบอกว่า
สมาคมจะต้องไม่มีวัตถุประสงค์ทางการเมือง ซึ่งต่อไปนี่จริง ๆ มันทำไม่ได้มานานแล้วละตั้งแต่
รัฐธรรมนูญฉบับก่อนก็ทำไม่ได้ แต่ยังไม่มีการยกขึ้นมาเท่านั้นเอง

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นางจรี วิจิตรวาทการ : ในการจดทะเบียนมูลนิธิ สมาคม ต้องมีข้อนี้ค่ะ ไม่อย่างนั้น
เขาไม่ให้จด เขาไม่ยอมให้จด

ประธาน : ก็ยังไม่มีใครฟ้อง มหาตไทยยังอยู่กับเมื่อ ๙๐ ปีที่แล้วไม่ได้เดินตาม
พอเกิดเรื่องตีความที่ไรก็แพ้เขาทุกที

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : อย่างโรงงานยาสูบก็ถือว่าเป็น monopoly ไม่มีใครจะมาแข่ง
ได้เลยนะครับ การรถไฟแห่งประเทศไทยก็เหมือนกันไม่มีใครแข่งได้เลย แล้วก็บริษัทยักษ์ใหญ่
อันหนึ่งซึ่งผูกขาดเลยเรื่องไก่ ตอนนี่ก็เหมือนเกาหลีเป็น share bowl เขาจะผูกขาดเกือบทุกอย่างแล้ว
ตั้งแต่ให้สหกรณ์รวมกลุ่มกันชวานาไปปลูกถั่วเหลือง ไปปลูกข้าวโพดอะไรต่าง ๆ เพื่อเป็นอาหาร
เลี้ยงไก่แล้วก็ต้องขายเขาคนเดียว แล้วเขาก็เป็น supplier คนเดียวเลยที่จะให้ปุ๋ยให้ยาปราบโรคอะไร
ต่าง ๆ คนเดียวเลย อันนี้มันก็กึ่ง ๆ แล้วครับ ผมว่าสังคมก็ยังจับตาอยู่ก็ยังไม่สามารถที่จะไปทำอะไร
เขาได้ อันนี้เราก็มินะครับ แล้วก็ยังเห็น ๆ อยู่ว่าจริง ๆ แล้วอย่างการรถไฟ หรือว่าโรงงานยาสูบ
เราก็มองว่าเป็นของรัฐวิสาหกิจกึ่ง ๆ รัฐเหมือนกัน แล้วก็ยังมีอยู่ มันก็เข้าข่ายผูกขาดหรือเปล่าถ้าจะ
มองในแง่นี้ครับ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ ขออนุญาตนอกประเด็นนิดหนึ่งครับ พอตี
เดี่ยวผมแกลงข่าวแล้วทาง สปท. โดยท่านรองกรณมีเชิญผมไปพบ แต่ว่าท่านไม่ได้แจ้งรายละเอียดว่า
จะต้องการคุยเรื่องอะไร แต่ผมคาดเดาว่าอาจจะเป็นกรณีเรื่องของการนำเสนอเกี่ยวกับข้อเสนอความ
คิดเห็นของ สปท. ต่อร่างรัฐธรรมนูญ ผมเลยขอกราบเรียนที่ประชุมผ่านท่านประธานว่าท่านจะมี
แนวความคิดหรือให้นโยบายเรื่องนี้อย่างไรครับ

ประธาน : เรามีหลักว่าใครเสนออะไรมาเราก็รับทั้งนั้น แต่ถ้าเขาถามว่าจะต้องเสนอ
เมื่อไร บอกเมื่อไรก็ได้แต่ที่ต้องเสนอมาก่อนเราเสร็จแล้วร่างเราพอถึงกลางเดือนมกราคมมันก็คงจะ
เกือบหมดแล้ว เรากำลังทบทวนแล้ว

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ประธานโทษครับ หมายถึงว่าโดยธรรมเนียมแล้วต้องทำเป็น
หนังสือผ่านท่านประธานโดยตรงอย่างนี้ถูกไหมครับท่านประธาน

ประธาน : ไม่ครับ ทำเป็นใบปลิวมาตกหล่นอยู่หน้าห้องเราก็เก็บ คือมาทุกทาง
เราเก็บทุกทางไม่ต้องมีรูปแบบจะถึงใคร หรือไม่ถึงใคร หรือถึงอาจารย์อมรเราก็รับ รับทั้งนั้น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ไม่มีรูปแบบ ไม่เกี่ยงรูปแบบ ท่านยังติดใจอะไรหรือเปล่า อันนั้นจะเป็นเรื่องการทำธุรกิจไม่ใช่ การรวมตัว ซึ่งมันจะมีบทบัญญัติอีกตอนว่าด้วยเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐที่ว่ารัฐจะต้องไม่ประกอบ ธุรกิจแข่งขันกับเอกชน ยกเว้นมันจะมีข้อยกเว้นอยู่ตรงนั้น เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ พอตีเมื่อสักครู่ท่านประพันธ์พูดถึงนิยาม ของประโยชน์สาธารณะว่าจะกินความไปอย่างไร ผมพยายามค้นดูคือว่าในทางสากลเขาบอกว่าคำว่า ประโยชน์สาธารณะเป็นข้อพิสูจน์แรกของกิจกรรมของฝ่ายปกครองนะครับ ก็คือเขาบอกว่าหน้าที่ของ ฝ่ายปกครองไม่ได้มีทำเพื่อประโยชน์ของเอกชนรายหนึ่งรายใด แต่ว่าต้องทำเพื่อประโยชน์ของ สาธารณะ ประโยชน์สาธารณะก็เป็นเรื่องสำคัญของกฎหมายฝ่ายปกครอง เพราะฉะนั้น กิจกรรม ที่ทำมาก็เลยเรียกว่าบริการสาธารณะคือไม่ได้ทำเพื่อเอกชนรายหนึ่งรายใด เมื่อเป็นประโยชน์ สาธารณะแล้วทำเพื่อประโยชน์สาธารณะแล้ว มันก็มีผลในทางกฎหมายก็คือการบังคับใช้กฎหมาย จะมีลักษณะพิเศษคือว่าเป็นอำนาจฝ่ายเดียวของฝ่ายปกครองที่จะใช้นิติกรรมฝ่ายเดียวมีผลบังคับ กับบุคคลใดหรือบุคคลหนึ่ง หรือบุคคลทั่วไป รวมทั้งอำนาจในการแก้ไขสัญญาฝ่ายเดียวหรือการ เวนคืนเป็นต้น อันนี้ก็เพื่อจะได้ชัดเจนนะครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานครับ ในร่างมาตรา ๔๓ เรื่องเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคมอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ในมาตรา ๖๔ เขาพูดถึงข้าราชการด้วย ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มอะไรอย่างนี้ เว้นแต่ว่าจะไม่กระทบต่อประสิทธิภาพการทำงาน อันนี้ควรจะต้องมีเขียนไว้ด้วยหรือไม่ครับ

ประธาน : ไม่น่าต้องมีครับ เพราะเรามีบทบัญญัติอยู่แล้ว ข้าราชการก็มีสิทธิเหมือน อย่างชาวบ้านเขา เว้นแต่ในส่วนที่จะถูกจำกัดเกี่ยวกับการเมือง วินัย สมรรถนะ นั่นก็เป็นเรื่องซึ่งมัน ชัดเจนอยู่แล้ว ไปได้ไหม เวลาที่กรรมการถามถึงว่าอันนั้นรวมหรือยัง อันนี้รวมหรือยัง จดไว้ นะครับ เวลาใครถามจะได้ช่วยกันตอบได้ว่ามันรวมอยู่ตรงไหนแล้ว

นายศุภชัย ยาวะประภาช : ท่านประธานครับ ก่อนจะผ่านไปนะครับ พอตีผมคล้าย ๆ คำถามเมื่อมาตราที่ผ่านมานี้ก็อยู่แต่ไม่ได้มีคำตอบชัด ๆ นะครับว่า ในกรณีของง่าย ๆ อย่างผู้พิการ เราจะมีอะไรเป็นพิเศษในการที่จะให้เขารวมตัวกันเป็นสมาคมเป็นอะไรไหมครับ เพราะว่าให้เขาทำเอง เขาอาจจะลำบากกว่าคนที่ปกติครับ ก็เลยไม่แน่ใจเหมือนกัน อย่างที่เรียนว่าผมก็คิดไม่ได้ตกผลึก

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

มากเท่าไร แต่คิดว่าสิ่งที่เขามีอย่างสมาคมพวกคนพิการ สมาคมอะไรแบบนี้มันอาจจะทำให้เขา voice อะไรได้ดีกว่าเดิม แต่ถ้าเรา treat เขาเหมือนบุคคลอื่นเขาก็อาจจะลำบากกว่าคนอื่น ก็เลยไม่แน่ใจว่าถ้าเราอยากให้เขาได้รวมกันเป็นพวกสมาคมเป็นอะไรได้ง่ายขึ้นเราจะต้องมีมาตรการอะไร เฉพาะไหมครับ

ประธาน : ก็ต้องเป็นเรื่องที่รัฐบาลจะไปคิดหาทางทำ

นางกิริณา สุมาวงศ์ : ท่านประธานคะ บังเอิญดิฉันอยู่ในคณะพัฒนาสังคมและดูแลด้านคนพิการผู้ด้อยโอกาส ต้องเข้าใจเลยว่าท่านมณฑิเตอร์ที่เป็น สนช. ขณะนี้ท่านเป็นตัวแทนของประเทศไทยที่ UN และดูแลด้านคนพิการที่เป็นสมาชิกของ UN ด้วย ท่านเป็นคนที่มี active มากในเรื่องสิทธิของคนพิการ ท่านจะเรียกร้องถึง universal design ด้านโน้นด้านนี้ท่านทำหมด เพราะท่านเป็นคนเสียสละเพื่อเรื่องนี้ แม้กระทั่งโควตาลอตเตอรี่ที่จะต้องนำมาท่านยังไปขอแบ่งโควตามาบอกว่าต้องให้คนพิการเท่านี้ เพื่อมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคน เพราะฉะนั้นจริง ๆ เราไม่ต้องเป็นห่วงเพราะว่าเรามีผู้นำระดับประเทศ แล้วท่านก็ทำอย่างจริงจัง แล้วก็เป็รูปธรรมให้เราเห็นด้วยว่าท่านได้ต่อสู้ เพราะฉะนั้น สมาคมคนพิการ สมาคมคนปัญญาอ่อน สมาคมคนหูหนวกอะไรพวกนี้ก็อยู่ใน group นี้ทั้งหมดแล้วท่านก็จะเป็น lead ให้อีกในการที่จะขอแก้กฎหมาย ขอบอะไร เพราะฉะนั้น ท่านประธานคะดิฉันคิดว่าเราไม่ต้องไปเป็นห่วงกลุ่มคนพวกนี้ เพียงแต่ว่าบางครั้งเราอาจจะต้องมีกฎหมายไป support เขาบ้างนิดหน่อยเท่านั้นเอง แล้วเราก็มีสนธิสัญญาด้วยที่จะต้องดูแลคนพวกนี้อยู่คะ ขอบพระคุณคะ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : คือเมื่อสักครู่ที่ท่านกิริณาพูดว่าเราอาจจะต้องมีกฎหมายมีอะไรไปสนับสนุนก็เลยนึกในใจว่าถ้ารัฐจะต้อง support จะต้องสนับสนุนมันควรจะต้องกำหนดไว้อย่างที่ท่านประธานว่า ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐไหม เพราะสมมุติถ้าเกิดคนที่เป็ leader วันหนึ่งเขาก็ไม่ได้มีชีวิตอยู่เขาก็ต้องไป มันจะได้มีอะไรประกันเอาไว้เท่านั้นเองครับ นี่คือที่เรียนเป็นประเด็นขึ้นมา

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ดิฉันขอเสริมคุณกิริณานิดหนึ่ง คือในขณะที่ leadership เขาดี นอกจากอาจารย์มณฑิเตอร์แล้วยังมีอาจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ ซึ่ง active มากในการที่แก้กฎหมายทำอะไรต่ออะไร ในส่วนการรวมกลุ่มดิฉันว่าไม่มีปัญหา แต่ปัญหามันอยู่ที่

หน่วยงานภาครัฐที่ดูแลเขาไม่เข้มแข็ง แล้วก็ยังมีหลายอย่างที่ดิฉันคิดว่าที่ไม่เป็นธรรม ก็คืออย่างรัฐ demand ว่าเอกชนที่มีผู้ประกอบการ การถ้ามีการจ้างคน ๑๐๐ คน จะต้องมีคนพิการ ๑ คน แต่ว่ารัฐเอง ไม่ได้ impose ตัวเอง หน่วยงานภาครัฐไม่ได้จ้างแต่ที่ท้องถิ่นเริ่มดีขึ้น แต่ส่วนกลางนี้ไม่ดี เพราะฉะนั้น มันมีหลายอย่างที่ไม่ใช่อยู่ในรัฐธรรมนูญ แต่เป็นวิธีการบริหารจัดการ แล้วก็เงื่อนไขที่กำหนดที่ดิฉันคิดว่ามันไม่แฟร์กับคนพิการ ไม่ได้เกื้อหนุนเขาให้เขาได้เข้าสู่อาชีพได้อย่างมีศักดิ์ศรี หรือว่าสิ่งที่เราขาดหายไป ดิฉันคิดว่าอยู่ที่เราไม่ได้ educate สังคมให้ยอมรับคนพิการ อันนั้นคือปัญหา มากกว่า ปัญหาเรื่องการทำงานของสิทธิมนุษยชนไม่เพียงพอในการเปลี่ยนความคิดของคนในสังคม แล้วก็ทำให้สังคมเปิดใจกว้างยอมรับคนพิการ เหมือนกับคนอื่น ๆ อันนี้เป็นจุดอ่อน ดิฉันคิดว่าเป็นจุดอ่อนของสังคมไทยนะค่ะ แต่คนของเขาเก่งดิฉันคิดว่าเก่ง แต่ว่า response จากหน่วยงานภาครัฐที่ควรจะ support เขาไม่ค่อยดีเท่าไร

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ถ้าอาจารย์ debate แบบนี้อาจารย์ก็แปลว่าไม่ต้องเขียนอะไรแล้วใช่ไหมครับ

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ดิฉันคิดว่าต้องไปทำอย่างอื่น แต่ไม่ใช่เขียนอย่างนี้

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : คือไม่ต้องเขียนว่าเป็นหน้าที่ของรัฐใช่ไหมครับว่าจะต้องสนับสนุนให้เขารวมกลุ่มอะไรกันได้ดีขึ้น อาจารย์คิดว่าเขาช่วยตัวเองได้

นางจุรี วิจิตรวาทการ : การรวมกลุ่มดิฉันคิดว่าไม่จำเป็นเขารวมกลุ่มกันแล้ว เพียงแต่ว่าหน้าที่ของรัฐที่ท่านบอกว่าเดี่ยวเราจะไปถึงตรงนั้น เราอาจจะมาดูตรงนั้นอีกทีหรือไม่อันนั้น อาจจะเป็นอย่างอื่น แต่ว่าการบริหารจัดการ support ของรัฐและหน่วยงานภาครัฐ หรือ mindset ของรัฐต่อคนพิการ ดิฉันคิดว่าอันนี้มันต้องให้คนพิการมีโอกาสทำงานให้มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนพิการ มันจะต้องผ่านเรียนรู้ของทั้งสังคม ดิฉันคิดว่าต้องเปิดกว้าง อันนี้เราทำน้อยมาก มันอาจจะเข้าไปอยู่ในการศึกษาแบบใหม่อะไรต่ออะไรที่เราจะพูดถึงต่อไปค่ะ

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ขอโทษนะครับท่านประธาน พอดีเคยเป็นกรรมการอยู่ในสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย มันก็จะมีเรื่องของสมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย เพราะฉะนั้น ถ้าพูดถึงในแง่การรวมตัวผมว่ามีการรวมตัวแน่นอน แต่ปัญหาคือผมมองเห็นปัญหาหนึ่งก็คือเห็นท่านที่ระดมพูดเรื่องถอดเตอี่อะไรทำนองนี้เคยคุยกับทางคนที่เกี่ยวข้องปรากฏว่าคนพิการก็ถูกใช้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เป็นเครื่องมือตรงนี้จะแก้ปัญหาอย่างไร เพราะว่าเวลาได้โควตาลอตเตอร์ขึ้นมาเขาก็พูดกันอยู่เสมอว่า คนพิการไม่ได้มีออกไปขาย เดียวนี้เราไม่เห็นเลยใช้ไหมครับ คนถือไม้เท้าเดินตามถนน แต่ปรากฏว่า คนพิการก็ถูกยี่ปัว ขาปีวอะไรนี่ไปเหมาแล้วก็ส่วนแบ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ อะไรอย่างนี้ ผมก็เลยไม่รู้ว่าเป็นปัญหา แบบนี้มันอยู่ที่คนบริหารจัดการสมาคม หรือว่าเป็นเรื่องของรัฐที่ขาดการดูแลรับผิดชอบ ก็กราบเรียน ให้เป็นข้อมูล

ประธาน : ในท่ามกลางหมู่เขาก็มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ทั้งคนที่อาการ ๓๒ กับคนพิการ ในหมู่คนพิการมันก็มีคนหาประโยชน์จากความพิการของเพื่อนแล้วก็ไปเอาประโยชน์นั้นมา มันก็ หลีกเลี่ยงไม่ได้ เราก็เห็นบางทีที่ไปเอาลอตเตอร์มาบางทีมันเอาเข้ากระเป๋าเสียส่วนใหญ่ หรือไม่อย่างนั้นก็ไปชักเปอร์เซ็นต์เอาจากคนพิการด้วยตัวเอง มันยากที่นาน ๆ จะมีอย่างคุณมณฑิธร ที่ท่านเสียสละมันจะไปหวังว่าให้ทุกคนเป็นอย่างนั้นก็คงยาก แต่ว่ารรัฐก็คงไปยุ่งมากไม่ได้ นอกจาก ถ้าเห็นว่าการกระทำนั้นมันเริ่มละเมิดกฎหมายก็ลงไปจัดการมันคงไม่ต้องเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

นางภิญญา สุมาวงศ์ : ท่านประธานคะ อยากจะขอเรียนเพิ่มเติมหนึ่งคือสิ่งที่ พวกเราจะต้อง educate คนของพวกเราคือว่าเมื่อเห็นคนพิการหรือคนด้อยโอกาสนั้น เราไม่ไป มองเขาว่าเวทนาหรืออะไรอย่างนี้ แต่เราให้ความเข้าใจ แล้วก็ให้ support ทาง moral support พอแล้ว เพราะบางครั้งรู้สึกผู้ด้อยโอกาสหรือคนพิการเขาจะมองว่าเขาได้รับการดูแลหรืออะไร เพราะว่าเราไปเวทนาเขาอะไรอย่างนี้เขาก็มีความน้อยเนื้อต่ำใจมาก เขาเป็นคน sensitive นะคะ คนพวกนี้ คุยกับอาจารย์มณฑิธรแล้วบางครั้งดิฉันเข้าใจสถานการณ์ของเขา เพราะเขาเป็นคน sensitive มาก ขอขอบคุณค่ะ

ประธาน : ไปได้นะครับ

เลขานุการ : มาตรา ๔๔ ขออนุญาตเรียนว่ามาตรานี้เป็นมาตราที่เขียนยากที่สุดครับท่าน

มาตรา ๔๔ บุคคลย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรัฐ ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และการบริหารจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุล

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ขอบเขตแห่งสิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับขออนุญาต ร่างมาตรา ๔๔ อันนี้ ถ้าในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิของชุมชนซึ่งในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เขาให้ความสำคัญเรื่องสิทธิชุมชนมาก โดยเฉพาะที่มาจากเอ็นจีโอทั้งหลายในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ถึงบัญญัติเอาไว้ ๒ มาตรา คือในมาตรา ๖๖ กับมาตรา ๖๗ ในร่างของเราที่เราเอามารวมกันอยู่ในร่าง มาตรา ๔๔ มาตราเดียว เราเขียนไว้เป็นหัวข้อใหญ่ ๆ แล้วก็รายละเอียดขอบเขตสิทธินี้ก็ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทีนี้ในส่วนที่แตกต่างจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ก็จะมี ๒ เรื่องใหญ่ ๆ ด้วยกัน ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ เขาจะมีบัญญัติในวรรคสองให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบ ด้านคุณภาพ สิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชนอะไรนี้ด้วย อันนี้ซึ่งเราตัดไปอาจจะคิดว่าไม่จำเป็น หรือว่าให้ไปอยู่ในกฎหมาย กับอีกส่วนหนึ่งคือวรรคสุดท้ายของในร่างมาตรา ๖๗ สิทธิชุมชนที่จะฟ้อง หน่วยราชการเขารับรองเอาไว้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เลย แต่ว่าเราไม่ได้ใส่ อันนี้อย่างไรครับ ให้ไป อยู่ในกฎหมายลูกหรืออย่างไรครับ

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ ในชั้นการยกร่างเรื่องสิทธิ ชุมชน ฝ่ายเลขานุการได้นำมาจากมาตรา ๕๖ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๖๖ และ มาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ครับ และเป็นอะไรที่เขียนยากมาก เพราะว่าเรากำลังพูดถึง Individual Rights คือสิทธิของปัจเจกบุคคล แต่ตอนนี้เป็นปัจเจกบุคคลที่มารวมกันเป็นชุมชน มันกลายเป็นสิทธิชุมชนขึ้นมา มันก็เลยเขียนค่อนข้างยาก สำหรับรายละเอียดในเรื่องการทำ EIA EHIA นั้นฝ่ายเลขานุการเห็นว่าควรจะไปอยู่ในกฎหมายมากกว่า เพราะว่าเป็นเรื่องของวิธีการครับท่าน ในมาตรา ๔๔ จึงบัญญัติไว้แต่เพียงหลักการว่าบุคคลย่อมมีสิทธิดำเนินการ หรือร่วมกับชุมชนในการ ดำเนินการครับ

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตครับ สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการนี้ ในร่างมาตรา ๔๐ ที่ผ่านมามีถือว่าครอบคลุมแล้วใช่ไหมครับ สิทธิของบุคคลในการเสนอเรื่องราว ร้องทุกข์และฟ้องคดีย่อมได้รับความคุ้มครองก็ถือว่าร่างมาตรา ๔๐ นี้ก็คุ้มครองแล้วใช่ไหมครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตเรียนเป็นข้อมูลเพิ่มเติมด้วยครับ ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ นั้น ให้เป็นสิทธิของบุคคลในกรณีอย่างนี้ให้เป็นสิทธิของบุคคล develop ขึ้นมาในปี ๒๕๕๐ จะกลายเป็น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

สิทธิของชุมชนขึ้นมาแต่ฝ่ายเลขานุการเห็นว่าเมื่อเรารับรองในเรื่องของสิทธิในการฟ้องหน่วยงานของรัฐอยู่แล้วก็น่าจะอยู่ในความครอบคลุมแล้ว จึงไม่ได้ใส่ไว้ตรงนี้เป็นกรณีเฉพาะครับ

นายอัคร จารุจินดา : เรียนท่านประธานเพิ่มเติมครับ คือถ้าเป็นการฟ้องคดีปกครอง นั้นฟ้องเป็นกลุ่มได้อยู่แล้วนะครับ ถ้าเป็นการฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าเสียหายก็มีพระราชบัญญัติใหม่ พระราชบัญญัติการฟ้องคดีแบบกลุ่มขึ้นมาแล้ว

ประธาน : Class action

นายอัคร จารุจินดา : มันก็รับสิทธิพวกนี้ไปหมดแล้วครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายเชียรชัย ณ นคร : เรียนถามนิดหนึ่งครับ ความหมายของที่บอกว่าบุคคลย่อมมีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับชุมชน สิทธิดำเนินการตัวอย่างมันคืออะไร คือนึกตัวอย่างไม่ออกว่าสิทธิดำเนินการมันคืออะไร เห็นดูตัวของปี ๒๕๕๐ เองสมมุติว่ามีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี เขาก็จะหมายถึงบุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ทีนี้พอเรามาพูดถึงตัวบุคคลแล้วพอถัดมาของ มาตรา ๖๗ เดิมสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมเขาใช้คำว่ามีส่วนร่วม ตอนนี้อยู่กำลังจะบอกว่าเราใช้คำ เรื่องว่ามีสิทธิดำเนินการหรือร่วมกับชุมชน ตรงนี้ผมกำลังนึกภาพไม่ค่อยออกครับว่าสิทธิดำเนินการ มันจะกล่าวอ้างได้แค่ไหน ทำอะไรได้มากน้อยแค่ไหน

เลขานุการ : ผมขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ ในเบื้องต้นที่เขียนว่าสิทธิดำเนินการ จริง ๆ เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่จะดำเนินการในการฟื้นฟูอนุรักษ์ ส่งเสริมวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมได้อยู่แล้ว สิ่งที่เราคิดถึงตอนเขียนตรงนี้ก็คือดาบตำรวจคนหนึ่งที่เขาปลุกต้นไม้อยู่แถว ศรีสะเกษที่เขาบ้าปลุกต้นไม้ตลอดเวลาครับ เพราะฉะนั้น เป็นสิทธิของเขาที่จะทำให้ชุมชนของเขามี ความฟื้นฟูทางด้านนี้ขึ้นมา เพราะฉะนั้น ฝ่ายเลขานุการจึงเห็นว่าในระดับ individual เขาก็สามารถ ทำได้ด้วยตัวเองอยู่แล้ว ยิ่งถ้าเขาไปร่วมกับชุมชนได้มันก็จะดียิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นจึงได้บัญญัติไว้ว่า มีสิทธิที่จะดำเนินการก็คือดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมกับชุมชนก็คือไปร่วมกับผู้อื่นในการ ดำเนินการครับ

ประธาน : สิทธิดำเนินการก็คือทำเองแล้วก็ร่วมกับชุมชนก็คือไปร่วมกับคนอื่นทำ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ท่านประธานครับ ในทางกฎหมายถ้าเขียนอย่างนี้แปลว่า
ชุมชนดำเนินการเองได้ไหมครับ

ประธาน : ได้ แต่ชุมชนมันไม่มีตัวตน มันก็คือคนหลาย ๆ คนมารวมกันเป็นชุมชน
คนเหล่านั้นทุกคนมีสิทธิ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : อีกประเด็นหนึ่งนะครับ คือถ้าเขามารวมกันเป็นชุมชน
แล้วเขาก็เข้าไปบริหารจัดการในเขตที่มันเป็นต้นน้ำลำธารอะไรแบบนี้ แล้วถ้าไม่มีกฎหมายห้าม
ก็แปลว่าทำได้ใช่ไหมครับ

ประธาน : ก็ได้

นายศุภชัย ยาวะประภาส : แต่ถ้ามีกฎหมายห้ามก็คือทำไม่ได้

ประธาน : ใช่ครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ที่ผมถามเพราะว่าพอดีตอนที่ สปช. จะมีประเด็น
ค่อนข้างจะขัดแย้งกันเยอะว่าชุมชนมีสิทธิที่จะเข้าไปทำเรื่องของป่าชุมชนในเขตที่เป็นป่าอนุรักษ์
หรือเปล่า ทีนี้ฝ่ายหนึ่งก็บอกว่าชุมชนน่าจะเข้าไปมีสิทธิที่จะทำป่าชุมชนในเขตป่าอนุรักษ์ แล้วอีกกลุ่มหนึ่ง
ก็บอกว่าถ้าเป็นป่าอนุรักษ์ก็จะทำป่าชุมชนนี้ไม่ได้ เพราะว่ามันจะไปกระทบกระเทือนกับต้นน้ำลำธาร
ทีนี้ก็เลยพยายามถามเพื่อความเข้าใจครับว่าถ้าอย่างนี้ก็แปลว่าจะทำได้หรือทำไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎหมาย
ขณะนั้นบัญญัติอะไรไว้ ถ้าบัญญัติห้ามก็ทำไม่ได้ ถ้าไม่ห้ามก็แปลว่าทำได้ไหมครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ผมดูมาตรา ๔๔ รู้สึกมันจะใช้คำฟุ่มเฟือยมากนะครับ
ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรมอันดีงาม มันเอารูปธรรมและ
นามธรรมมาคละกันหมดเลยไม่ได้แยกออกมาเลย เพราะบางอย่างความหมายมันเหมือนกัน บางอย่าง
มันก็แยกออกจากกันได้ครับ ผมก็ไม่เข้าใจว่าขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี วัฒนธรรม มันจะ
เหมือนกันและแตกต่างกันอย่างไร ถ้าเราสามารถที่จะรวมเป็นคำ ๆ เดียว หรือว่าให้น้อยที่สุดมันก็จะ
ไม่กระจัดกระจายอย่างนี้นะครับ อย่างขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีมันก็เป็นนามธรรม
ถ้าศิลปวัฒนธรรม ศิลปะต่าง ๆ ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็อาจจะป็นรูปธรรม เพราะฉะนั้นผมว่าถ้าเราจัดให้
ดี ๆ มันจะดูไม่ฟุ่มเฟือยขนาดนี้นะครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เชิญครับ

นายภัทร คำพิทักษ์ : กราบเรียนที่ประชุมครับ คือผมว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากประเด็นหนึ่งนะครับ คือทางสังคมตอนนี้มันมีการพิพาทกันในเรื่องของการแย่งชิงทรัพยากรค่อนข้างเยอะระหว่างประชาชน แล้วรัฐก็มีปัญหาในเรื่องการจัดการทรัพยากร เพราะฉะนั้น สิ่งที่ชาวบ้านทำได้ก็คือการรวมตัวกันเพื่อที่จะบริหารจัดการชีวิต แล้วก็ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีทางเลือกที่นอกเหนือจากกระแสหลัก ๆ เพราะฉะนั้น เรื่องสิทธิของชุมชนเป็นเรื่องที่ได้ก่อตัวขึ้นมาในทางสังคมขึ้นมาระยะหนึ่งแล้ว แล้วก็กำลังอยู่ในช่วงของการพัฒนาที่สำคัญทีนี้ในทางกฎหมายผมเข้าใจในประเด็นที่ทางพวกเราเหมือนกันนะครับ แม้ว่าเราจะรับรองด้วยการฟ้องหมิ่นประมาทที่ท่านอัยการว่าหรืออะไรพวกนี้จริง ๆ มันต้องเป็นอย่างนี้คือเริ่มจากสิทธิของบุคคลขึ้นมา แต่ทีนี้พอเราข้ามสิทธิชุมชนซึ่งมันก็เกิดขึ้นจริงและมีอยู่จริงอยู่ในสังคมไป ผมว่ามันอาจจะทำให้การรวมตัวของชาวบ้าน หรือว่าทิศทางของการต่อสู้ในเรื่องของกระแสนิยมที่มันไปปะทะกับชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นทั่วไปในทั่วประเทศเลย แล้วก็การรวมตัวกันในรูปแบบของการต่อสู้เพื่อรักษาสิทธิของชุมชนก็เป็นเครื่องมือแล้วก็ก็เป็นกลไกที่สำคัญในการที่จะรักษาวิถีชีวิตของตนเองแล้วก็รักษาทรัพยากรธรรมชาติของตนเองเอาไว้หรือเปล่า คือผมคิดว่าอันนี้ก็ต้องคิดให้ดีเหมือนกันนะครับ คือว่าเราจะบัญญัติในเรื่องสิทธิของบุคคลไปแล้ว ในความเห็นผม ผมคิดว่าเราไม่ควรจะข้ามสิทธิของชุมชนไปด้วยนะครับ เพราะว่าสิทธิของชุมชนผมดูคำนิยามที่เขาพูดกันก็คือหมายถึงสิทธิร่วมเหนือทรัพย์สินของชุมชน สิทธิของชุมชนไม่ได้ดูแลเรื่องทรัพยากรของป่าไม้หรืออะไรพวกนี้ด้วย แล้วก็ยังดูแลถึงทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งอันนี้เป็นสิ่งที่ผมคิดว่าเป็นเรื่องจิตสำนึกใหม่ทางสังคมแล้วมันกำลังเกิดขึ้นมีการรวมตัวกัน แล้วก็มีการพัฒนาการที่น่าสนใจมากแล้วจะว่าไปมันก็เป็นพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยด้วยที่เราอยากเห็นประชาชนของเรามีความเข้มแข็ง อันนี้เป็นแนวทางที่เขาได้พุ่มพุกกันมาแล้วก็ต่อสู้กันมาพัฒนาการกันมาพอสมควรตั้งแต่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๔๐ จนมาถึงปี ๒๕๕๐ ปี ๒๕๕๐ นี้กำหนดแยกแยะลงไปถึงขนาดที่ว่านอกจากคำว่าสิทธิชุมชนแล้วยังรวมไปถึงชุมชนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเข้าไปอีกนะครับ อย่างชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมเขาก็มีบทนิยามด้วยว่าหมายถึงบุคคลที่รวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นเพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการดำรงชีพโดยมีวิธีการจัดการและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนตั้งแต่อดีต จึงมีสิทธิจัดการและใช้ประโยชน์จาก

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นนั้นในการดำรงชีพของตน ตลอดจนมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งผมคิดว่าอันนั้นเขาจำแนก ค่อนข้างละเอียดด้วยซ้ำนะครับ ที่นี้ถ้าจะดูไปแล้วผมว่าอันนี้ดูเหมือนจะเป็นเครื่องมือเดียวของ ชาวบ้านด้วยซ้ำไป ตอนนี้อย่างกรณีกลิตีก็ดี หลาย ๆ ที่ที่ดีที่เขาจะต้องเผชิญวิบากกรรมจาก การพัฒนาแล้วก็พยายามที่จะเลือกวิถีชีวิตของเขาเอง เพราะว่าบางอย่างรัฐก็เข้าไปจัดการ ทรัพยากรโดยที่ไม่ได้คำนึงถึงรายละเอียดหรือว่าวิถีชีวิตของคน เพราะเป็นการกำหนดนโยบาย ส่วนกลางแล้วเราเองก็มีปัญหาเรื่องการกระจายอำนาจ การตรวจสอบอำนาจอยู่ ชาวบ้านก็เลยไม่มี ทางอื่น ก็คือว่าเขากรวมตัวกันแล้วก็พัฒนาสิทธินี้ขึ้นมา การยึดโยงชาวบ้านเข้ามารวมกันมันไม่มี หนทางอื่นนอกจากมีคำอธิบายในเรื่องสิทธิของพวกเขาที่เขาอยู่รวมกันมา แล้วก็สิทธิในการที่จะเลือก มีวิถีชีวิตของตนเอง ซึ่งผมคิดว่าอันนั้นมันมีคุณค่าอยู่ในสังคมที่ค่อนข้างอย่างมาก คุณค่าใน ประชาธิปไตยก็ดี คุณค่าในแง่ของความเป็นจริงที่เขาจะไปต่อสู้ในเชิงของศาล เรียกร้องความยุติธรรม หรือว่าเรียกร้องความชัดเจนในสิ่งที่เขาได้สูญเสียไปในการสูญเสียวิถีชีวิตของเขา สูญเสียทรัพยากร ของเขาหรือบ้านแต่กษัตราทรกชาติ เพราะฉะนั้น ผมคิดว่าอันนี้ถ้าหายไปเราคงจะต้องตอบคำถามเยอะ อยู่ทีเดียวนะครับ โดยเฉพาะพวกที่เป็นประชาชนที่เป็น active citizen ที่มีอยู่ แล้วก็ค่อย ๆ พัฒนา และเป็นกลไกที่ผมคิดว่าเป็นชาวบ้านที่เป็นแกนที่สำคัญกับอีกพวกหนึ่งที่ถูกชักจูงได้ง่ายด้วยซ้ำไป ขอบพระคุณครับ

ประธาน : คือที่เขาเขียนเอาไว้ในรัฐธรรมนูญตอนก่อน มันเป็นการเขียนเพื่อเอาใจ โดยทั้งหลักรัฐธรรมนูญ เพราะว่าสิ่งเหล่านั้นมันเขียนในรัฐธรรมนูญมันเท่ากับแบ่งแยกเลย จริง ๆ ชุมชนไม่ว่าจะเป็นชุมชนใหม่ ชุมชนกลาง ชุมชนเก่า หรือชุมชนดั้งเดิมมันต้องได้รับการคุ้มครอง เสมอเหมือนกันหมด เมื่อเวลาเราพูดถึงชุมชนบีบแปลว่ามันต้องหมายถึงทุกชนิดไม่ควรต้องไปแยกมัน

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

สิทธิที่เราเขียนไว้ในวรรคหนึ่งมันเป็นเรื่องของการลงมือร่วมกับคนอื่นทำ แต่ผมก็รู้สึกว่ามันยังขาด ๆ อะไรอยู่บางอย่าง ส่วนที่เขามีแนวโน้มที่อยากเอาทรัพยากรของชาติมาดูแลเสียเอง ตรงนี้ที่มันเป็นปัญหาว่าแล้วจริง ๆ ถ้าดูแลแล้วมันสูญหายหรือมันหายไป ความรับผิดชอบจะอยู่ที่ใคร เพราะฉะนั้นมันถึงเวลาพอเขียนไปแล้วมันก็เลยไม่มีใครทำ ทำไม่ได้เพราะไม่มีใครกล้าทำ อยู่ ๆ ยกป่าให้ บอกให้เป็นป่าชุมชนก็ไม่มีใครทำ เพราะฉะนั้นผมคิดว่าถ้าเราจะเขียนเราคงต้องเขียนเอาสิ่งที่เขาได้รับผลกระทบแล้วเราคิดว่ามันไม่สมควรที่เขาควรจะต้องได้รับ เรามาเขียนป้องกันไว้ น่าจะดีกว่านะครับ อย่างในวรรคสองตัวนี้ก็ไม่มีดี คือเขียนตรงนี้บีบเท่ากับสิทธิข้างบนหมดเลยถ้ายังไม่มีกฎหมาย สิทธิข้างบนก็ยังไม่เกิด มันต้องเขียนอีกลักษณะอย่างหนึ่งว่าสิทธิมันต้องมี รัฐไปทำอะไรไม่ได้ แต่ว่ารัฐจะส่งเสริมสนับสนุนหรืออะไรอย่างอื่น จะไปออกกฎหมายเพิ่มเติมยังไงก็ว่าไป อีกอันหนึ่งที่คิดว่าควรจะต้องเติมก็คือตัวแดง ๆ ที่เราเห็นเขาออกที่วิกันมาเป็นระยะ ๆ เหมือนทอง ผมก็คิดว่าอันนั้นมันก็เกินไป คือรัฐจะไปนึกถึงว่าถ้าไปชุดทองแล้วรัฐจะได้ภาษี แต่ภาษีที่รัฐได้มันน้อยกว่าชีวิตของคนเหล่านั้น หรือค่าบริการสาธารณสุขที่รัฐจะต้องไปจ่ายเพื่อประโยชน์คนเหล่านั้น เช่นเวลานี้เขาก็บอกว่าไปตรวจเลือดแล้วเจอตะกั่ว เจอทองอยู่ในเลือดกันเยอะ ซึ่งอย่างนั้นมันเกินไป กระทบวงก็อาจจะนึกว่าคน ๓๐ คนในหมู่บ้านจะมาสกัดการพัฒนาประเทศได้อย่างไร เขาสีมนึกว่าชีวิตคนเวลาเราพัฒนาประเทศถามว่าเพื่ออะไร ก็เพื่อให้ประโยชน์สุขมันตกอยู่กับประชาชนโดยทั่วหน้า ไม่ใช่ประโยชน์สุขตกอยู่กับเศรษฐี ๒-๓ ราย เพราะฉะนั้นมันก็ต้องนึกถึง ๓๐ คนนั้นล่ะ ถึงแม้ว่าเศรษฐีจะจ้างคนตั้ง ๑๐๐ คน แต่ ๑๐๐ คนนั้นยังไปทำงานอย่างอื่นได้ แต่ ๓๐ คนนั้นจะตาย เพราะฉะนั้นก็ต้องนึกถึงตรงนั้น แต่ว่าบังเอิญกลไกของเรามันยังไม่เอื้อให้คนคิดอย่างนั้น เพราะฉะนั้นมันอาจจะต้องเขียนในรัฐธรรมนูญเพื่อคุ้มครองตัวนั้นไว้ให้เขาสามารถหยิบยกขึ้นมาต่อสู้ได้ อันนี้กำลังพยายามจะเขียนดูว่าจะทำอย่างไรถึงจะให้มันครอบคลุมถึงได้

เลขานุการ : การดำเนินการของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นอันตรายแก่ประชาชนและชุมชนในบริเวณใกล้เคียง

นางจุรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะประเด็นนี้ดีนะคะ แต่มันไม่ใช่สาระของประเด็นข้างบนโดยตรงใช่ไหมคะ ข้างบนเรากำลังพูดถึงว่าประชาชนสามารถคล้าย ๆ ว่าทำอะไรร่วมกับชุมชนของเขากับรัฐ เป็น determination self determination ที่จะไปจัดการเรื่องนี้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เรื่องโน้นโดยมีสิทธิเสรีภาพในการทำอย่างนั้นนะคะ แต่ตัวแดงก็เป็นประเด็นที่ดีแต่มันเป็นคนละเรื่องเกี่ยวกับดำเนินการของรัฐจะต้องไม่ไปกระทบเขาไปทำอะไรให้เกิดขึ้น เหมือนมันเป็น ๒ ประเด็นที่ไม่ใช่เรื่องเดียวกันหรือเปล่าคะ

ประธาน : เรื่องเดียวกันครับ เพราะว่าเขาบอกการบริหารจัดการ ไปร่วมมือกับรัฐในการบริหารจัดการหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ คราวนี้ก็แปลว่ารัฐเองโดยปกติก็จะมีอำนาจในการไปบริหารจัดการหรือใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ส่วนที่เป็นปัญหาอยู่ก็คือเวลารัฐเขาไปบริหารจัดการแล้วพวกทรัพยากรธรรมชาติดูแลรักษาป่าหรือไปเอาป่าไม้ออกมาใช้ตรงนั้นแหละที่มันจะกระทบต่อชาวบ้าน เช่น ไปขุดทองอย่างนี้ นั่นก็คือการไปเอาประโยชน์จากทรัพยากร เราก็จะเขียนไว้ว่าถ้าเวลารัฐไปทำอะไรไปนี่ก็ถึงแต่เพียงสิ่งที่จะได้ให้ถึงที่จะเสียด้วย

นางจรี วิจิตรวาทการ : แต่สมมุติว่าชุมชนเขาอยากจะทำอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมของเขาดูแลรักษาบ้านเขาให้เหมือนเดิมอะไรต่ออะไร มีชุมชนบางชุมชนทางเชียงใหม่ที่เขาเป็นอะไรต่ออะไรคงอัตลักษณ์ของเขา คงวัฒนธรรมของเขา แล้วเขาคิดว่าเขาอยากจะทำร่วมมือกับรัฐให้รัฐช่วยเขาบ้าง เสริมเขาบ้าง แต่เขาต้องการจะคงความเป็นชาติพันธุ์ของเขาของอะไรต่าง ๆ อันนี้มันเป็นอีกประเด็นหรือเปล่าคะ อันนี้ไม่ได้เกี่ยวกับไปใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติ แต่เขาอยากจะทำบำรุงรักษา

ประธาน : ก็เขามีสิทธิดำเนินการของเขาเองได้อยู่แล้วครับที่เขาจะอนุรักษ์ฟื้นฟูส่งเสริมบำรุงรักษาพวกนี้ได้เองอยู่แล้ว หรือจะไปร่วมมือกับรัฐหรือองค์กรท้องถิ่นก็ได้ ที่นี้ปัญหาที่อาจารย์จรีว่ามันเป็นอีกเรื่องหนึ่งขึ้นมา สมมุติว่ารัฐเกิดหวังดีจะไปปรับปรุงบำรุงวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี หรือไปทำอะไรจนกระทั่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของเขาจะต้องสูญหายไปเขาจะสกัดมันได้อย่างไร อันนี้เป็นอีกประเด็นหนึ่ง

นายเถียรชัย ณ นคร : ท่านประธานครับขออนุญาตครับ ส่วนต้นเรื่องอนุรักษ์ฟื้นฟูส่งเสริมขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันนี้ผมคิดว่ามันไม่ค่อยน่าจะมีปัญหา เพราะเป็นเรื่องของพื้นที่ของชุมชน แต่ในเรื่องของการบริหารจัดการก็คล้ายตามที่ท่านประธานพูดนะครับว่าพอมาพูดถึงการบริหารจัดการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติหรือความหลากหลายทางชีวภาพอะไรก็แล้วแต่ พวกนี้ในการบริหารจัดการปกติถ้าพูดถึงองค์ความรู้สมมุติใช้ใหม่ครับมันก็มี ๒ ส่วนที่มันจะแย้งกันอยู่ คือองค์ความรู้ที่เป็นมาตรฐานคือการกำหนดว่าจะบริหารจัดการอย่างไร แต่อีกส่วนหนึ่งก็คือตัวภูมิปัญญาท้องถิ่น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เพราะฉะนั้นการที่จะมีสิทธิที่จะเข้าไปบริหารจัดการบำรุงรักษามันจะต้องไปดำเนินการภายใต้กรอบของมาตรฐานที่รัฐกำหนดหรือเปล่า หรือว่าในกรณีที่ต้องขัดแย้งกันระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแล อันนี้เราจะให้น้ำหนักไปที่ตรงจุดไหน จริง ๆ แล้วในเรื่องของปัญหาที่เกี่ยวกับการไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติหรือไปทำอะไรขึ้นมา ผมเคยมีประสบการณ์ตอนไปดูเรื่องของเขื่อนสิบกวาปีที่แล้ว ก็ปรากฏว่าประเด็นที่ชาวบ้านเอง concern คือในขณะที่ทางเอ็นจีโอฟุดในเวทีในเรื่องของเหตุผลความจำเป็นในการสร้างเขื่อน เรื่องของผลกระทบที่มันจะเกิดขึ้น พอเปิดเวทีให้ชาวบ้านในสมัยนั้นนะครับในสิบกวาปีที่แล้ว แล้วก็ ณ สถานที่ที่ผมไป ปรากฏว่าชาวบ้านขึ้นมาพูดชาวบ้านไม่ได้พูดถึงเรื่องผลกระทบในเรื่องที่ได้รับในลักษณะเป็นแนวเดียวกับที่เอ็นจีโอฟุด แต่ชาวบ้านพูดถึงว่าทำอย่างไรตัวเองจะได้รับการเยียวยาที่เป็นธรรม เงินเวนคืนจะได้คืนเมื่อไหร่ ก็จะออกไปในลักษณะทำนองนั้น เพราะฉะนั้น การต่อสู้เรื่องแนวคิดเอาเข้าจริง ๆ แล้วบางครั้งเรื่องในเชิงของทรัพยากรบางครั้งมันเป็นแนวคิดเรื่องของคนอีกระดับหนึ่งเป็นคนอีกรุ่นหนึ่ง บางทีอาจจะมากกว่า อาจจะไม่ใช่เป็นชาวบ้านแท้ ๆ เพราะชาวบ้านแท้ ๆ เองเท่าที่เคยเจออย่างที่เราเมื่อสักครูนี้นะบางทีเขาไม่ได้ไป concern อย่างที่ว่าเท่าไร เพียงแต่ว่าเขา concern จากตัวอย่างหลาย ๆ แห่ง หลาย ๆ ครั้งที่รัฐเข้าไปทำแล้วผลกระทบที่เกิดขึ้นเขาบอกว่าได้รับความลำบากมากขึ้น ประเด็นที่อยากจะถามก็คือว่าในกรณีที่การที่มีสิทธิในดำเนินการบริหารจัดการ สมมุติว่ามันเกิดเป็นแนวคิดในการบริหารจัดการมันเกิดแย้งกันกับมาตรฐานที่รัฐกำหนด แล้วเขาคิดว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นของเขาดีกว่า อย่างนี้เขาจะมีสิทธิทำได้มากน้อยแค่ไหนครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตท่านประธานครับถ้าเป็นดังต่อไปนี้ถ้าตัดในวรรคสองออกแล้วตัวแดงจะไปเพิ่มเป็นหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการมาตรา ๔๔ นี้ครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับในขณะที่ท่านประธานกำลังคิดผมขออนุญาตนึกถึงอีกประเด็นหนึ่งต่อจากท่านอาจารย์จูนิตหนึ่งนะครับ คือมันมีมิติทางจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเช่นตึกกรมบ้านช่องหรืออาคารอนุรักษ์อะไรแบบนี้ครับ มันอาจจะไม่ใช่แค่ทรัพยากรธรรมชาติ พอตีเมื่อสักครูนี้นะนึกเพราะว่ายังมีอยู่คราวหนึ่งไปที่หิมาฮาลเสร็จแล้วได้ทราบว่าทางรัฐที่หิมาฮาลตั้งอยู่เขาบอกว่าเขามีนโยบายที่จะย้ายโรงไฟฟ้าย้ายอะไรพวกนี้ออกไปให้หมดเพราะว่าส่งผลกระทบ มันมีมลพิษที่จะทำให้ตัวหิมาฮาลเสื่อมเร็วกว่าปกติ อันนั้นคือการอนุรักษ์หิมาฮาลซึ่งเป็นมรดกโลกนะครับ ผมก็เลยนั่งนึกว่าบางครั้งอาจจะไม่ใช่แค่ทรัพยากรธรรมชาติ แต่ว่ามันเป็นสิ่งก่อสร้างหรืออะไรที่มันมีตัวตนนะครับ แล้วก็ก็เป็นผลมา

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

จากประเพณีวัฒนธรรมที่ก่อสร้างไว้นาน พยายามนึกถึงตัวอย่างแบบไทยก็ยังมีไม่ค่อยออกเท่าไร แต่ว่าถ้าเกิดเราจะต้องทำคล้าย ๆ อย่างนั้นบ้างมันอาจจะมีบางอย่างที่นอกเหนือจากทรัพยากรธรรมชาติ ก็เลยไม่แน่ใจว่ามันครอบคลุมหรือเปล่านะครับ

ประธาน : ที่เขียนแค่นี้ยังไม่ได้อะไร บอกแต่ในภาคประชาชนว่าเรามีสิทธิอะไร ผมคิดว่ามันอาจจะต้องไปเขียนในหน้าที่หรือแนวนโยบายแห่งรัฐสักอันที่ใดที่หนึ่งสุดแต่ว่าความเข้มของมันเป็นอย่างไร รัฐจะมีหน้าที่ต้องดำเนินการหรือส่งเสริมให้มีการดำเนินการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูอะไรพวกนี้ ลอกตรงนี้ไปใส่อีกทีหนึ่ง คือชาวบ้านเขาจะทำก็โอเคให้เขาทำ ชาวบ้านเขาไม่ทำ รัฐก็มีหน้าที่ต้องไปทำ ส่วนวรรคสองตัวแดงไม่รู้ครับหรือยังลองอ่านสิครับ

เลขานุการ : การดำเนินการของรัฐเกี่ยวกับการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบหรือเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ประชาชนและชุมชนจนเกินสมควร ในกรณีที่มีความจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ รัฐต้องแก้ไขผลกระทบหรืออันตรายนั้นให้ลุล่วงไปก่อน และเยียวยาให้แก่ประชาชนตามสมควร

ประธาน : อันนี้คือที่เข้ามาแทนที่ที่เขียนบังคับให้ทำ IEA เพราะว่าอันนั้นมันคือวิธีการซึ่งมันควรจะไปเขียนไว้ในกฎหมาย จะประกอบไปด้วยใครอะไรต่ออะไร ปี ๒๕๕๐ พวกอาจารย์มหาวิทยาลัยมาเขียนกันเยอะก็เลยใส่อะไรที่บังคับให้พวกอาจารย์มหาวิทยาลัยเข้ามาอยู่ในรัฐธรรมนูญเสียเยอะเลย แล้วในที่สุดใครบอกได้บ้างว่าต้องอาจารย์เท่านั้นถึงจะทำหน้าที่นี้ได้ คนอื่นเขาทำไม่ได้หรือ ซึ่งมันผิดหลัก

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ท่านประธานครับในตัวสีแดงในบรรทัดสุดท้าย และเยียวยา ขอเพิ่ม เยียวยาแก้ไข ได้ไหมครับ เยียวยาหมายถึงลักษณะเป็น compensation คือใช้ ชดใช้ แต่แก้ไข หมายความว่า recover ให้แก่ประชาชนเยียวยาแก้ไข

ประธาน : อันนี้บังคับให้แก้ไขให้เสร็จก่อน รัฐต้องแก้ไขผลกระทบหรืออันตรายนั้นให้ลุล่วงไปแล้วก็เยียวยาเขาด้วย

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับผมยังคาใจอะไรอยู่นิดหน่อยเหมือนกันนะครับ คือผมเห็นด้วยเรื่อง EIA HIA นะครับ แต่ว่าพอไปดูเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคมเวลารัฐกำหนดนโยบายในการพัฒนา รัฐคือไม่ใช่เฉพาะรัฐส่วนกลางนะครับ ลงไปถึงท้องถิ่นอะไรพวกนี้ด้วยนะครับ ไม่ค่อยจะคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้เท่าไร ดูว่าจะคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้ ก็คงจะเห็น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เยอะเยอะนะครับ พวกในท้องถิ่นที่ได้รับเงินรับทองจากพวกทุนต่าง ๆ เสร็จแล้วก็อนุญาตให้ทำโครงการในท้องถิ่น แล้วก็เกิดปัญหาทะเลาะกับชาวบ้าน จนกลายเป็นชาวบ้านจำนวนมากต้องลุกขึ้นมาแล้วก็ประท้วงกัน เถียงกัน แล้วก็กลายเป็นความไม่สงบ ส่วนหนึ่งก็การเมืองต่าง ๆ เข้าไปแทรก ทำให้ชาวบ้านแตกแยกกันแล้วก็มีความอ่อนแอกันไปนะครับ ปัญหาหลัก ๆ ส่วนหนึ่งเลยผมว่ามันเกิดจากการที่รัฐในนิยามกว้าง ๆ อย่างที่ผมว่านี่นะครับไม่ได้ทำหน้าที่อย่างที่ควรจะทำ มันก็ไปทำให้เกิดปัญหาใหญ่โตแล้วก็บานปลายจนรัฐส่วนกลางจะต้องเข้าไปพยายามแก้ไขปัญหารเรื่อยมา ฉะนั้นในบทบัญญัติของปีเก่า ๆ ปี ๒๕๕๐ เขาถึงเขียนห้าม ของเราอ่อนลงไปเยอะนะครับ คือเอาไปไว้ที่รัฐโดยมีความเชื่อใจว่ารัฐจะเป็นผู้จัดการได้อย่างดีและอยู่ในวิจารณ์ญาติที่ดี เมื่อรัฐทำไปแล้ว แล้วเกิดผลกระทบต่อประชาชนก็ให้มีการเยียวยา แต่เป็นเรื่องจริงคือว่ารัฐนั้นแหละเป็นตัวก่อปัญหาขึ้นมา เพราะฉะนั้นเขาถึงกำหนดมาตรฐานขึ้นมาในปี ๒๕๕๐ ถึงบอกว่าเป็นข้อห้ามเลย ห้ามหน่วยราชการ คือเจตจำนงของเขาในการที่เขียนมาตรา ๖๗ เขาบอกว่าห้ามหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลดำเนินโครงการหรือกิจกรรมของบุคคลหรือธุรกิจใด หรือองค์กรของรัฐ คือธุรกิจของเอกชนด้วย ของรัฐด้วยนะครับที่ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนกระทบต่อสุขภาพ สวัสดิการหรือคุณภาพชีวิตของประชาชน มันก็มีข้อแม้ว่าทำได้โดยถ้าเกิดมันมีการศึกษามาอย่างดีแล้วเงื่อนไขตัว HIA กับ EIA อะไรพวกนี้ถึงเข้ามาในช่องนี้ะครับ ปัญหาคือว่าเมื่อเราปัญหาแต่ว่า EIA HIA มันอาจจะจะเป็นปัญหาที่ไม่ควรจะมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ปัญหาที่ใหญ่กว่านั้นก็คือว่าดุลพินิจของรัฐซึ่งมันครอบคลุมมาตั้งแต่หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการท้องถิ่น หรืออะไรพวกนี้ แล้วไปทำโครงการอะไรพวกนี้อีกนะครับ ผมคิดว่าความไม่สงบสุขมันจะเกิดขึ้นเยอะเยอะเลย แล้วผมว่ารัฐบาลส่วนกลางก็ต้องมานั่งปวดหัวว่าอันนี้ไปทำอันโน้น อันนี้ประท้วงขึ้นมา หรือรัฐวิสาหกิจนี้ไปสร้างโครงการอันโน้นแล้วกว่าบางอย่างที่พิสูจน์ได้คือว่าชาวบ้านต้องขมขื่นนะครับ ถ้าเราไปดูเรื่องคดีที่เราจะเห็นเลยว่า ๒๐ ปี ๓๐ ปี ตายแล้วบางคนได้เงินชดเชยมาแทบจะไม่มี ความหมายเลยกับชีวิตที่เขามีอยู่ใช่ไหมครับ ชุมชนเขาก็ล่มสลายไป ความเป็นหมู่บ้านอะไร คือพออนุญาตไปแล้วเขาเสียหายกันยับเยินเลย แล้วตรงนี้ก็ว่ากระบวนการที่รัฐจะไปเยียวยาเขา มันไม่มี ซึ่งอันนี้เป็นข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นทุกหัวระแหงเลยในสังคมของเรา ทีนี้พอเรากลับไปว่าเราให้รัฐอยู่ ผมบอกตามตรงผมไม่เชื่อใจรัฐในเรื่องนี้เลย มันไม่มีกระบวนการที่จะไปตรวจสอบนะครับ แล้วทุนมันก็รุนแรงมาก

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นะครับ คือเราจะเห็นได้ในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งผมคิดว่าไม่รอบคอบในเรื่องนี้ผมว่าปัญหาในอนาคตที่จะเกิดกับวิถีชีวิตของชาวบ้านและชุมชนมันจะเยอะมากเลยนะครับ แล้ววันข้างหน้าไม่รู้จะจัดการกันยังไง ผมเห็นด้วยกับท่านอาจารย์นะครับ แต่ผมคิดว่าอย่างนี้ผมรู้สึกมันอ่อนไปนิดหนึ่งแต่มันต้องมีอะไรสักอันหนึ่งผมก็นึกไม่ออกเหมือนกัน

ประธาน : ท่านอัคร

นายอัคร จารุจินดา : กราบเรียนท่านประธาน ความจริงตอนที่ร่างจะแยกกันอย่างนี้ครับว่า มาตรา ๔๔ เป็นสิทธิของบุคคลกับสิทธิชุมชนในการที่จะดูแลรักษาสิ่งที่อยู่ในชุมชนของตัวเองเท่านั้นเอง ถ้าพูดถึงเรื่องของรัฐแล้วจะมาอยู่ในมาตรา ๔๕ คือการแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่อโครงการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อชีวิต อันนี้เขาจะต้องมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นว่าจะเกิดขึ้นกับชุมชนเขา สิ่งที่ท่านภักระพุดนั้นอาจจะมาอยู่ในมาตรา ๔๕ ว่าการพูดหรือแสดงความคิดเห็นนั้นจะให้เกิดผลอย่างไรต่อไป อันนี้อาจจะต้องไปดู ส่วนอันนี้เพียงแต่ว่าเขารับรองสิทธิว่าชุมชนนั้นเป็นของเขา เขามีสิทธิทำอะไรก็ได้

นายเจียรชัย ณ นคร : ท่านประธานครับผมขออนุญาตแลกเปลี่ยนกับคุณภักระพุดหนึ่ง ในเรื่องของการทำ EIA หรือ EHIA โดยกระบวนการของมัน มันเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนเพื่อให้ได้มาซึ่งผลเอาไปประกอบการตัดสินใจ มันไม่ใช่เป็นตัวชี้ขาดว่าต้องทำหรือไม่ทำ แต่ปัญหาที่มันเกิดขึ้นต้องไปดูกฎหมายสิ่งแวดล้อมปี ๒๕๓๕ คือกฎหมายสิ่งแวดล้อมปี ๒๕๓๕ ไปเขียนทำนองว่าหน่วยงานที่จะอนุมัติ อนุญาตให้รื้อผล EIA ถ้า EIA ผ่านก็อนุมัติอนุญาตเลย ซึ่งหลักการนี้ถ้าโดย sense ผลมันผิดคือไม่ใช่ว่า EIA ผ่านคุณไปอนุมัติ อนุญาต คุณจะต้องเอาผลของ EIA ไปดูก่อนว่าการอนุมัติ อนุญาตนั้นมันจะสร้าง affect อะไรที่เป็นผลทางลบบ้าง แล้วคุณถึงค่อยมาบอกว่าควรจะอนุมัติ อนุญาตหรือไม่ ผมยกตัวอย่างเช่น สมมติเขตมาบตาพุดซึ่งประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ EIA อาจจะไม่ผ่านโดยกระบวนการของผู้ชำนาญการ แต่ถามว่าสมควรจะอนุญาตให้สร้างโรงงานเพิ่มในเขตมาบตาพุดหรือไม่ มันไม่ควรหรอก เพราะว่าดีกรีในเรื่องของมลพิษมัน over ไปแล้วถูกไหมครับ เพราะฉะนั้นตรงนี้คือสิ่งที่จะต้องไปคิด การเขียนโดยเอากระบวนการอย่างนี้มาใส่ไว้แล้วไปบอกว่าต้องผ่านจากองค์กรที่ฟังชื่อดูเหมือนดินะครับ แต่ในทางเป็นจริงก็ทำงานซ้ำซ้อนกับผู้ชำนาญการที่ทำ แต่เราไม่ไว้ใจผู้ชำนาญการที่รัฐตั้ง แต่พอถึงเวลาในทางปฏิบัติจริงถ้าคุณภักระพุดไปเช็คดูทำงานเหมือนเดิม ทำซ้ำไปซ้ำมา แต่จริง ๆ มันคงต้องไปวางหลักหรือเปล่านั้นจริง ๆ ถ้าเกิดมันเป็นไปตามหลักการที่มันควรจะเป็น คือผลของ EIA ไม่ได้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เกี่ยวข้องกับ การอนุมัติ อนุญาต แต่ต้องนำผลของ EIA ไปพิจารณาประกอบ อย่างเช่นบางเรื่อง สมมติไปเกี่ยวข้องไปทำในพื้นที่ที่มันมีการจัดผังเมืองใช้ใหม่ครบ แล้วเป็นพื้นที่สีเขียว ต่อให้ทำ EIA ผ่านเรื่องสร้างโรงงานก็ตั้งไม่ได้ คือสิ่งเหล่านี้ผมคิดว่าตอนนี้มันมีปัญหาคือคนที่ต่อสู้ในเรื่องนี้จับ EIA เป็นอาวุธไปสู้กับรัฐ แต่จริง ๆ แล้วในความเป็นจริงเราใช้ EIA ผิด คือทุกคนตอนนี้ไปตัดสินกันที่ EIA แต่ผมคิดว่ามันไม่ใช่ มันต้องพูดถึงความเป็นจริง กรณีของรัฐอย่างที่ท่านประธานเขียน ผมเห็นด้วยนะครับ เพราะว่าจริง ๆ แล้วมันแก้ไขปัญหามาตามความเป็นจริงได้ แต่ว่าในแง่ของสิ่งที่ มันเคยชินที่เราเห็นในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ ผมพูดตรง ๆ ว่าการดำเนินการขององค์กรอิสระ ที่ดูแลเรื่องนี้ ผลในทางปฏิบัติที่เกิดผลเป็นเรื่องเป็นราวจริง ๆ เกิดผลน้อยนะครับ อย่างกรณี ที่เมื่อก่อนไปฟ้องศาลปกครองที่บอกว่าไม่ได้ทำตามขั้นตอนอะไร จริง ๆ มันก็ไม่ได้ชนะอะไร คือถ้าผม เป็นเจ้าของโรงงานผมก็กลับไปตามขั้นตอนใหม่ให้มันครบ Process ก็จบ คือจริง ๆ แล้ว กระบวนการพวกนี้มันเป็นกระบวนการซึ่งผมคิดว่ามีขึ้นมาเพื่อจะไปกรองให้กระบวนการตัดสินใจ ของฝ่ายรัฐ มันเป็นไปด้วยเหตุด้วยผลมากขึ้น อันนี้คือสิ่งที่ผมมองนะครับในทางวิชาการผมมอง อย่างนั้น แต่ว่าการที่อาศัยจุดอ่อน อย่างหน่วยงานอนุมัติ อนุญาตไปอาศัยจุดที่กฎหมายสิ่งแวดล้อม เขียนบอกว่าถ้าเกิด EIA ผ่านก็ให้อนุมัติไปเลย อันนี้ก็จุดอ่อนที่ผมคิดว่าควรจะต้องไปแก้ แต่อันนั้นมันเกิดขึ้นมาหลายปี ไปแก้กฎหมายปี ๒๕๓๕ แต่สุดท้ายพอมันเป็นอย่างนั้นทำให้คนมา ทุ่มไปตรงที่ EIA ในขณะที่ในทางวิชาการคนเขามองว่า EIA เป็นเรื่องของกระบวนการหา ข้อเท็จจริงหาข้อมูล แล้วก็ดูในเรื่องของการเยียวยาแล้วก็การกำหนดมาตรการในการแก้ไข ผลกระทบที่มันเกิดขึ้น คือจริง ๆ บทบาทมันก็มีอยู่แค่นั้น แล้วมาตรการหรือการเยียวยาหรือแก้ไข ถ้าเกิดมีการอนุญาตนะครับ ไม่หมายความว่าอนุญาตทุกครั้ง ถ้าเกิดมีการอนุญาตต้องเอามาตรการ เหล่านี้ไปใส่ไว้ในเงื่อนไขการอนุญาต แล้วจะต้องมีการไปติดตามดูว่ามันเป็นไปตามเงื่อนไขในการ อนุญาตหรือไม่ ซึ่งปัจจุบันตอนนี้ก็มีปัญหาในทางปฏิบัติเพราะว่า สผ. กับหน่วยงานอนุมัติ อนุญาต กรมโรงงานก็ถกกันไปถกกันมาใครจะเป็นคนเป็นไปตรวจสอบว่าจัดการตามมาตรการเยียวยานั้น ซึ่งหลายเรื่องผมว่ามันเป็นปัญหาที่มันเกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ แต่สิ่งหนึ่งที่มันควรจะต้องชัดเจนก็คือ ว่าถ้าเกิดรัฐไปทำอะไรขึ้นมาแล้วเกิดผลกระทบ ถ้าเราเปรียบเทียบกับเรื่องของการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์มันก็ไม่ได้แตกต่างอะไรกัน ถ้าเกิดรัฐจะเข้าไปทรัพยากร แต่มันเกิดผลกระทบกับ ประชาชนโดยอ้าง public interest เหมือนกันสมมุติอย่างนั้น ก็การที่ไปเอาที่ดินของคนเข้ามา เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้วผมคิดว่าสิ่งที่รัฐจะต้องมีหลักอยู่อันหนึ่งคือเรื่องของการเยียวยาอย่างเป็น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ธรรมให้กับคนที่ได้รับผลกระทบ เพราะว่าจริง ๆ แล้วในสุดท้ายปลายทางแล้วถ้าเกิดไปมองในแง่ อาจจะเป็นในลักษณะที่ว่ารัฐไทยทำอะไรไป บางทีมันพิสูจน์ชัดไม่ได้ว่ามุ่งประโยชน์สาธารณะจริง หรือไม่ อาจจะเป็นการหาประโยชน์เข้ากับตัวเอง แต่ในความเป็นจริงถ้าเกิดมันพิสูจน์ได้ว่าเป็น เรื่องของประโยชน์สาธารณะจริง คือมันต้องมีคนบางคนที่จะต้องยอมเสียสละแต่รัฐต้องดูแล เขาให้ดี คือไม่ให้เขา suffer จากสิ่งที่เขาต้องเสียสละไปอะไรทำนองนี้นะครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานเรียนถึงโครงสร้างในการแก้ไข ปัญหาที่ภักดิ์ได้ยกขึ้นมาจนกระทั่งจริง ๆ เรื่องการใช้สิทธิชุมชนแล้วก็เรื่องทรัพยากรธรรมชาติเป็น สิ่งที่ผมเรียนตั้งแต่ก่อนที่จะอ่านเลยบอกวามাত্রานี้เขียนยากที่สุด เหตุผลก็คือมันมี conflict อย่าง ที่ว่า แต่ถามว่าทำไมฝ่ายเลขานุการเขียนอย่างนี้ ฝ่ายเลขานุการมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า การดำเนินการอะไรต่าง ๆ สักอย่างหนึ่ง มันจะต้องมีกระบวนการอยู่ ๓ กระบวนการหลัก อันที่ ๑ คือ policy development อันที่ ๒ คือ policy approver อันที่ ๓ ก็คือเป็น เรื่องของ implementation ซึ่งได้รับการ approve ไปแล้ว เราแบ่งเป็น ๓ ส่วนอย่างนี้นะครับ ในส่วนที่เป็น มาตรา ๔๔ เราก็คิดกันหนักว่าเราจะทำยังไงดี อย่างที่ท่านอัครพบบอกก็คือว่าเราเขียนรับรอง สิทธิไว้ก่อน สิทธิเขามีที่จะทำอะไรได้บ้างนะครับ ทั้งในแง่ individual ทั้งในแง่ของชุมชน

ประการที่ ๒ ก็คือเราไปใส่ไว้ในมาตรา ๔๕ ว่าเขามีสิทธิที่ voice เสียงของเขาออกมา มานะครับ ถาม voice ออกมาเพื่ออะไร เพื่อรองรับกับมาตรา ๖๑ ที่บอกว่ารัฐต้องจัดให้ประชาชน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการจัดทำและการดำเนินการให้เป็นไปตาม นโยบายสาธารณะ แต่ว่าสิ่งที่ฝ่ายเลขานุการยังเขียนไปไม่ถึงก็คือตัวแดง ๆ ที่ท่านประธานได้กรุณา เติมเข้ามา เพราะฉะนั้น มันไม่มีบทบัญญัติเดียวที่สามารถแก้ไขได้ทุกปัญหา เพียงแต่ถ้าเรามอง ในเชิงโครงสร้างทั้งหมดมันจะอยู่ตรงนี้ ตรงนี้และตรงนี้นะครับท่าน พอดีของเก่าเขาเขียนรวมไว้ ที่เดียว

ประธาน : คืออย่างนี้ผมว่าในขั้นนี้ตรงนี้ เรารับรองสิทธิของเขาที่จะดูแลก่อน แล้วก็เติมในเรื่องห้ามรัฐไว้เสียก่อน แล้วพอไปถึงหน้าที่ของรัฐต้องไปเขียนอะไรที่คุณภักดิ์เป็นห่วง เช่น อาจจะไปเขียนว่ารัฐต้องไม่ดำเนินการหรืออนุญาตให้ใครดำเนินการอะไรก็ตามที่จะมี ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรืออันตรายต่อประชาชนโดยไม่ได้มีการศึกษาผลกระทบในสิ่งแวดล้อม ตรงนั้นเดี๋ยวค่อยไปเขียนอีกทีหนึ่ง แต่ผมคิดว่าวิธีเดิมที่เขียนกันไว้มันคือวิธีที่เขาอาจจะคิดว่ามันเป็น เพราะการผ่อนปรนที่สุด คือไปศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วเอาอาจารย์มหาวิทยาลัยมา

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ศึกษาเสียก็แล้วกันแล้วก็จบ ส่วนชาวบ้านมันจะหายนะยังงี้ก็ช่างหัวมัน ซึ่งผลมันจะเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เพราะฉะนั้นเขาก็ทำ อาจารย์มีหลายพวกจะให้ผ่านก็ได้ ไม่ให้ผ่านก็ได้ ก็ไปหาคนที่ให้ผ่านชาวบ้านเขายังจะ suffer อยู่นั่นเอง แต่ว่าที่เราเขียนนี้เราจะเขียนใหม่ เราไม่เขียนวิธีการ เราเขียนผล บอกต้องไม่เป็นอย่างนี้นะ รัฐจะไปทำยังไงไม่รู้แล้วแต่ ต้องไม่เกิดอย่างนี้ขึ้นก็แล้วกัน ซึ่งผมคิดว่ามันน่าจะได้ผลมากกว่า เดียวถึงตอนหน้าทีนั้นเราอาจจะไปเขียนห้ามเลย

นายภัทร คำพิทักษ์ : ขอบคุณท่านประธานครับ คือผมเห็นด้วยหมดนะครับ เพราะผมเห็นปัญหาใน EIA แม้กระทั่งเรื่องผู้ชำนาญอะไรที่วุ่นวายครับ ผมก็ทราบปัญหานั้นอยู่ ขอภัยนะครับที่บางทีผมดูยังไม่ทันเข้าใจไปที่มาตรา ๔๕ ยังไม่เห็นอย่างที่ข้อพรท้วงนะครับ ถ้าท่านอาจารย์ได้กรุณาไปใส่อันนั้นไว้ตรงหน้าที่ของรัฐผมว่าจะช่วยได้เยอะ คือใจผมผมไม่นึกถึง EIA ผมไปนึกถึงอย่างที่ท่านอาจารย์ว่าคือว่าทำยังไงมันถึงจะมีการถ่วงให้มันเหมาะสม อันนี้สำคัญที่สุด แล้วผมก็ไปนึกชอบอย่างเช่นเรื่องเวนคืนที่ดินที่เราทำไป ผมว่าไปใส่ออย่างนั้นชาวบ้านโอเคเราก็ใส่ลักษณะคล้าย ๆ เรื่องเวนคืนที่อาจารย์เพิ่มตัวแดงมาผมว่าอันนี้โอเค แล้วไปเติมที่รัฐอีกก็จะสมบูรณ์ขึ้น ขอบพระคุณครับ

ประธาน : พักก่อนดีไหม

นายประพันธ์ นัยโกวิท : ขออนุญาตท่านประธานนิดเดียวกัน พรรคสองตกลองขอบเขตแห่งสิทธิ พรรคนี้ตัดไปเลยใช้ไหมครับ เพราะว่าเห็นมาตราก็ยังใส่อยู่

ประธาน : ตัดครับ เพราะถ้าเขียนอย่างนั้นแล้วแปลว่าสิทธิยังไม่เกิดจนกว่าจะมีกฎหมาย แต่เราคิดว่าสิทธิตรงนี้มีมันน่าจะเกิดได้ทันทีไม่จำเป็นต้องไปมีกฎหมายอะไรไปพักก่อนครับ

พักประชุมเวลา ๑๕.๔๐ นาฬิกา

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายเชียรชัย ณ นคร : คือตั้งใจอยู่นิดเดียวครับท่านประธาน คือเรื่องของการดำเนินการหรือจัดการทรัพยากร ถ้าเกิดรัฐมีมาตรฐานของรัฐอยู่ว่าต้องดำเนินการอย่างไร คราวนี้ถ้าเกิดมันไปแย้งกับวิธีการจัดการซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเราจะมีวิธีการจัดการมันอย่างไรครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตท่านประธานกราบเรียนว่า จริง ๆ แล้วถ้าเป็นหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เวลารัฐจะทำกิจการหรือโครงการอะไรต่าง ๆ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือรับฟังความคิดเห็นนะครับ แล้วก็แชร์ข้อมูลแลกเปลี่ยนประสบการณ์ข้อมูลกัน นั่นคือสิ่งที่รัฐที่เจริญแล้วเขาทำกัน ไม่ใช่ไปทุบเปรี๊ยะแล้วก็ทำเอา แล้วก็ทำให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้น สิ่งที่ว่าฝ่ายเลขานุการพยายามทำให้มันเกิดขึ้นในร่างนี้ก็คือว่า ทำอย่างไรก็ตาม ๑. คือรับรองสิทธิ ๒. ก็คือทำให้สามารถใช้สิทธิระหว่างรัฐกับประชาชนไม่เกิดขัดแย้งกัน นั่นก็คือต้องมีการรับฟัง มีการเปิดเผยข้อมูล สามารถเข้าถึงข้อมูล โต้แย้งกันแบบประชาธิปไตยได้นะครับ แต่ถ้าเกิดกรณีว่ามันโต้แย้งกันแล้วมันเกิดความขัดแย้ง ผมคิดว่ามันเป็นเรื่องปกติว่าข้อมูลในทางวิชาการในบางเรื่อง อย่างเช่น เรื่องสบู่หรืออย่างนี้ ที่ท่านประธานได้ยกเมื่อวานว่ามันทำให้เกิดเป็นมะเร็งจริง ๆ หรือเปล่า บางทีมันก็ยังไม่ร้อย มันก็เป็น expectation เท่านั้นเอง มีข้อมูลอันควรเชื่อได้ว่า เพราะฉะนั้นมันอาจจะมีความขัดแย้งกันได้ แต่ถ้ารัฐดำเนินการร่วมกับประชาชนมาเสียตั้งแต่ต้น ผมคิดว่าความขัดแย้งนี้จะไม่รุนแรงนะครับ

นายเชียรชัย ณ นคร : ท่านประธานครับ ประเด็นที่เรียนถามนี้คือเป็นประเด็นซึ่งเหมือนกับในช่วงเวลาที่ผ่านมามันพูดถึงเรื่องของสิทธิชุมชน ผมเคยถามอดีตกรรมการปฏิรูปกฎหมายคนหนึ่งถามว่า ตกลงสิทธิชุมชนในเรื่องของการจัดการทรัพยากรในมุมมองของเขานี้ เขามองอย่างไร เขาก็มองว่าจริง ๆ แล้วมันเหมือนกับว่าการจะจัดการอะไร คือถ้ามีกฎหมายกำหนดว่าต้องทำอะไร ก็คือให้ชุมชนเป็นคนทำ คือเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจะไม่ต้องทำแต่ให้ชุมชนทำอะไรแบบนี้ แต่คราวนี้เพียงแต่ประเด็นในเรื่องของมาตรา ๔๔ ที่สงสัยคือว่า มันอาจจะเป็นไปได้หรือเปล่าว่าถ้ามาตรฐานของรัฐเองกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมันแย้งกันในการจัดการทางทรัพยากร ผมก็เลยไม่ค่อยแน่ใจว่าอย่างนี้มันจะยึดอะไรเป็นหลัก คือคนที่พูดถึงตัวสิทธิชุมชนใช่ไหมครับ เขาก็ต้องเลือกไปที่ภูมิปัญญาท้องถิ่น แต่ถ้าพูดถึงในเรื่องของมาตรฐานที่รัฐกำหนดและจริง ๆ แล้วถ้าเป็นเรื่องทรัพยากร ถ้ามันเป็นเรื่องของประโยชน์ของชาติ สมมุติอย่างนี้นะ มันต้องยึดถือมาตรฐานกลางที่รัฐกำหนดหรือเปล่าในการดำเนินการอะไรแบบนี้ ที่กำลังตั้งใจอยู่ตรงนี้นิดเดียวครับ

ประธาน : เชิญครับ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ ที่มีข้อความที่ว่า อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตัวอย่างคืออย่างไรครับ หลีกเลี่ยงไม่ได้ในกรณีที่สมมุติว่าเราสร้างโรงงานถลุงแร่ ชุดทรัพยากรธรรมชาติขึ้นมาแล้ว หรือว่าเราไปพบแหล่งแร่ใหม่ที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมยานบินหรืออะไรต่าง ๆ แร่โททาเนียมหรือว่าแร่อะไรที่เป็นประโยชน์ในการอุตสาหกรรมอย่างยิ่งเลย อันนี้จะถือเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้หรือเปล่าครับในการที่เราจะนำทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้นเอามาใช้ประโยชน์

ประธาน : ถ้ารัฐจำเป็นจะต้องเอาขึ้นมาใช้ก็ไปแก้ไขผลกระทบกับอันตรายนั้นให้เสร็จเสียก่อนแล้วก็ไปเอามาใช้ คือไม่ได้ห้าม ไม่อย่างนั้นประโยชน์ของทั้งประเทศมันก็จะเสียหายไปด้วย ก็ต้องควักกระเป๋า จำเป็นจะต้องย้ายถิ่นฐานก็ย้ายกันไปเหมือนอย่างเวลาที่เขาสร้างเขื่อน เขาย้ายถิ่นฐาน ย้ายแล้วก็ต้องให้เงินให้เขาไป ที่นี้กำลังนึกถึงวรรคหนึ่ง ความตรงนี้ มันมีหลายเรื่องนะ การบริหารจัดการกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เวลาเราพูดถึงบุคคลมีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน เราหมายถึงว่าไปเก็บของป่าหรืออะไรอย่างนี้ก็โอเค แต่ว่ามันจะแปลความไปถึงว่า ชุมชนเขาก็เลยไปให้สัมปทานคนมาใช้ทำเหมือง ทำป่าไม้เสียเองอย่างนี้ มันจะไปไกลถึงขั้นนั้นหรือเปล่า สิทธิมันน่าจะเป็นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพียงแค่นั้น หรือว่าเป็นสิทธิเด็ดขาด เชิญครับ

นายอัชพร จารุจินดา : คือในร่างกฎหมายทรัพยากรน้ำเพิ่งผ่านกฤษฎีกาไป ในชุมชนเขาก็มีคณะกรรมการลุ่มน้ำซึ่งเป็นคนในชุมชน จะดูแลการบริหารจัดการน้ำ การแบ่งปันน้ำใช้อะไรพวกนี้ การเก็บค่าน้ำสำหรับคนที่ใช้น้ำมากเกินสมควร ก็เป็นเรื่องการบริหารจัดการโดยตรง เพียงแต่ว่าจะมีคณะกรรมการระดับชาติเข้ามาวางนโยบายกำกับ ฉะนั้นบางกฎหมายมันเริ่มให้ชุมชนเขามีอำนาจตามกฎหมายในการบริหารจัดการได้เหมือนกัน

ประธาน : เชิญครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ท่านประธานครับ พอดีตอนเบรกก็คุยกันนิดหน่อยครับว่า คำบางคำมันเหมือนศีลธรรมอันดีของประชาชนนะครับ คืออย่างคำว่า สิทธิชุมชน เท่าที่ท่านประธานกรุณาให้คำอธิบาย ก็ดูเหมือนมันอยู่ในมาตรา ๔๔ นะครับ แต่คราวนี้ตัวคำมันดูหายไปไหม ก็กังวลเหมือนกันเพราะว่ามันเหมือนมันเป็นคำเฉพาะที่คนเขาอยากดูว่าสิทธิชุมชนมันอยู่ไหนอย่างนี้ครับ อันนี้ผมไม่แน่ใจเหมือนกันว่าเราจะทำอย่างไรได้ให้มันเห็นชัด ๆ หรือแค่นี้พอแล้วครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : คือชุมชนมันไม่เป็น body นะ มันเป็นกลุ่มคน เพราะฉะนั้นแต่ละคน มันก็ไปตามปัจเจกชนและมารวมกันหลาย ๆ คน เหมือนกับเราพูดว่าร่วมกับหมู่บ้าน หมู่บ้าน มันก็เป็นเขตพื้นที่ มันไม่มีตัวไม่มีตน ถ้าให้ชุมชนมีสิทธิถามว่าแล้วสิทธิมันอยู่ที่ใคร มันก็ตอบไม่ได้ แต่ที่เราเขียนนี้เราบอกว่าโอเคบุคคลมีสิทธิแล้วก็ร่วมกันกับชุมชนก็คือ ร่วมกันในทั้งหมดในนั้น ที่จะไปดำเนินการอะไรต่ออะไร และชุมชนเราก็ไม่ได้แบ่งแยกกว่าจะเป็นชุมชนใหม่ กลาง เก่า เป็นชุมชนก็ใช้ได้ ก็ร่วมกันเป็นชุมชนเพื่อจะไปทำอะไรต่ออะไร

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ผมรู้สึกว่าการนี้มันคล้าย ๆ เรื่องชาย และหญิงเท่าเทียมกันครับอาจารย์ คือเรามีไว้มันก็ดูน่าจะดีแล้วก็ได้แนวร่วมแล้วก็ปลอดภัยดีด้วย นะครับ ที่นี้ผมยังรู้สึกถ้าสมมุติว่าเรา อันนี้ผมลองเสนอนะครับ คือบุคคลเราชัดแล้ว ที่นี้สิทธิ ของชุมชนผมรู้สึกว่ามันคือกติการ่วมกันของคนที่อยู่ในชุมชน ถามว่า body มันคืออะไร body มันก็คือว่าคนที่มาร่วมกันใน ณ ตรงนั้นนะครับ ชุมชนมันไม่ได้หมายถึงในภาคของการเกษตร หรือว่าภาคสิ่งแวดล้อมอะไรอย่างเดียวนะครับ นิยามของมันหมายถึงว่า คนในเมืองก็ได้ ในหมู่บ้าน ในอะไรอย่างนี้นะครับ หรือว่าเดี๋ยวนี้เขาก็มีคำใหม่ อย่างชุมชนออนไลน์หรืออะไรอย่างนี้นะครับ ก็มีศัพท์ประเภทนี้ที่เกิดขึ้น ที่นี้ถ้าเราจะเขียนทิ้งไว้สักนิดหนึ่งอย่างเช่น บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ ดำเนินการ หรืออะไรอย่างนี้ ก็คือหมายความว่าก็รวมตัวกันนั้นแหละ ผมว่ามันก็ไม่น่าจะเสียหาย คือว่ามันยังคงอยู่

ประธาน : คือมาเป็นกลุ่ม ไม่เอาเป็นรายบุคคลแล้ว

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ที่ท่านภัทรพูดหมายถึงว่าบุคคลที่มา รวมกันเป็นกลุ่ม แต่ว่าบุคคลที่เป็นบุคคลก็ควรจะต้องอยู่ นะคะ เพราะว่ามันเป็น ๒ อย่าง สมมุติดิฉัน จะไปเก็บของในป่าดิฉันก็มีสิทธิทำได้ หรือว่าดิฉันอยากจะรักษาจารีตประเพณีขนบธรรมเนียม โดยไม่ได้ร่วมกับใคร ดิฉันว่าน่าจะทำได้ใช่ไหมคะ ที่นี้ชุมชน concept ของชุมชนในเมืองไทยเรา จะไปใช้ area based มากเกินไป ไปมองถึงมีขอบเขตภูมิศาสตร์มีอะไรต่ออะไร ซึ่งจริง ๆ แล้ว มันไม่จำเป็น แล้วก็ถ้าไปมองอย่างนั้นละก็เราจะไม่เห็นชุมชนที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน เป็นไปไม่ได้เลย ในชุมชนก็มีกลุ่ม มีคนส่วนมาก คนส่วนน้อย หรือที่เห็นอะไรต่ออะไร มันไม่ใช่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ที่เป็นกลุ่มก่อนที่เหนียวแน่น แต่ว่าเราอยาก recognize เพราะคนที่รวมกลุ่มกันน่าจะมีสิทธิ ที่จะทำอะไรด้วยกันได้ ดิฉันคิดว่าอันนั้นใช่ แต่ถ้าเขียนให้มันแข็งเกินไปนะคะ หลายอย่างแบบที่ เมื่อสักครู่นี้คุณภัทรเสนอก่อนเบรก ดิฉันว่ามันอาจจะอันตรายนะ ที่บอกว่าไปพูดถึงว่า ห้ามให้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออะไรต่ออะไรไปร่วมกันทำอะไรต่ออะไร อันนั้นดิฉันว่า มันอาจจะมีปัญหา เพราะบางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคนี้อย่างนั้นก็มีความสามารถในบางเรื่อง หรือถ้าเขาจะทำอะไรดีให้กับชุมชนเขา ถ้าไปห้ามไม่ให้ทำเลยมันอาจจะไม่สร้างสรรค์

นายภัทร คำพิทักษ์ : อันนี้ดีครับอาจารย์ บุคคลและชุมชน อันนี้ผมว่าคลุมไปหมดแล้วครับ บางที่เราอยากให้เห็นอย่างเช่นว่า ชุมชนเขารวมกันแล้วก็ไปมีบทบาทอยู่ใน การศึกษา การพัฒนาการศึกษาอย่างที่อาจารย์ว่านะครับ คือเราไม่ต้องไปใส่เรื่องสิทธิชุมชน ก็ได้ครับ เราบอกว่าบุคคลและชุมชนผมว่าชัดแล้ว

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ ดิฉันขอนิดหนึ่งได้ไหมคะ ถ้าสมมุติว่า เรานำบุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิดำเนินการในการอนุรักษ์ฟื้นฟูและส่งเสริมขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ โดยร่วมมือกับ องค์กร คือว่าเขาสามารถจะทำของเขาเองโดยไม่ร่วมมือกับใครก็ได้ แต่ถ้าจะร่วมมือกับคนอื่นกับรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ได้

ประธาน : นี่ เขาบอกอยู่แล้ว ย่อมมีสิทธิดำเนินการ นี่แปลว่าทำเอง หรือร่วมกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นี่คือไปร่วมกับเขาทำ

นางจรี วิจิตรวาทการ : ดำเนินการ ดีความว่าโดยตัวเขาเองได้ใช้ไหมคะ

ประธาน : ใช่ ๆ ดำเนินการก็คือทำเอง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ อย่างถ้าดูในมาตรา ๔๓ เราพูดถึง เสรีภาพที่เขาจะรวมกันนะครับ ผมไม่แน่ใจเหมือนกันว่าควรจะมีคำว่าชุมชนไว้ข้างบนด้วย หรือเปล่า หรือว่าไม่จำเป็นครับ

ประธาน : ไม่ต้อง

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ไม่ต้องนะครับ

ประธาน : เพราะให้ชุมชนไปรวมกันเป็นสมาคมไม่ได้

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ผมพูดถึงว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็น ชุมชน สมาคม สหกรณ์

ประธาน : ไม่มีหมู่คณะอื่นหรือ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : หรือจะอยู่ในหมู่คณะอื่น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : แต่ชุมชนมันไม่ใช่เป็นองค์คณะ มันไม่ได้มารวมกันหรอก มันก็อยู่บ้าน ใกล้เคียงกันมันก็เป็นชุมชน แต่อันนี้พวกนี้จะต้องเข้ามามีอะไรเป็นส่วนร่วมกัน ของร่วมกัน ชมรม กลุ่ม หรืออะไรพวกนี้

นายศุภชัย ยาวะประภาช : แต่คราวนี้ถ้าแบบท่านอาจารย์จूरี่ว่านี่นะครับ ถ้าเรามองในความหมายที่กว้างอาจจะเป็นแบบที่ท่านภักดิ์ว่า คือเป็นชุมชนออนไลน์ที่รวมกันเพื่อที่จะอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมบางอย่าง อย่างนี้ครับ

ประธาน : เขาก็เป็นชุมชนของเขา หรือถ้าจะมาเข้ามาตรา ๔๓ ก็เป็นหมู่คณะ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : พอตีประเด็นของผมมีเพียงแค่ว่าในมาตรา ๔๓ เราพูดถึงอันอื่นไว้หมด แต่ว่าเราไม่มีชุมชน จริง ๆ มันอยู่ในหมู่คณะนะครับ

ประธาน : ยังอีกเยอะ นอกจากนี้ยังมีอีกเยอะ ยังไม่รู้ใครจะไปสรรอะไรขึ้นมา รูน รูนนี่ก็เป็นหมู่คณะอื่น พอไปได้ก่อนกระมังครับ

เลขาธิการ : มาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายสาธารณะของรัฐ ตลอดจนการจัดทำร่างกฎหมาย กฎ และการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่โดยปกติสุข คุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสุขภาพของตนเองหรือชุมชน

ขอบเขตแห่งสิทธิและการใช้สิทธิเช่นว่านี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผมขออนุญาตตัดวรรคสองออกจะดีไหมครับ

นายอัชพร จารุจินดา : เรียนท่านประธานนิดหนึ่ง คือวรรคสองเดิมที่เขียนนั้นเขียนไปในลักษณะที่ว่า การที่จะให้ความเห็นนั้นมีผลทางกฎหมายและจะต้องเอามาปฏิบัติต่อ นั้นจะให้ เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ แต่ที่นี้พอพูดถึงมาตรา ๔๕ ที่ผ่านมาแล้วความเข้าใจมันจะเข้าไปในทางจำกัดสิทธิ ก็อาจจะต้องปรับเปลี่ยนไปอย่างอื่นว่า ไม่อย่างนั้นแล้วถ้าเขียนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นมันลดยไปหน่อย

ประธาน : คือการที่เราไปเขียนว่าบุคคลมีสิทธิแสดงความคิดเห็นมันลดยอยู่แล้วมันเขียนเพื่อให้อ่านดูเหมือนว่า หวานใจฉันรักเธอ อะไรอย่างนี้ มันก็แค่นั้นละ แล้วอย่างไร จะมาหาใหม่ไม่ได้บอก ฉะนั้นที่เขียนว่าแสดงสิทธิ ก็แสดงสิทธิก็นั่งพูดไปสิ แต่ถ้าจะให้มันมีผลจริง ๆ มันต้องเขียนอีกอย่างหนึ่งว่า ในการทำงานนโยบายสาธารณะรัฐต้องฟังความคิดเห็นจากประชาชน อะไรอย่างนี้ แปลว่ารัฐก็ไปข่าวประกาศนะสิ แต่อันนี้รัฐเวลาจะทำก็ทำไป อยากแสดงมาก็แสดง

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ไม่แสดงก็แล้วไป ก็ไม่ได้ว่าอะไร สิทธิของคุณ คุณไม่ใช่ ที่เขียน ๆ กันมานั้นมันเขียนเพียงเพื่อดูดี แต่ว่าในที่สุดมันกินไม่ได้ มันจึงไม่ได้ใช้ แต่ว่าทุกคนก็นึกว่า happy ว่าฉันมีสิทธิ แต่อย่างว่านิสัยคนไทย ขอให้สิทธิไว้ก่อนและจะใช้หรือไม่ใช้นี้เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามีความสุขแค่นั้น เขียนแค่นี้ก็พอแล้ว

เลขานุการ : ขออนุญาตท่านประธานครับ อย่างที่กราบเรียนไว้ก่อนก่อนที่จะเบรคนะครับ มันจะมีอีกอันหนึ่งประกอบก็คือมาตรา ๖๑ คือรัฐต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจของรัฐ ในการจัดทำและดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายสาธารณะ จะเป็นส่วนหนึ่ง

นายศุภชัย ยาวะประภาช : ท่านประธานครับ ขออนุญาตถามนิดหนึ่งครับ คำว่านโยบายสาธารณะของรัฐ มันครอบคลุมไปถึงหน่วยงานของรัฐทุกประเภทด้วยใช่ไหมครับ

ประธาน : ด้วย

นายศุภชัย ยาวะประภาช : ยกตัวอย่างอย่างเช่น ถ้าจะมีการมาสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ใกล้ ๆ บ้านอย่างนั้นะครับ ก็แปลว่าคนที่อยู่แถว ๆ นั้นก็สามารถที่จะใช้มาตรานี้ไปให้ความเห็นประกอบให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบได้ใช่ไหมครับ

ประธาน : ไม่ได้ เพราะอันนั้นไม่ใช่นโยบายของรัฐ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : แต่ว่าการจะสร้างศูนย์การค้าต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเช่น อบต.

ประธาน : ก็เป็นสิทธิของคนจะสร้าง แล้วก็เป็นที่ของเขาที่จะไปขออนุญาต แต่ว่าถามว่าเป็นนโยบายสาธารณะของรัฐไหม ไม่ใช่ เพราะรัฐไม่ได้ไปทำ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : มันไม่ใช่นโยบายของการให้ใช้พื้นที่หรือครับ

ประธาน : ไม่ใช่ นั่นถ้าเขาจะกำหนดผังเมืองนั้นละก็ใช่ แต่ว่าถ้าผังเมืองมันกำหนดแล้วและเขาจะสร้างบ้าน สร้างโรงงานอะไรตามผังเมืองก็เป็นเรื่องของเอกชน แต่ละคนเขาก็มีสิทธิ

นายศุภชัย ยาวะประภาช : คือที่ผมเรียนถามเพราะว่าบางประเทศสมมุติถ้าทางหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นจะอนุญาตให้สร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ ซึ่งมันแปลว่าจะมีคนสัญจรไปมาเยอะแยะเต็มไปหมด จะมีปัญหาเรื่องของการจราจร จะมีปัญหาเรื่องของขยะ จะมีปัญหาเรื่องอาชญากรรมอะไรต่าง ๆ ทางคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นก็สมารถที่จะ voice ขึ้นมาได้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ว่าเขาไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้มีการก่อสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ คล้าย ๆ ให้มี public hearing ขึ้นมาก่อนนะครับ อย่างกรณีของเราเองบางที่ชาวบ้านไม่รู้อะไรครับ อยู่ดี ๆ มันก็จะมีสิ่งก่อสร้างแบบนี้ขึ้นมา มันก็แปลว่าเราใช้มาตรานี้ได้ นะครับ

ประธาน : ไม่ได้

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : เพราะว่ายานโยบายของรัฐนี่ก็คือ

ประธาน : แต่เรามีสิทธิ จริง ๆ เรามีเสรีภาพในการพูดอยู่แล้ว ฉะนั้นเราก็ไปยื่นตะโกนใช้โทรโข่งบอกเราไม่เห็นด้วยกับการสร้างที่นี้ จะทำให้จราจรติด อันนั้นพูดได้ มันก็คือมาตรา ๔๕ นี่ละ จริง ๆ ไม่เขียนก็พูดได้ ก็มีสิทธิเสรีภาพ จะเขียนบทความลงหนังสือพิมพ์ไปออกทีวีว่าไม่เห็นด้วยอย่างไรได้ทั้งนั้น トラบเท่าที่ไม่ไปใส่ร้ายเขาเข้า ที่นี้กลไกในการกำหนดให้มีการทำ public hearing หรือที่เราเรียกประชาพิจารณ์ใช้ใหม่ มันเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับความตื่นตัวของสังคมแต่ละสังคม ถ้าตื่นตัวเรื่องนี้มากมันก็จะบีบบังคับให้ฝ่ายนิติบัญญัติไปออกกฎหมายว่า เวลาคุณจะทำอะไรสิ่งเหล่านี้คุณจะต้องรับฟังคนละแวงนั้นเสียก่อน และฟังแล้วก็ค่อยไปทำ แต่ว่าบ้านเรา public hearing นี้มันใช้ไม่ค่อยได้ตรงตามเป้าหมาย เพราะคนที่ไปวิพากษ์หรือไปต่อสู้ในที่ public hearing มันมักจะมาจากที่อื่น มันไม่ใช่คนในพื้นที่อย่างแท้จริง และบางที่มันก็ทำให้ destroy ความคิดเห็นเหมือนกัน เหมือนที่เรากำลังเจอเวลานี้ เชื้อนแม่वंก เมื่อ ๒ วันนี้ผมดูทีวีอยู่ ชาวบ้านน้ำตาไหลพรากว่าน้ำมาท่วมจนมิดหลังคา เราก็บอกว่า นี่เขารอเชื้อนแม่वंก มาตั้งนานแล้วไม่สร้างกันเสียที พวกเขาก็ต้องทุกข์อยู่ทุกปี ปีแล้วปีเล่า และทำไมไม่สร้าง เขาก็บอกไม่รู้ พวกไหนมาจากไหนก็ไม่รู้ มาถึงก็บอกไม่ให้สร้าง มันทำลายป่า จริงครับ คนที่มันมาเสร็จแล้วมันก็ไป มันไม่ได้ยู่่น้ำท่วมด้วย มันก็ happy ได้ผลงานไปอวดเขาแล้วก็เรียบร้อย แต่ว่าคนที่มันอยู่ที่นั่นมันก็ลำบาก suffer ที่อื่นมันไม่มี เรื่องเฉพาะคนในนั้น คนในนั้นเขาก็พูด และอย่างพวกกรีนพีซ มันก็ไม่ทำในบ้านมัน บ้านมันจะเกิดอะไรขึ้นมันก็ไม่ทำหรอก มันก็มาทำบ้านเรา เชิญครับ

นายธีรชัย ฒ นคร : ท่านประธานครับ คือคำว่า public hearing มันมีอยู่ ๒ คำครับ ที่เคยศึกษาตอนอาจารย์ชัยอนันต์ทำเรื่องไตสวนสาธารณะครับ ตอนนั้นท่านแก้วสรรเป็นคนทำ แล้วก็ใช้คำว่า public hearing หรืออะไรสักอย่างนี่นะครับ แต่ตอนไปศึกษาตอนนั้นมันจะมีอยู่ ๒ คำคือ public inquiry กับ public hearing แล้วเขาอธิบายว่า public hearing มันเป็นศัพท์ที่ใช้ในรัฐสภาของอเมริกัน มันอาจจะเรียกเป็นรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ แต่ว่าถ้าเป็นไตสวนสาธารณะมันจะใช้ public inquiry และปกติมันจะกำหนดให้ทำ public inquiry

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ในกรณีที่รัฐไปดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ เช่น สร้างโรงไฟฟ้า สร้างถนนไปตัดผ่านที่ชุมชน หรือว่าทำเขื่อน อะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนั้น ก็จะบังคับให้ inquire ก็คือให้ไปซักถามรัฐแล้วกันว่า มันมีความเหมาะสมคุ้มค่าอย่างไร แต่ hearing ผมเข้าใจว่ามันจะฟังเฉย ๆ มันอาจจะรายละเอียด ไม่เหมือนกับตัว inquiry อะไรทำนองคล้าย ๆ อย่างนั้นนะครับ และเมื่อสักครู่นี้อาจารย์ศุภชัยพูด เรื่องของสร้างที่ดินของเอกชนแล้วก็ไปสร้างศูนย์การค้าขนาดใหญ่ ผมเข้าใจว่าของเราเองปัญหามัน เหมือนกับเป็นไปอย่างที่คิดหรือเปล่าไม่ทราบนะครับ คือเราไปยอมรับสิทธิของปัจเจกในทาง ทรัพย์สิน อย่างเคยมีคนเคยบ่นเรื่องเดอะมอลล์ชอบไปสร้างศูนย์การค้าตรงสี่แยกและรถก็ติด ตลอดเลย เพราะว่ากฎหมายที่มันมีอยู่มันดูแลไม่ทั่วถึงก็คือว่า ตราบใดที่เขาสร้างในพื้นที่ของเขา ห่างจากถนนกี่เมตรอะไรทำนองอย่างนี้ เป็นไปตามเงื่อนไขก็สร้างได้ แต่เมื่อสักครู่นี้ทดลองเปิดดู รัฐธรรมนูญของสเปน แต่ผมไม่แน่ใจว่ามันจะเกี่ยวหรือเปล่านะครับ คือผมไปคิดเลยเถิดเอาเอง นะครับ คือเขาบอกว่าสิทธิในเรื่องของทรัพย์สินส่วนบุคคลมันต้องได้รับการยอมรับ ซึ่งรวมถึงเรื่อง สิทธิทางมรดกด้วย แต่มันก็มีอีกอันหนึ่งมันเขียนว่า the social function ของสิทธิเหล่านี้อาจจะ ถูกจำกัดหรือจำกัดโดยกฎหมาย ไม่รู้ถ้าผมจะแปล แปลเพื่อที่จะไปจำกัดสิทธิของปัจเจกชน คือ หมายความว่าโอเคคุณมีสิทธิในทรัพย์สินของคุณจริง แต่ว่าถ้าคุณจะทำอะไรขึ้นมาคุณต้องไป คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมอะไรอย่างนั้นด้วยหรือเปล่า คือถ้าเกิดสร้างกติกาย่างนี้ขึ้นมา จะสร้างได้ไหมอะไรอย่างนี้ เพราะว่าปัจจุบันนี้จริง ๆ แล้วผมว่าปัญหาใหญ่อันหนึ่งก็คือว่า การยอมรับสิทธิของปัจเจกมันมีมากเกินไปจนไม่ได้ไปนึกถึงประโยชน์ของสาธารณะหรือเปล่า

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : ผมว่าถ้ามาตรา ๔๕ เขียนอย่างนี้วรรคสองไม่ต้องมีก็ได้ เพราะว่าดูสวย แต่กินไม่ได้ แต่ถ้าตัดคนก็จะโวยวายก็เอาสวย ๆ ไว้แต่กินไม่ได้ มาตรา ๔๕ มันบอกแต่เพียงว่าเวลา รัฐจะทำอะไรที่ไหนทุกคนมีสิทธิไปแหกปากตะโกนเท่านั้นแหละ แล้วไม่ได้เกิดผลอะไรขึ้นมา

เลขานุการ : ขออนุญาตท่านประธาน มันจะ link ไปอีกหมวดหนึ่งเรื่องนโยบาย ของรัฐอยู่ดีครับ เพราะว่ารรัฐต้องจัดระบบบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามหลักการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะฉะนั้นตรรกะของมันก็คือว่าก่อนที่รัฐจะตัดสินใจอะไรโดยหลัก พ.ร.ฎ. GG มันจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของ stakeholder อยู่แล้ว

ประธาน : นั่นก็เป็นเรื่องหน้าที่รัฐที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นก็ได้เกี่ยวกับสิทธิ ตามมาตรา ๔๕ สิทธิตามมาตรา ๔๕ มันเพียงแต่บอกว่า ไม่ว่าเขาจะทำอะไรกันที่ไหน นี้คุณก็ไป ตะโกนแสดงความคิดเห็นได้แล้วก็กลับบ้านนอนหลับเท่านั้นเอง แต่ว่าถ้าคุณต้องการให้มันมีผลคุณ ก็ต้องไปเขียนว่าเวลารัฐจะทำกิจการอย่างนี้จะต้องเปิดให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นมา ประกอบการพิจารณานั้นละมันถึงจะมีผล

เลขานุการ : แต่มันเขียนไปแล้วครับอยู่ในรัฐบาล

ประธาน : ถ้าเขียนแล้วอันนี้ไม่ต้องเขียน

เลขานุการ : แต่มันดูดีนะครับท่าน

ประธาน : ก็นั่นนะสิครับถึงได้บอกโอเค ผมก็ไม่ว่าอะไรก็จะเอาสวยกินไม่ได้ก็ไม่ เป็นไร ก็ผ่านไป

เลขานุการ : อยู่ในมาตรา ๖๑ ครับ

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : เรียนท่านประธานและที่ประชุมครับ คำว่า สุขภาพ ของตน มันจะเป็นภาษาพูดด้วยไหมครับ มันหมายถึงตนคือบุคคลตอนต้นวรรคซึ่งจะเป็นกลุ่ม บุคคลอะไรก็ได้ใช่ไหมครับไม่ได้จำกัดว่าต้องคนเดียว ท่านฝ่ายเลขานุการจะมีคำอื่นที่จะให้ผม พิจารณาบ้างไหมครับ ผมมีความรู้สึกมันเป็นภาษาพูด ไม่ทราบท่านอาจารย์คิดอย่างไรครับ สุขภาพของตนใช้ได้ครับ สุขภาพของตนหรือชุมชน

ประธาน : ตรงนี้ต้องใส่ ของ อีกตัว

นายอภิชาติ สุขัคคานนท์ : หรือของชุมชนครับ ใช้ได้นะครับ ขอบคุณครับ

ประธาน : อันนี้มัน the right to voice สิทธิที่จะแหกปากตะโกน

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เลขานุการ : แต่มันมีกรอบอยู่นิดหนึ่งคือตะโกนเพื่อประกอบการจัดทำนโยบาย
สาธารณะ ผมก็คิดว่ามันก็ค่อนข้างจะมีความหมายครับท่าน

ประธาน : นี่ก็ตะโกนเพื่อให้เขาไปประกอบ แต่ว่าเขาจะเอาไปมากน้อยแค่ไหนก็
เป็นอีกเรื่องหนึ่งครับ

เลขานุการ : ผมขออนุญาตก่อนที่จะเลยผ่านไปนะครับ ผมขออนุญาตให้ข้อมูล
ทางวิชาการเรื่อง public hearing นิดหนึ่งนะครับ จริง ๆ public hearing ผมขออนุญาตไม่แปล
นะครับ มีที่มาจากจากการพิจารณาคดีของศาลที่ต้อง trial to public ก็คือ open to public
ยกเว้นกรณีซึ่งเป็นกรณีที่ไม่สมควรจะ open to public ก็คือเปิดให้ประชาชนเข้าฟังได้จะ
พิจารณาก็คือ in camera ได้ เพราะฉะนั้น Public hearing ปกติจะใช้อยู่ในศาลในทางตำรา
คือจะมีโจทก์มีจำเลย แล้วก็ศาลเป็นคนกลางอยู่ข้างบน แล้วศาลจะเป็นคนรักษากฎ
โจทก์จำเลยจะต้องรู้ข้อมูลของแต่ละฝ่ายแล้วก็ให้ข้อมูลซึ่งกันและกันแล้วนำสืบพิสูจน์กัน ศาลจะ
เป็นคนตัดสินแล้วก็ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งอันนั้นจะนำมาอีกหลักหนึ่งก็คือหลักที่มีการ
ละเมิดอำนาจศาลหรือไม่ แต่ในบริบทที่เรามาใช้กันในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
การประชาพิจารณ์ เพราะเอามาใช้การแลกเปลี่ยนข้อมูลมันไม่มีระหว่างกัน อีกฝ่ายหนึ่งก็ถือข้อมูล
อย่างหนึ่ง ฝ่ายหนึ่งก็ถือข้อมูลอีกอย่างหนึ่ง กรรมการประชาพิจารณ์ซึ่งเคยมีเมื่อก่อนนี้ก็เลย
กลายเป็นกรรมการห้ามมายุ่ว่าจะ take side ข้างไหนมันจึงไม่ประสบความสำเร็จ ในปี ๒๕๔๘
จึงมีการปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีการปรับปรุงใหม่เป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนซึ่งท่านประธานเป็นประธานกรรมการกฤษฎีกา
คณะพิเศษชุดนั้นนะครับ แทนที่จะกำหนดเฉพาะ อันนี้เป็นหนึ่งในวิธีการมีส่วนร่วมหรือการรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชนเท่านั้นเอง เราก็บอกว่าทำได้หลายวิธี ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ซึ่งรวมถึง
public hearing นี้ด้วยนะครับ เพราะฉะนั้น มันเป็นแต่เพียงวิธีหนึ่งเท่านั้นเองในการนำข้อมูลจาก
ประชาชนเข้าไปสู่การตัดสินใจของรัฐ

นายศุภชัย ยาวะประภาส : ท่านประธานครับ มาตรา ๔๕ ในคำสุดท้ายบอกว่า
สุขภาพของตนหรือของชุมชน ถ้าเขาจะแหกปากเพราะว่าเป็นสุขภาพของลูกของครอบครัวอะไร
อย่างนี้จะได้ไหมครับ อันนี้คลุมหรือยังครับ เพราะว่าเขาอาจจะไม่ได้มาแสดงสิทธิเพราะว่าสุขภาพ
ของตัวเอง แต่เป็นสุขภาพของลูกของพ่อแม่อะไรแบบนี้ครับ ซึ่งอาจจะป่วยจนกระทั่งมาแสดงสิทธิ
ไม่ได้ถ้าจะเขียนคำว่า สุขภาพของตน ครอบครัว หรือของชุมชน มันจะมากไปหรือเปล่าครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : ก็ร้องได้

นายศุภชัย ยาวะประภาส : คือถ้าไม่เขียนก็ได้ใช่ไหมครับ

ประธาน : ไม่เขียนก็ได้ไปตะโกนเฉย ๆ จะตะโกนเรื่องอะไรก็ได้อยู่แล้ว

นายศุภชัย ยาวะประภาส : แต่มันไม่ได้ตะโกนเพราะสุขภาพของเขา เพราะสุขภาพของลูก เพราะสุขภาพของพ่อของแม่

ประธาน : ของชุมชน

นายศุภชัย ยาวะประภาส : อันนั้นก็เข้าชุมชนนะครับ

ประธาน : ถ้าในเขตของตนหรือของครอบครัวแล้วเดี๋ยวมันก็จะถามต่อไปว่าแล้วพวกครอบครัว พ่อตาแม่ยาย

นายอุดม รัฐอมฤต : ท่านประธานครับ ผมเข้าใจว่ามาตรานี้ถ้าเขียนก็คงมีความหมายเพียงแค่ว่าต้องการที่จะให้ปัจเจกมีสิทธิที่จะคุ้มครองสิทธิของตัวเองเพราะว่าถ้ามองในแง่ของการแสดงความคิดเห็นเพื่อคุ้มครองสังคมโดยทั่ว ๆ ไปมันก็ไม่น่าที่จะเขียนแบบนี้เพราะมันจะมีอีกหลายเรื่องเลยที่การแสดงความคิดเห็นเพื่อว่าระบบเศรษฐกิจหรือว่าเรื่องของการจัดทำอะไรต่าง ๆ ซึ่งอาจจะกระทบในแนวความคิดของเขาในภาพรวมนะครับ ซึ่งผมคิดว่าที่เขียนแบบนี้คือเขียนเพียงแค่ว่าให้ปัจเจกแต่ละคนที่เขารู้สึกเขาห่วงอนาคตเฉพาะตัวของเขาเอง เขามีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นได้

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ท่านประธานครับ มีสอบถามนิดหนึ่งครับ ตอนต้นของมาตรา ๔๕ บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำนโยบายสาธารณะของรัฐ แปลว่าบุคคลเป็นประธานในการประกอบการจัดทำนโยบายสาธารณะ ถ้าเราใช้อีกความหมายหนึ่ง บุคคลย่อมมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเพื่อให้รัฐนำไปประกอบการจัดทำนโยบาย นี่ความหมายจะต่างกันเลยครับ เพราะบุคคลไม่ได้เอามาประกอบการจัดทำนโยบายสาธารณะของรัฐใช่ไหมครับ การประกอบการจัดทำนโยบายมันเป็นของรัฐหรือว่าของบุคคลครับ

ประธาน : นโยบายสาธารณะของรัฐ

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : ประกอบการจัดทำนโยบายได้ไหมครับ ถ้าใช้ความหมายนี้ประธานของมาตรา ๔๕ มันอยู่ตรงไหน บุคคลหรือว่ารัฐ

ประธาน : บุคคล ประโยชน์มันจบอยู่แค่นี้ ได้กระมังครับ มาตรา ๔๖

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

หน้า ๖/๔

เลขานุการ : มาตรา ๔๖ เสรีภาพของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการ
เสนอข่าวสารตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพย่อมได้รับความคุ้มครอง

การให้นำข่าวสารหรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนจัดทำขึ้นไปให้
เจ้าหน้าที่ตรวจก่อนนำไปโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือสื่อใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็น
การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือในระหว่างที่ประเทศอยู่ในภาวะ
สงครามหรือการรบ

ประธาน : พอใจหรือยังอันนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ คือมาตรานี้เดิมจะเป็นการรวมของเก่า
ที่มีบทบัญญัติเขียนไว้ค่อนข้างกว้างในเรื่องมาตรา ๔๕ กับมาตรา ๔๖ เดิมของรัฐธรรมนูญ
เมื่อปี ๒๕๕๐ นะครับ ที่นี้ผมว่าวรรคแรกถ้าจะให้ครอบคลุมของเดิมแล้วไม่ตกอะไรไปนะครับ
ท่านอาจารย์ ผมว่าตรงที่พอเราเขียนว่า เสรีภาพของบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชนในการ
นำเสนอข่าวสารตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบวิชาชีพ ผมว่าอันนี้น่าจะเติมลักษณะของ
ผู้ประกอบวิชาชีพลงไปให้ครบซึ่งมันมีของเอกชนและลูกจ้างเอกชน เอกชนนี่ก็คือเดี๋ยวนี้ความเป็น
เจ้าของมันมีง่าย เช่นว่าอาจจะไปตั้ง website ของตัวเองอย่างนี้นะครับ เราอาจจะบอกว่าเอกชน
ลูกจ้างเอกชน ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการซึ่งมันมีสื่อของรัฐนี้อยู่
ใช่ไหมครับ อันนี้ก็ปฏิบัติไปตามกรอบของจรรยาบรรณวิชาชีพย่อมได้รับการคุ้มครอง ผมว่าเติม
ลักษณะของบุคคล ของประเภทบุคคล เติมเข้าไปตรงนี้นะครับ หลังคำว่าประกอบวิชาชีพ อันนี้
น่าจะครบนะครับ

ที่นี้ส่วนประเด็นที่ ๒ ก็คือว่า เราตัดเรื่องการห้าม เติมมันมีเขียนบัญญัติในครั้นว่า
การห้ามหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเสนอข่าวสารหรือแสดงความคิดเห็นทั้งบางส่วนด้วยการ
แทรกแซงโดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อลิดรอนสิทธิเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้อะไรอย่างนี้นะครับ
อันนี้ผมเข้าใจว่าจะกินความอยู่ในวรรคแรกที่เราทำมาแล้วนะครับ นี่ก็เป็นประเด็นที่ ๒ นะครับ

ประเด็นวรรคสองที่เราเขียนมาในมาตรา ๔๖ ผมคิดว่าก็ครอบคลุมดีแล้วนะครับ
เพราะว่ามันวางหลักเรื่องห้าม censor ที่ครวก่อนที่ผมห่วงว่าอยู่ที่ไหนก็อยู่ตรงนี้นะครับ ที่ว่าห้าม
censor แต่ว่าการ censor มันมีข้อยกเว้นในกรณีมีสถานการณ์ฉุกเฉินซึ่งก็เป็นไปตามกฎหมาย
อยู่แล้ว แล้วก็กฎอัยการศึกก็อยู่ในภาวะสงครามของการรบ อันนี้โอเค นะครับ แต่ผมคิดว่าน่าจะ
ใส่ไว้แล้วน่าจะจะเป็นความสบายใจของพวกสื่อมวลชนก็คือว่า การสั่งปิดกิจการหนังสือพิมพ์หรือ
สื่อมวลชนอื่นเพื่อลิดรอนเสรีภาพตามมาตรานี้จะกระทำมิได้ ซึ่งผมว่าเป็นบทบัญญัติเดิม นะครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ความจริงมันอยู่ในวรรคแรกแล้วละ แต่ถ้าจะกรุณาขยายออกมาสักนิดหนึ่งเขาน่าจะสบายใจขึ้นนะครับ แล้วถัดมาก็คือเราทิ้งเรื่องของความเป็นเจ้าของไป ซึ่งผมคิดว่าอันนี้เป็นเรื่องสำคัญนะครับ เพราะว่าความเป็นเจ้าของของสื่อมันจะหมายถึงว่า มันจะมาแทรกแซงได้ไหมทำได้ไม่ได้พวกนี้ผมว่าน่าจะเอาเรื่องความเป็นเจ้าของกลับมาละครับ ซึ่งมันจะมีอยู่ในบทบัญญัติเดิม ๆ นะครับ

ประธาน : ตัดออก

เลขานุการ : เรารับรองอย่างกว้างท่านครับก็เลยไม่ได้ใส่ในรายละเอียดไป เพราะคิดว่าเป็นวิธีการซึ่งควรจะอยู่ในกฎหมายครับท่าน

ประธาน : ถ้าเป็นคนมีสัญชาติไทย

นายเชียรชัย ณ นคร : ท่านประธานครับ ขออนุญาตนิดหนึ่งครับ คือเรื่องสื่อ ผมว่ามันคุยกันเยอะพอสมควรนะครับ แต่ปัญหาของผมเวลาผมมองเรื่องสื่อ วันก่อนก็ได้รับโทรศัพท์จากสื่อมาแล้วก็บอกช่วยดูเรื่องบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสื่อหน่อยอะไรอย่างนี้นะครับ แต่ผมก็จะตั้งคำถามในใจผมอยู่แล้วว่า คือตกลงความหมายของคำว่า สื่อมวลชน ที่มันจะถือเป็นฐานันดร ๔ มันต้องมี criteria อะไรหรือเปล่า สมมุติว่าผมเป็นผู้ประกาศข่าวทีวี หน้าของผมคือมานั่งประกาศข่าว อ่านข่าวปกติ ถือว่าผมเป็นสื่อมวลชนหรือยังครับ เกิดว่า criteria ในการที่จะบอกคือถ้าเป็นหนังสือพิมพ์อย่างนี้มันก็อาจจะมองแล้วก็รับได้นั้นเป็นสื่อมวลชน เพราะหนังสือพิมพ์มันเป็นสื่อที่ทำมานานเป็นร้อย ๆ ปี แล้วก็ได้รับการ recognize ที่ค่อนข้างจะชัดเจน แต่ใหม่ ๆ เดียวนี้มันมีสื่อออนไลน์มีอะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้น การไปยอมรับในเรื่องของสื่อมวลชน ผมยังไม่ค่อยชัดเจนความหมายของสื่อมวลชนในความหมายในมิติของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เท่าไร

แล้วอันที่ ๒ ในเรื่องของจรรยาบรรณของการประกอบวิชาชีพ โดยความเป็นจริง แม้แต่สมาคมสื่อเองปัจจุบันทั้ง ๓-๔ แห่งที่วันก่อนได้ยื่นหนังสือถึงเรา สมาชิกเขาก็ไม่ได้มีประกอบตัวอย่างสภาการหนังสือพิมพ์อย่างนี้ก็ไม่ได้มีสมาชิก คือหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในประเทศไทยก็ไม่ได้เป็นสมาชิกของสภาการหนังสือพิมพ์ ทีนี้พอมันมีข่าวหรืออะไรก็ไม่รู้จะครับว่า มันจะมีการพูดถึงเรื่องของกฎหมายในการประกอบวิชาชีพ สื่อก็จะไม่ค่อยจะแฮปปี้เท่าไร แต่ทีนี้ปัญหาผมคือ ผมไปนึกว่าจริง ๆ แล้วเวลาจะคุมกันเองคุมกันอย่างไร คือสมมุติว่าหนังสือพิมพ์ที่อยู่ นอกกรอบของสภาการหนังสือพิมพ์สมมุติอย่างนี้นะครับ ถามว่าจะคุมกันอย่างไร แล้วตรงนี้เวลาเราพูดถึงการให้สิทธิ คือผมไม่ได้ตั้งใจอะไรแต่เพียงผมจะเห็นว่า คือจริง ๆ แล้วพอเราไปใช้คำว่า สื่อมวลชนแล้วก็จรรยาบรรณวิชาชีพ คือโดยข้อเท็จจริงที่มันปรากฏอยู่ คือสื่อเองก็ดูแลได้

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ไม่ทั่วถึงแล้วก็มีจุดอ่อนเหมือนกัน ทีนี้ถ้าเกิดว่าคนบอกเขาไว้ในสมัยรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ เคยมีการเสนอว่า ให้มีการออกกฎหมายในเรื่องของวิชาชีพสื่อแล้วให้สื่อไปคุมกันเอง สื่อก็ไม่โอเค เพราะสื่อก็ยังกลัวว่า พอไปออกกฎหมายจริง ๆ แล้วรัฐก็จะเข้ามาแทรกแซงอีกอะไรอย่างนี้นะครับ แต่ในขณะที่เดียวกันพอการกำกับของสื่อเองระหว่างสื่อกันเองก็มีช่องว่างที่สังคมกังวลว่าตรงนี้ในทางปฏิบัติเอง สมมติว่าเราบอกเราจะปล่อยให้ เป็น practice แล้วก็พัฒนาไป แล้วการควบคุมกันเองมันก็จะเกิดขึ้น แต่โดยข้อเท็จจริงวันนี้ผมเข้าใจว่า ถ้าเกิดคนที่ประกอบวิชาชีพในกลุ่มเดียวกัน สมมติว่าอย่างกรณีหนังสือพิมพ์ที่พูดถึงเมื่อสักครู่นี้ก็คือ บางฉบับเขาก็ไม่เข้าเป็นสมาชิก วันดีคืนดีไปคุมเขามากเกินไปเขาก็บอกให้ผมถอยจากการเป็นสมาชิกอย่างนี้นึกภาพไม่ออกนะครับว่าเวลาจะกำกับอะไรจริง ๆ มันคืออะไร คือมันเหมือนกับว่าตอนนี้กลายเป็นใครที่รวมตัวกันเป็นองค์กรใช้ใหม่ครับ ก็จะอ้างสิทธิในเรื่องของการ protect ในเรื่องของฐานันดร ๔ ได้ชัดเจนมากกว่าคนที่ไม่ได้รวมตัวกัน แต่ถ้าถามว่าจริง ๆ แล้วมันควรจะต้องรวมตัวกันทั้งหมดหรือเปล่าเพื่อจะได้รับการการันตีอย่างนี้ ผมก็เลยนึกอะไรยังไม่ค่อยแน่นเท่าไร

นายภัทร คำพิทักษ์ : กราบเรียนที่ประชุม เรียนอาจารย์เชียรชัยนะครับ
เชิญอาจารย์ธิตินันท์ครับ

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย : ขออนุญาตท่านประธานครับ คือประเด็นแรกมีความรู้สึกว่า มาตรา ๔๖ เราควบคุมบุคคลธรรมดาในการประกอบอาชีพ หรือเป็นการควบคุมธุรกิจ พุดง่าย ๆ คือ ควบคุมหนังสือพิมพ์ ขอโทษนะครับ แบบโพสต์ทูเดย์หรือควบคุมผู้สื่อข่าวในโพสต์ทูเดย์

แล้วประเด็นที่ ๒ นั้น ในนี้ใช้คำว่า วิชาชีพ คำถามว่าอะไรเป็นตัวกำหนดว่าสื่อมวลชนนั้นเป็นวิชาชีพ เพราะว่าเวลาท่านเป็นสื่อวิชาชีพที่ผมเข้าใจ คือจะต้องมีมาตรฐานหรือมาตรการอะไรในการกำหนดการเข้าสู่วิชาชีพนั้นของบุคคลนั้น และขณะเดียวกันต้องมีกระบวนการในการที่ตัดคนนั้นออกจากวิชาชีพด้วย ผมเข้าใจลักษณะอย่างนั้นนะครับ ทีนี้ถ้าเป็นลักษณะอย่างนี้ปีบมันก็จะกลับเข้ามาในเรื่องของการที่จะต้องมีความหมายกำหนดการเข้าสู่วิชาชีพหรือเปล่า คือผมมีความรู้สึกว่าเป็นแทนที่จะเป็นวิชาชีพนั้นเป็นอาชีพเฉย ๆ โทรมพออาชีพปีบสื่อมวลชนเองก็จะมีความรู้สึกว่าเหมือนตัวเองถูกบล๊อคอะไรหรือเปล่าอะไรพวกนี้ครับ อันนี้ตัวอย่าง

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายภัทร คำพิทักษ์ : กราบเรียนที่ประชุมครับ คือผมคิดอย่างนี้นะครับ ไม่รู้จะถูกไม่ถูก คือเสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยนะครับ ด้วยเหตุนี้รัฐธรรมนูญของอเมริกาถึงบัญญัติไว้เพียงสั้น ๆ เลยว่า เสรีภาพคือรัฐค้ำประกันแล้วไม่มีสิ่งใดที่จะมาคล้าย ๆ เป็นเครื่องกีดขวางนี้ได้เลยนะครับ โทมัส เจฟเฟอร์สัน ถึงบอกว่าถ้าได้เลือกระหว่างเสรีภาพของการพูด การฟัง การคิด การเขียน การอ่าน คือเสรีภาพของสื่อทั้งหลายแล้วกับความเป็นประชาธิปไตยแก่เลือกอย่างแรกมากกว่า ฉะนั้นเสรีภาพในหลักของความคิดของประเทศที่เป็นประชาธิปไตยเริ่มแรก ๆ ของอเมริกันเขาคิดกันแบบนั้นนะครับ ทีนี้กลับมาว่าพอมাত্রา ๔๖ ผมคิดว่ามันกล่าวถึงเสรีภาพของสื่อมวลชนในลักษณะนี้โดยรวมนะครับ ไม่ได้เป็นการแยกระหว่างเป็นเสรีภาพของการประกอบการหรือเป็นเสรีภาพของบุคคลนะครับ จะเป็นเสรีภาพที่อยู่ในระบอบของประชาธิปไตยเป็นหลักนะครับ การพูดของสื่อมวลชนต้องเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยนะครับ

ประเด็นที่ ๒ ก็คือว่า อันนั้นนอกจากเป็นการคุ้มครองทั่ว ๆ ไปแล้ว มันเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองของสื่อมวลชนโดยที่ให้เรื่องสิทธิและเสรีโดยที่ไม่มีความรับผิดชอบใหม่ ผมคิดว่าไม่ได้เป็นอย่างนั้นนะครับ ในความเป็นจริงคือว่ามันมีกฎหมายรองระดับพระราชบัญญัติและอื่นๆ จำนวนมากเลยนะครับที่สื่อมวลชนจะต้องรับผิดชอบ และผมคิดว่าอาจจะต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่น แม้กระทั่งเรื่องที่เป็นพื้นฐานคือ กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา กฎหมายสิทธิเด็ก เยอะแยะไปหมดเลยครับ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์พวกนี้นะครับ หลายกฎหมายมากที่คุมสื่อมวลชนอยู่นะครับ ทีนี้สื่อมวลชนยังต้องถูกควบคุมโดยอะไรอีกครับ ๑. ควบคุมโดยกฎหมาย ๒. ถูกควบคุมโดยทางสังคม โดยเฉพาะเมื่อมี social media ขึ้นมา การควบคุมทางสังคมมีผลมากนะครับ เช่น ถ้าทุกวันนี้สื่อไปละเมิดใครในทางสังคมหรือเขียนผิดแค่นิดเดียวจะมีหน่วยที่เป็นกลุ่มโดยเฉพาะที่เขาจะติดตามดูตรงสื่อมวลชนแล้วก็ประจานสื่อมวลชนนะครับ อันนี้มีผลต่อความเชื่อถือนะครับ หัวใจของสื่อมวลชนคือว่า ความน่าเชื่อถือ ถ้าใครที่มันไม่ได้มาตรฐาน ความเชื่อถือจะตกต่ำแล้วยอดขายหรือยอดคนดูอะไรพวกนี้มันก็จะลดลงเพราะฉะนั้นการควบคุมของสื่อมวลชน มันจะควบคุมกันใน ๓ ลักษณะครับ ๑. การควบคุมกันเอง คือในกรอบจริยธรรมว่าทำได้หรือไม่ เป็นการตักเตือนการควบคุมดูแลกันเพื่อพัฒนาวิชาชีพ ๒. ควบคุมโดยกฎหมาย ๓. ควบคุมโดยสังคม มันจะมี ๓ ขา อันนี้ประกอบกัน ทีนี้เมื่อ ๓ ขา ประกอบกันคนเข้าใจผิดนะครับ คนส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่าการควบคุมดูแลกันเองมันไม่ได้ผล

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ซึ่งผมเคยถามว่า หวังว่าจะให้ทำอะไรในบทบัญญัติของสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เขียนไว้ชัดเจนครับว่าเมื่อมีการไต่สวนแล้วทำผิดจะต้องมีการ ๑. สั่งให้แก้ไขในพื้นที่ในขนาดที่ทางสภากาหนดหนังสือพิมพ์สั่งแล้วสมาชิกก็ต้องปฏิบัติตามนะครับ ๒. จะมาคิดค่าใช้จ่ายไม่ได้ เช่น เราลงบอกว่าอันนี้คุณทำผิดคุณต้องไปลงประกาศโฆษณาชัดอยู่ตรงนี้นี่หน้านี้ เขาต้องทำตามนะครับ ไม่มีบทบัญญัติอื่นครับ แต่ความต้องการจริง ๆ ของคนในสังคมที่เกิดขึ้นในตอนนี่คืออะไรคือถ้ามันเขียนในสิ่งที่เราไม่ถูกใจ ในกรณีที่เป็น extreme มาก ๆ ก็คือว่าอยากให้ปิดมันอยากให้เลิกเขียนนะครับ คน ๆ นี้ไม่ควรให้เขียนอีกต่อไปนะครับ ซึ่งผมคิดว่าอันนี้เป็นพวกสุดโต่งนะครับ ซึ่งไม่ได้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานซึ่งมันควรจะมียู่ในระบอบประชาธิปไตย ในส่วนกลาง ๆ ก็อาจจะมียุทธศาสตร์ว่า เอาคนที่มันละเมิดจรรยาบรรณหรือว่ามีอคติแบบนี้มีกลไกอะไรที่จะต้องมารับผิดชอบไหมนะครับ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีในทางจริยธรรมของแต่ละวิชาชีพจะต้องมี แต่ว่ามันมีคนที่เป็นบางฉบับอย่างที่เคยเห็นมันก็กลายเป็นส่วนน้อยที่จะเกิดขึ้น แต่สิ่งที่เขาเลือกก็คือว่าพอเขาออกจากสภากาหนดหนังสือพิมพ์ไปเขาจะไปเผชิญการควบคุมใหม่ที่ผมบอกครับ คือไม่ต้องไปรับผิดชอบทางด้านกฎหมายและรับผิดชอบทางด้านสังคม บางกรณีอย่างเช่นหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่ออกจากสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติไปนะครับ ไปเจอมาตรการทางสังคมยอตขายตกลงไปมากครับ ผมเปลี่ยนเลยแล้วอันนี้รุนแรงกว่าการควบคุมด้วยตัวเองด้วยซ้ำไปนะครับ การควบคุมทางสังคมมีผลตรงนี้ชัดเจนมากนะครับ จากสถิติมีการลาออกนอกจากเหตุผลนี้ใหม่มีนะครับ มีอยู่ประมาณสัก ๔-๕ ฉบับ ตั้งแต่ตั้งสภากาหนดหนังสือพิมพ์มาส่วนใหญ่เป็นเหตุผลอะไรครับ เลิกกิจการ เจ๊งแล้วก็เลยไม่ได้อยู่ในข้อบังคับของสภากาหนดหนังสือพิมพ์อีกต่อไปนะครับ อันนี้มันเป็นการควบคุมมันจะเป็นลักษณะคล้าย ๆ อย่างนี้นะครับ

ที่นี้ผมคิดว่าข้อบัญญัติที่เรา กำลังจะทำกันนะครับ มันถูกสั่งสมมาจากในอดีตที่ผมคิดว่ายืนยาวมาไม่เพียงแต่ชั่วอายุของประชาธิปไตยนะครับ มันจะไปก่อนหน้านั้นอีกเพราะฉะนั้น ข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่มีมาเกี่ยวกับเรื่องความเป็นเจ้าของผมคิดว่าสำคัญมากเพราะว่ามันจะบอกว่าใครแทรกแซงได้ ใครแทรกแซงไม่ได้ หรือว่าบทบัญญัติในบางเรื่องที่เราตัดออกไป เช่น การห้ามไปแทรกแซงสื่อ บางรัฐธรรมนูญที่ย้อนหลังไปฉบับ ๒ ฉบับเขาจะกำหนดไว้เลยว่า ถ้ารัฐไปทำ เจ้าหน้าที่รัฐไปทำ หรือว่านักการเมืองไปทำ จะมีบท sanction ไว้ว่าถือว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบนะครับ ซึ่งผมคิดว่าอันนี้ก็

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

หลักการที่สำคัญที่น่าจะบัญญัติเอาไว้ ส่วนอื่นที่มีการรวมกันแล้วไปรับรองไว้อยู่ในวรรคหนึ่ง ผมว่า โอเคแล้วครับ ไม่จำเป็นต้องไปเขียนเยิ่นเย้อครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : ขออนุญาตแลกเปลี่ยนคุณภั้ระนิดหนึ่ง คือมีอยู่ครั้งหนึ่ง ผมเคยจะไปทำการวิจัย มีคนให้ทำแต่ก็ไม่ได้ทำนะครับ คือเรื่องของการที่สื่อโดนกฎหมายหมิ่น ประมาทเล่นงาน เสร็จแล้วมีคนไปคุยกับ สสส. ตระกูล ส. นี้นะครับ เสร็จแล้วตระกูล ส. เขาบอกว่าช่วยลองไปทำวิจัยเพิ่มประเด็นเพิ่มได้ไหม ไปดูว่ากรณีที่มีสื่อหมิ่นประมาทชาวบ้านเขา มันอย่างไร คือผมว่าจริง ๆ แล้วเราต้องยอมรับความเป็นจริงอย่างว่าวันนี้ การเขียน protect ในเรื่องของ เสรีภาพของสื่อมันเป็นเรื่องจำเป็นแล้วผมก็ยอมรับในเรื่องของศักยภาพของสื่อ ปัญหาที่ผม question คือเรื่องของการคุมกันเอง ก็บอกว่าเรามีมาตรการในการดูแลแต่ปัญหาคือ มาตรการในการดูแลสุดท้ายปลายทางชาวบ้านเขาก็ถามว่าเมื่อไรจะเรียบร้อย เมื่อไรจะอยู่ในกรอบที่มันควรจะเป็นเสียที เพราะว่าจริง ๆ แล้วมันกลายเป็นว่าถ้าดูจากบทเรียนปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมาคือสื่อไม่ยอมรับกติกาของการที่จะมีกฎหมายให้ตัวเองดูแลกันเอง ทีนี้ปัญหาที่ว่ามันเกิดขึ้นใหม่ครับ อันนี้คือเราอาจจะต้องยอมรับว่าในอีกด้านหนึ่งมันก็มีคนมองเหมือนกันว่าสื่อเองเวลาสื่อบอกว่าสื่อมี มาตรฐานในการคุมกันเอง ดูแลกันเอง ซึ่งตรงนี้มันต้องใช้เวลาในการพิสูจน์ซึ่งอันนี้ดีขึ้น เพราะเท่าที่รู้จักมาคลุกคลีกับสื่อมาต้องยอมรับว่าดีขึ้น แต่ถามว่าในแง่ของชาวบ้านจำนวนหนึ่งหรือ ประชาชนจำนวนหนึ่งที่เขามองเขาก็จะมีความรู้สึกว่าการคุมกันเองกับความแน่นอนในเรื่องที่กำลัง มีปัญหาแล้วใช้อำนาจของกฎหมายเข้าไปจัดการบางทีมันโอเคกว่า อันนี้ผมคิดว่ามันอาจจะ เป็นสิ่งที่สื่ออาจจะต้องตอบคำถามไปเรื่อย ๆ เพราะว่าอย่างวันนี้เวลาเราพูดถึงสื่อ สมัยก่อนสื่ออาจจะ มีจำกัดใหม่ครับ การปิดกั้นสื่อก็ดูจะเป็นเรื่องไม่เหมาะสมเท่าไร แต่เดี๋ยวนี้นี้สื่อออนไลน์ สื่อที่ ผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศอะไรเยอะแยะเต็มไปหมดเลย วันนี้ผมถามว่าวันนี้ไทยรัฐเกิดไม่มี คนไทยจะกลั่นใจตายไหม สมมุติปิดไทยรัฐ สมมุติอย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้นจริง ๆ แล้ว ในเมื่อ วันนี้คนมันสามารถที่จะเสฟข่าวข้อมูลข่าวสารได้หลายวิธิต่างมากเลย อันนี้ถ้าเกิดว่าเพราะสื่อเอง ใจจริงผมนะครับ ผมยังอยากจะเห็นสื่อยอมรับกติกาเบื้องต้นก่อน เพราะอย่างวันนี้ถ้าเกิดว่าในแง่ ของสมาคมหรือสภาการหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่ปัจจุบันนี้นะครับ การดูแลถามว่าวันนี้มีกติกาว่าห้ามทำ อย่างโน้นห้ามทำอย่างนี้ทำผิดแล้วต้องไปลงขอโทษคิดเงินไม่ได้อะไรก็แล้วแต่ -----

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

แต่สุดท้ายปลายทางอย่าลืมว่ามันก็มีบางคนที่ขอลอนตัวออกจากสมาชิกใช้ไหมครับ เพราะฉะนั้นลักษณะของการ sanction อย่างนี้ไม่ใช่เป็นลักษณะของการ sanction ถ้าพูดในมุมมองของประชาชนที่เขาเฝ้ามอง ผมอาจจะบอกว่าคนอาจจะไม่ค่อยใส่ใจเท่าไร เพราะว่าเขาไม่ได้รู้สึกเหมือนกับว่าได้โดนลงโทษในสิ่งที่มันเห็นภาพที่มันชัดเจนกว่าที่มันควรจะเป็นอะไรแบบนั้น แต่ไม่ได้ตั้งใจนะครับ คือจะเขียนใส่หรือไม่เขียนใส่ก็ไม่ตั้งใจ เพียงแต่ว่าผมคิดว่าพอถึงยุคสมัยของข้อมูลข่าวสารแบบนี้คือผมเริ่มติดกับคำว่า สื่อมวลชน มันควรจะมี definition ที่ชัดเจนแล้ว ตอนนี้ไม่ว่าใครจะมาทำเรื่องของการให้ข้อมูลข่าวสารและจะมาเคลมตัวเป็นสื่อเลยมันใช่หรือเปล่า มันควรจะต้องมีคำจำกัดความที่ชัดเจนมากขึ้น แล้วก็ในเรื่องของตัวจรรยาบรรณเองผมคิดว่าเราพูดในภาพสวยหรูได้ แต่ว่าในทางปฏิบัติสุดท้ายไปแล้ว sanction ที่มันจะเกิดขึ้นผมว่ามันต้องมีผลบังคับจริง คือผมเองผมเคยคุยกับคุณชวรงค์สมัยก่อนนะครับ ตอนนั้นคุณชุมเป็นเจ้าของทำโปรแกรมการศึกษาให้ความรู้กับพวกที่เป็นนักหนังสือพิมพ์แล้วก็ไปอบรม เข้าใจว่าเป็นของสภาการหนังสือพิมพ์หรือสมาคมนักข่าวนี้ละ ก็ไปจัดโครงการอบรมสัมมนาอะไรทำนองนี้ ใครผ่านนี่ก็จะได้ certificate ผมเข้าใจว่าตรงนั้นเป็นการทำเพื่อจะมุ่งหมาย เพื่อจะพัฒนาศักยภาพของคนและคุณภาพของคน ที่ทำงาน แต่ผมสมัยก่อน ผมเคยคุยกับคุณชุมอยู่หนึ่งวันว่ามันเป็นไปได้ไหมคือเวลาเราให้ certificate ไปกับคนที่ผ่านการอบรมไปแล้ว และวันดีคืนดีเขาเกิดไปทำตัวไม่ดี เจ้าของโครงการที่จัดอบรมคุณไปเพิกถอน certificate เขาได้ไหม อย่างน้อยมันก็เป็น penalty ที่มองเห็น แต่พอเสนอไอเดียพวกอย่างนี้เข้าไปนะครับ เพื่อจะทำให้ระบบการควบคุมกันเอง เช่นสมมุติว่าได้ certificate มา ไทยรัฐอาจจะจ่ายเงินเพิ่มให้อีกเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท เพราะผ่านการอบรมมาแล้วอย่างนี้ แต่ถ้าเกิดบอกถูกเพิกถอน certificate นั้นหมายความว่า คุณอาจจะเสีย ๒,๐๐๐ บาทที่ได้เพิ่ม สมมุติว่าเป็นอย่างนั้น หรือว่าสูญเสียความน่าเชื่อถือไปอย่างนี้ แต่ปรากฏพอเสนอไอเดียอย่างนี้ไปเขาก็ไม่ได้สนใจอะไรมาก ตอนนั้นผมเสนอไอเดียไปเพื่อที่จะหาทางออกว่าไม่ต้องการมีกฎหมาย แต่หมายความว่าในการคุมกันเองมันต้องมีกลไกอะไรบางอย่างที่มาดูแลหรือเปล่าอะไรอย่างนี้ แต่ตอนนี้คือในเรื่องของสื่อเองผมยอมรับว่ามันมีความจำเป็นอย่างที่เราเขียนและที่เราเคยเขียนกันมานาน เราก็มีความจำเป็นอย่างนั้น แต่ว่าปัจจุบันสถานการณ์ผมว่ามันเปลี่ยนและคนมันก็มอง ที่นี้ตรงนี้ท่านจะบอกว่าเรื่องของจรรยาบรรณเองผมก็เลยมีความรู้สึกก็คือมันอาจจะต้องมีอะไรพิสูจน์ให้มันชัดเจนหรือเปล่าเท่านั้นเองว่า มันคุมกันตัวเองได้จริงอะไรแบบนั้นนะครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายภัทร คำพิทักษ์ : ขออนุญาตกราบเรียนที่ประชุมกับอาจารย์เถียรชัยนะครับ ผมคิดว่าปัญหาสภาพปัจจุบันคือว่า คนแยกแยะไม่ออกเนื่องจากภูมิศาสตร์ของสื่อเปลี่ยน แม้กระทั่งเราเองเรากลายเป็นสื่อนะครับ ทุกท่านในที่ประชุมนี้ใครเป็นสื่อ เพราะว่าเรามีเครื่องมือ และมีช่องทางของตัวเอง เช่น เราเขียน facebook หรือว่า twitter หรืออะไรพวกนี้นะครับ เพราะฉะนั้น นิยามของแบบเดิมมันจะเปลี่ยนไป แต่ว่าตัวที่มันไม่ค่อยเปลี่ยนก็คือคำว่า สื่อมวลชน นะครับ พอสื่อและบวกเข้าไปมวลชน มันมีหน้าที่และมีไซส์ มันมีความรับผิดชอบขึ้นมา นะครับ คือหมายความว่า คุณก็ต้องมีความเป็นมืออาชีพหรือ professional หรือคำว่า มวลชน มันตามไป ทีนี้ผมว่าปัญหาเรื่องนี้ก็คงจะต้องอาศัยเวลาสักกระยะหนึ่งที่จะต้องแยกแยะมันออกมา มันเหมือนกับที่เราถกเถียงกันเรื่องสื่อเหลือง สื่อแดงนะครับว่ามันจะมีได้ไหม หรือมันควรจะมีไหม มัน เป็นสื่อมวลชนหรือเป็นสื่อเฉพาะกิจหรือสื่อเฉพาะทาง ซึ่งอันนั้นก็แยกแยะ พอผ่านมาก็แยกแยะกันได้ ในระดับหนึ่งนะครับ

อันที่ ๒ คือว่าผมคิดว่าเดิมที่ผ่านมาคนจะคิดในทาง negative อย่างเดียวก็คือว่า คิดเพียงแต่ว่าจะคุมมันได้ จะคุมมันให้ได้ และคนที่ไม่มีปัญหาจะเอาคนที่ปัญหาเอาออกไป ซึ่งผมคิดว่าในเรื่องของเสรีภาพการพูด การคิด การฟัง การอ่าน การเขียน เป็นเสรีภาพที่อย่างไร ๆ เราก็ต้องยืนยัน ผมคิดอย่างนั้นนะครับ เพราะว่าเสรีภาพนี้เป็นเสรีภาพของบุคคลที่ควรจะมี ในพื้นฐานเลยของระบอบประชาธิปไตยนะครับ ทาสที่เอาตัวเองพ้นจากความเป็นทาสมาได้ โดยการอ่าน การเขียน ทำให้เกิดการพัฒนาอะไรไปมากมาย เพราะฉะนั้น แทนที่เราจะไปคิด ในเรื่องการคุมและเอาออกนี่นะครับ ผมไม่ค่อยจะคิดอย่างนั้นนะครับ ผมคิดว่าเราไปทำในทาง positive เหมือนกับที่ทำไม่ถึงจะมาเสนอเรื่องสิทธิส่วนบุคคลที่เราคุยกันไปวันก่อนนะครับ เพราะสิทธิส่วนบุคคลผมว่ามันเป็นการวางหลัก พอชัดเจนไปมีกฎหมายออกมาว่า อะไรเป็นสิทธิ ส่วนบุคคล ต่อไปนี่สิ่งเหล่านี้ สิทธิในตัวของเราเอง ของครอบครัว ของเราได้รับการปกป้องและมีรายละเอียดลงไปว่าสิทธิส่วนบุคคลอย่างไรบ้างนะครับที่คนอื่นจะมალ่วงละเมิดไม่ได้ ประโยชน์ของสาธารณะที่จะมาอ้างกัน อะไรคือจุดแบ่งระหว่างประโยชน์ของสาธารณะที่แท้จริงกับการอ้างว่าเป็นประโยชน์สาธารณะที่ผ่านมาและไปละเมิดคนอื่นโดยรัฐเอง โดยสื่อมวลชน โดยประชาชน ต่อกันเอง ผมว่าพอเราวางหลักอย่างนั้นปัญหาที่เราพูดถึงจำนวนหนึ่งมันจะหายไปและมันจะหายไป ผมว่าเราทำในลักษณะที่เป็น positive อย่างนี้มันน่าจะเกิดประโยชน์มากกว่าการคิดที่จะคุม พอคิดที่จะคุมเทคโนโลยีมันก็คุมไม่ได้อยู่อีกนะครับ มันก็กลับไปปัญหาอีกร้อยแปด เพราะฉะนั้น

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ผมคิดว่าเราไปคิดมาตรการในทาง positive มันน่าจะเป็นสิ่งที่สร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้นมาในทางสังคม นะครับ

เงื่อนไขที่ท่านอาจารย์พูด เราคิดเรื่องนี้มากันเยอะเหมือนกันครับว่า การออก ใบอนุญาตเราก็คิดว่ามันเคยมี เคยทำในประวัติศาสตร์เหมือนกันครับ เคยมีความพยายามจะทำ ผลสุดท้ายเราก็คิดว่าเมื่อก่อนเรากลัวรัฐนะครับว่า รัฐจะออกใบอนุญาตคุมใครให้เข้าสู่วิชาชีพ หรือเปล่า แต่ทั้งนี้รัฐไม่น่ากลัว พวกสื่อมวลชนด้วยกันนี่ละจะน่ากลัว ก็คือหมายความว่ามันก็จะมี มาเพื่อสื่อมวลชนขึ้นมาว่า คุณใบอนุญาตคนนั้น คุณใบอนุญาตคนนี้ ให้คนนั้นพูด ไม่ให้คนนี้พูด ซึ่งผมคิดว่าอันนี้จะเป็นอันตรายสำหรับระบอบประชาธิปไตยนะครับ เพราะฉะนั้น เราก็ต้องเปลี่ยนวิธี คือไปใช้วิธีไหนมากกว่าที่จะคุมใบอนุญาต

อันนี้จะกลับมาที่ท่านอาจารย์มีชัยได้คุยกันเมื่อวานเรื่องวิชาชีพนะครับ เรื่องวิชาชีพ เมื่อวานเราได้คุยกันว่า ในวิชาชีพ ๑๐ กว่าวิชาชีพในสังคมของเราเนี่ย มันพัฒนาจนกระทั่งว่า วางมาตรฐาน กำหนดกรอบจริยธรรม แล้วยังไปควบคุมเขาอีกว่าจะต้องได้ใบ certificate ของตัวเอง เราก็งงมองเห็นอันตรายว่า ถ้าทำแบบนั้นมันชักเกินไปแล้วใช่ไหมครับ ทำไมคุณไม่ทำเฉพาะ วางหลักจริยธรรมแล้วก็ควบคุมอันที่เหมาะสม ที่เหลือปล่อยให้มันมีการ dynamic และพัฒนากันไป ผมว่าถ้าเราใช้หลักเกณฑ์อันนั้นเราจะค่อนข้างชัดครับ

ประธาน : อาจารย์นิติพันธุ์ครับ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : ท่านประธานครับ คือด้วยความเคารพต่อการประกอบ อาชีพหรือวิชาชีพสื่อมวลชนนั้น แต่ประเด็นตรงส่วนนี้ที่บอกว่าตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบ อาชีพ คำถามคือว่า ใครเป็นคนกำหนดและตอนนี้นั้นมันอยู่ตรงไหน เพราะฉะนั้น พอลงมาลักษณะ อย่างนี้ปีบมันมี debate เลยว่าอันนี้เป็นตามจรรยาบรรณหรือเปล่า หรือว่ามันนอกกรอบอย่างไรบ้าง คือในส่วนตัวผม ผมมีความรู้สึกว่ามันมองไม่เห็นว่ามันคืออะไร และเวลาที่เรารู้สึกถึง เมื่อสักครูบอกว่าจะ เป็นวิชาชีพ ไม่มีวิชาชีพต้องมีใบประกอบหรือจะให้อยู่หรือให้ออกจากวงการพวกนี้นั้น คำถาม คือว่า แล้วใช้อะไรมาเป็นตัววัดว่าคน ๆ นี้ได้ทำตามจรรยาบรรณ เพราะถ้าทำตามจรรยาบรรณปีบ เขาได้รับการคุ้มครอง ถ้าไม่ตามจรรยาบรรณปีบตรงนี้ไม่ได้รับการคุ้มครอง แต่ประเด็นตรงที่อะไร เป็นจรรยาบรรณมันไม่มีตรงไหนที่บอกหรือเปล่า หรือว่าทางสื่อมวลชนเองนั้นสามารถที่จะคิด ในลักษณะที่ว่ากำหนดกรอบจรรยาบรรณขึ้นมาได้ไหม อันนี้ที่ผมคิดว่าน่าจะเป็นประเด็นที่ลองดู

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายอุดม รัฐอมฤต : ผมขออนุญาตคั่นนิดเดียวครับว่า พรรคสี่ที่ท่านประธาน นำขึ้นมา ผมยังติดใจว่า ปัจจุบันการเป็นเจ้าของกิจการสื่อมันข้ามชาติหรือเปล่าครับ คือผมดูว่า มันหมายถึงว่าเราต้องการจะระบุ พวกอสังหาริมทรัพย์หรือว่าอะไรที่มันเข้ามาทำงานในประเทศไทย ที่เป็นสื่อต่างชาติที่มันเข้ามา รัฐธรรมนูญของเรามันจะไปปิดหรือว่าจะไปอะไรต่าง ๆ ของเขาได้ อย่างไรไหม คือหมายถึงว่าพอเราเขียนอย่างนี้ปุ๊บ มองในมุมหนึ่งก็คือ อาจจะเรียกว่า คุ่มครอง เรื่องของคน อาชีพของคนไทย ผมไม่ทราบว่ามันจะเขียนอย่างไรเพื่อให้สื่อในลักษณะแบบนี้ว่า ปกติสื่อมันเริ่มไร้พรมแดนแล้วนะครับ การไปเขียนว่าเจ้าของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนซึ่งมัน อาจจะมีอิทธิพลในเมืองไทยมันมีปัญหาแบบนี้ครับ คือผมยังรู้สึกว่าจะถึงแม้เขียนตรงนี้ก็ตาม กรอบก็คือ เราจะไปเล่นงานบอกว่าไทยรัฐอย่าไปขายให้ต่างประเทศนะ หรือว่าบางกอกโพสต์อย่าไปให้ใคร เข้ามาทำนะ อันนี้คือได้เท่านี้ใช้ไหมครับ หมายถึงว่าเวลาเราเขียนอย่างนี้ แต่ว่าผมมองว่าปัจจุบัน สื่อมันข้ามชาติกันหมดแล้ว เพราะฉะนั้น กรอบตรงนี้นั้นจะยังมีผลที่ทำให้เราไปดูแลเรื่องของ ความเป็นชาติ ความเป็นต่างชาติได้หรือเปล่าครับ

ประธาน : มันก็ได้เท่าที่ได้ เพราะว่าเดี๋ยวนี้มันไม่ต้องมาตั้งกิจการในเมืองไทย มันทำที่ไหนก็ได้ แต่ว่าถ้าเราตัดออกเสีย ซึ่งมันมีมาโดยตลอด เดี่ยวมันจะกลายเป็น

นายอัชพร จารุจินดา : ผมตัดออกเอง เพราะว่ามองว่ามันไม่เห็นมีเหตุผลที่จะให้ CNN มาตั้งสถานีทีวีในเมืองไทยหรือทำหนังสือพิมพ์ในเมืองไทยให้เท่ากับสเตทโหม์ของสิงคโปร์ ผมยังนึกไม่ออกว่าทำไมจะต้องมาจำกัดตัวเองเล็ก ๆ อยู่ในหนังสือพิมพ์ตรงนี้ เราทำไมไม่เปิดสากล แล้วก็แข่งขันกันไป เพราะขณะนี้เราเปิดทีวีเราก็เปิด CNN ดู BBC ดู มันไม่น่าจะมีเหตุผลอะไร ที่จะไปเขียนจำกัดอย่างนั้นครับท่าน

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ ผมตอบประเด็นของท่านอาจารย์นิติพันธุ์ ก่อนนะครับ ประเด็นที่อาจารย์นิติพันธุ์ถามเป็นประเด็นที่สำคัญนะครับ คือถ้าให้ตรงไปและกรอบ ที่ว่าที่เจมาโดยมันอยู่ตรงไหน ผมขอเรียนอย่างนี้นะครับว่า ปัจจุบันเราแบ่งออกเป็น ๒-๓ รูปแบบ อย่างนี้นะครับท่านอาจารย์ ของหนังสือพิมพ์ทั้งหมดจะอ้างอิงของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีจรรยาบรรณละเอียดมากนะครับว่า จรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ จรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงาน หนังสือพิมพ์ คือระดับองค์กรและบุคคลนะครับ ที่นี้การแบ่งแยกสื่อในส่วนของเราถือว่าคุณคือ เป็นทรัพย์สินของชาติ เพราะฉะนั้น กระบวนการทั้งหมดมี กสทช. เข้ามาดูแลการคุ้มครอง ผู้ประกอบการ ทั้งหมดจะต้องเข้าไปอยู่ในไลน์นั้น เพราะการเข้าไปอยู่ในไลน์นั้น กสทช. มีคำสั่ง มีระเบียบเลยว่า

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

จะต้องมีจริยธรรมหรือจรรยาบรรณอย่างไรที่ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติ เพราะฉะนั้น โสโนอยู่ในโทรศัพท์อะไรทั้งหลายไปอยู่ในโน้นหมด มีข้อบังคับซึ่งบังคับจริงจั่งด้วยนะครับ เพราะว่าก็มีสัญญาเงื่อนไขสัมปทานกันนะครับ จะผิดสัญญา ไม่ผิดสัญญา

ตัวที่ ๓ คือตัวเว็บไซต์ ตัวเว็บไซต์ทั้งหลายพวกนี้จะมาอ้างอิงของตัวสภาการหนังสือพิมพ์ ที่นี้ถามว่ามันมีคนที่ไม่อยู่ภายใต้สังกัดนี้ เหมือนที่ท่านอาจารย์ถามเมื่อสักครู่นี้ครับว่า ก็ไม่ได้อยู่ในภายใต้สมาคมนี้ ทุกอันทุกสื่อ ผมว่าอันนี้สำคัญ เพราะว่าอะไรครับ เพราะว่าถ้าคุณไม่ได้มาอยู่ภายใต้นี้ คุณไม่ได้รับการคุ้มครอง ชัด ๆ เลยใช่ไหมครับ คือว่าไม่ได้รับการคุ้มครอง เพราะฉะนั้นคุณโดน เพราะถ้าคุณไม่มีจริยธรรมนะคุณไม่ได้รับการคุ้มครอง อันนี้จะกระตุ้นทำให้เกิดการที่จะต้องไปอยู่หรือว่าสร้างจริยธรรมขึ้นมาครับ หรือเข้าไปยึดโยงกับอะไรนี้ผมว่าอันนี้จะตอบข้อนั้นได้ครับ

อันที่ ๒ คือว่าประเด็นเรื่องความเป็นเจ้าของทำไมต้องเขียนไว้ครับ ท่านอัครพรครับ มันยังไม่สนใจเฉย ๆ ถ้ามันสนใจและมันจะมานะมันเป็นเศษเงินเขาเลย มันมีกรณีของรูเพิร์ต เมอร์ด็อก มันไปซื้อข้ามจากออสเตรเลีย ไปซื้อในอังกฤษนะครับ ซื้อเหี้ยมเต็เลย และเราจะไปดูว่าความเป็นเจ้าของในสากลโลกทำไมคนถึงเชื่อว่าอเมริกายังทำถูกอยู่ พวกเรามาวันก่อนนะครับ ที่บอกว่าอเมริกาเป็นตัวเพาะพันธุ์ IS อะไรพวกนี้ ถ้าเราไม่ฟังปูดินนะเราก็ก็นั่งอยู่อย่างนี้ เพราะว่าเราก็ก็นั่งอยู่อย่างนี้ IS สนับสนุนโดยอเมริกา เพราะว่าอะไรครับ เพราะสื่อส่วนใหญ่ของอเมริกาที่เป็นกระบอกเสียงอยู่ในโลกนี้มันเป็นของอเมริกานะครับ นี่เป็นเหตุผลที่ทำให้ทำไม al jazeera เกิดขึ้นมาจากโลกอาหรับ เพราะว่ายุทธศาสตร์ของอาหรับเอา counter สร้าง al jazeera เข้ามา counter พวกสื่อใหญ่ ๆ อย่างนี้ ทำไมทีวีแห่งชาติของฝรั่งเศสถึงจะต้อง promote สิ่งเหล่านี้ขึ้นมาให้มีความเข้มแข็ง เพราะว่าเขาต้องการ counter แบบอเมริกา เพราะฉะนั้น ท่อใหญ่ ๆ มันถูกคุมด้วยความเป็นเจ้าของครับ ถ้าวันหนึ่งมันสนใจของเราขึ้นมามันเหมือนกับเคยเกิดขึ้นนะครับ หลังการรัฐประหาร BBC บอกว่าคนไทยถูกปิดหูปิดตา เพราะฉะนั้น BBC เข้ามาตั้งภาคภาษาไทย เราคงเห็นและได้รับข่าวมานะครับในโลกออนไลน์ BBC เขามาทำนะครับ BBC เข้ามาทำในภาคภาษาไทย อันนี้ผมถึงคิดว่าเป็นความสนใจของเขา แต่ถ้าสมมุติว่าอเมริกาเดินใต้ดินมา และใช้ทุนของอเมริกามาซื้อในสื่อไทย ผมว่าเจ๊งกะบิงเหมือนกัน คือเราก็ก็นั่งอยู่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น ถ้ามีเอาไว้มันจะหลบไปทางเป็น nominee อะไรก็ช่างหัวมัน แต่กันยันต์กันผีไว้สักหน่อยหนึ่งผมว่ามันน่าจะสบายใจ เพราะว่าเวลาทุนขนาดใหญ่มันมาเรายากที่เราจะมันมันได้ครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เพราะเดี๋ยวนี้เขาซื้อหนังสือพิมพ์ ซื้อกันทั้งฉบับเลยนะครับ เขาไม่ค่อยซื้อนักร้องแล้วเหมือนที่
ท่านว่าวันก่อน

นางจรี วิจิตรวาทการ : ท่านประธานคะ เราไม่ได้พูดถึงความเป็นเจ้าของที่ข้าม
ประเภทของสื่อใช้ใหม่คะ อย่างสมมุติว่าเป็นเจ้าของของสื่อโทรทัศน์แล้วก็ไปซื้อหนังสือพิมพ์ ไปซื้อ
วิทยุ ไปซื้ออะไรต่ออะไรเยอะแยะ มันทำให้ control มีการควบคุม public opinion ได้
ซึ่งบางประเทศเขาห้าม ถ้าคุณทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งก็เอาอย่างเดียว แต่ไม่ให้เป็นเจ้าของ
ของสื่อหลาย ๆ ประเภท อันนี้ไม่ทราบว่ามันมีความสำคัญไหมในกรณีของเรานะคะ ที่นี้มองจาก
อีกมุมหนึ่งที่บอกว่าเรื่องของจรรยาบรรณวิชาชีพของสื่ออะไรต่ออะไร ดิฉันกลับมองว่าเป็นคุณภาพ
ของคนที่อยู่ในวิชาชีพนี้หรือไม่นะคะ คล้าย ๆ ว่าไม่ค่อยมีการสร้างโอกาสให้เรียนรู้หรือ
อย่างนักร้องในรุ่นปัจจุบันที่อายุน้อย ๆ ไม่รู้ประวัติศาสตร์ไทย มองย้อนหลังไปแค่ ๑๐ ปี ๒๐ ปี
ไม่ค่อยมีความรู้มองย้อนหลังไปมากกว่านั้นที่จะเป็นนักร้องที่ดี อันนี้เป็นหน้าที่ของวิชาชีพใหม่
ที่จะต้อง upgrade ความรู้ของเขา และต้องมีการสอนให้มีการถ่ายทอด อย่างเช่นโทรศัพท์มาหาเรา
จะบังคับให้เราออกโทรทัศน์คืนนี้เลย จะต้องมาเลย เหมือนเขาใหญ่โตเหลือเกิน บังคับเราได้
ทุกอย่าง ดิฉันไม่เข้าใจ ดิฉันต้องปฏิเสธด้วยความไม่พอใจนะคะ คือว่าด้วยความมั่นใจ หรือว่าวันนั้น
ที่เดินเข้ามา อันนี้เล่าเรื่องตลกแต่ไม่ได้โกรธมากแต่ชั้น มีคนหนึ่งมาตั้งกล้องไว้ตรงนี้เลย แทนที่
จะอยู่ข้างในนี้นะคะ ดิฉันจะเดินเข้ามาก็เดินไม่ได้ ก็เลยบอกเขาว่า ขอไปหน่อยนะคะ เขาหันมา
บอกว่า ไปได้แต่เร็ว ๆ หน่อยนะ ผมมีเวลาน้อย คือว่าเขามาละเมิดสิทธิเราในการเดินเข้ามา
แต่เขากลับบอกว่าให้เร็ว ๆ หน่อยนะ ผมมีเวลาน้อย อันนี้คือมารยาทของความเป็นมนุษย์ใช้ใหม่คะ
คือคล้าย ๆ ว่าสื่อจะมีความรู้สักว่าถ้าอยู่ในอาชีพนี้แล้วทุกคนต้องกลัวเขา ทุกคนต้องฟังเขา
เขาจะเรียกร้องอะไรก็ได้ โทรศัพท์มาตอน ๗ โมงเช้า ๖ โมงครึ่งก็มี เพื่อจะขอข่าวขออะไรต่ออะไร
เดี๋ยวอีก ๑๕ นาที จะสัมภาษณ์แล้ว อะไรอย่างนี้ คือมันไม่มีความเป็นมนุษย์ที่เกรงใจต่อกัน
หรือว่ามารยาททางสังคมก็ไม่มี อะไรอย่างนี้ และคุณภาพของความรู้ก็ไม่มี เวลาคำถามที่ถามเรา
ตอบไปแล้วก็ถามอีก เหมือนไม่เข้าใจเลย ดิฉันก็ไม่เข้าใจว่าเราให้คนออกมาสู่สังคมโดยไม่ได้
train เขาดีได้อย่างไรนะ หรือว่ารับมาแล้วถ้าเด็กอายุน้อย ๆ รับเข้ามาก็ต้องมีการฝึกฝน ต้องมี
อะไรต่ออะไร ไม่ใช่ปล่อยออกไปในสังคมเลย ไปสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านเขา
ขอบคุณคะ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : จะเล่าให้ฟังในฐานะคนที่ไม่ใช่สื่อ เวลาผู้สื่อข่าวเขาถามที่ออกทีวี ทางโทรศัพท์หรือวิทยุ เขาไม่ได้ฟังคำตอบหรอก เพราะเขามีคำถามเป็นชุดมาและเราก็ตอบ และถ้าบางคนที่เขาฟังจะถูกตัดทันทีถ้าคำตอบไม่เป็นไปอย่างที่เขา expect เขาก็จะบอกว่าหมดเวลาแล้ว ขอโทษนะครับ วันนี้เอาเท่านี้แหละครับ ผมนี้รู้ว่าโอเคเขามีข้อจำกัด ผมก็เลยนึกว่าเราก็มีข้อจำกัด ผมก็ปฏิเสธไม่ให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ไม่ว่าในกรณีใด ๆ และเป็นที่ยูกัน แต่ก่อนนี้เขาก็โทรศัพท์มาเรื่อย เดียวนี้เขารู้กันแล้วว่าผมไม่ให้สัมภาษณ์ ผมบอกว่าเราต่างคนต่างทำหน้าที่นะ เพราะฉะนั้นก็ทำกันด้วยความเต็มอกเต็มใจ แต่คุณอยากถามผมก็พร้อมจะนั่งอธิบาย แต่ถ้าคุณถามนิดหนึ่งและพอตอบไม่ถูกใจและคุณบอกว่าวันนี้เอาเท่านี้แหละ เราก็แหงแก๋ พอเขาวางหูเราก็ไม่รู้จะทำอย่างไรใช้ไหม เพราะฉะนั้นก็อย่าไปทำมันเลย เชิญอาจารย์อมร

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ : ท่านประธานครับ พอได้มีการเติมคำว่า หรือการแสดงความคิดเห็นของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชน ลงไป ผมมีความเห็นอย่างนี้ครับว่า เราอาจจะเน้นในแง่ของตัวบุคคล แต่ถ้าเราจะใช้คำว่า สื่อมวลชน เฉย ๆ มันจะมีผลอะไรหรือไม่ เพราะว่าในทุกวันนี้ ผมยกตัวอย่างง่าย ๆ ผมเองกับอีกหลาย ๆ ท่านก็อาจจะจะเป็น columnist ยกตัวอย่างแต่เราไม่ใช่เป็นผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนแบบเรียกว่าเป็นวิชาชีพโดยนิตินัยหรือพฤตินัยก็แล้วแต่นะครับ ผมว่ามันก็จะเรียกตัวเองว่าเป็นบุคคลผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนก็อาจจะไม่ถูกต้องนักก็เลยอยากจะเรียนปรึกษาว่า ถ้าเขียนเป็นแบบนี้ผมเกรงว่าอย่างตัวผมจะไม่ได้เข้าข่ายในข้อที่ได้รับการคุ้มครองตรงนี้นะครับ

ประธาน : คุ้มครองตามมาตรา ๓๔ อยู่แล้ว เดิมที่เขาไม่เขียนเพราะเขาคู่ครองตามมาตรา ๓๔ คราวนี้ที่เอามาใส่ ผมคิดว่าที่เอามาใส่เพราะคำ ๆ หนึ่งที่พวกเรากำลังจะรังเกียจคือคำว่า จรรยาบรรณ ผมคิดว่าอันนี้มันคือการก้าวไปอีกขั้นหนึ่งของการจำกัดสิทธิของสื่อ เดิมมันไม่มี จรรยาบรรณมันไม่มี ทีนี้เมื่อใส่ลงไปว่าตามจรรยาบรรณแห่งการประกอบอาชีพ ฟังดูมันเหมือนลอย ๆ แต่มันบอกให้รู้ว่าสื่อต้องไปทำเรื่องจรรยาบรรณของตัวเอง เราไม่เขียนไปหรอกว่าจรรยาบรรณตามที่กฎหมายกำหนดเพราะว่าอันนั้นจะเป็นการบังคับ ก็เพียงแต่บอกให้รู้ว่า you ต้องไปมีจรรยาบรรณนะ ถ้า you ไม่มีจรรยาบรรณถึงเวลาวันหนึ่งศาลอาจจะใช้จรรยาบรรณสากลมาก็ได้ เพราะสื่อมันเป็นสากล ถ้าคุณไม่มีจรรยาบรรณ สำหรับคนที่ไม่อยู่ในขอบเขตของสมาคมอะไร สโมสรพวกนั้น เขาก็อาจจะถูกใช้จรรยาบรรณของทั่ว ๆ ไป เพราะว่ามันไม่ใช่มีเฉพาะในบ้านเรา ที่ไหน ๆ มันก็มี และจรรยาบรรณมันก็จะคล้าย ๆ กันนั่นแหละ มันก็คงไม่ค่อยแตกต่างกัน

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ผมคิดว่าใส่ไว้มันเป็นอีกขั้วหนึ่ง แต่ที่นี้ถามว่าและทำไมต้องไปเขียนมาตรา ๔๖ มาตรา ๓๔ มันไม่พอหรือ คำตอบก็คือว่า ผมคิดว่าที่เขาแยกออกมามันก็ดี เพราะว่ามันจะเป็นเรื่องของสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนอื่นตลอด ซึ่งเราจะต้องพูดอีกหลายอย่าง และจริง ๆ มันไม่ควรจะอยู่ตรงนี้หรือ มันควรจะไปอยู่ต่อท้ายมาตรา ๓๔ ซึ่งว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพ เอาเสียให้มันจบกระบวนการ คนเขาก็จะได้ไม่ไปนั่งสงสัยเรตต์ดอันนั้นหายไปไหน อันนี้หายไปไหน เห็นก็เห็นเสียที่เดียวกัน ที่นี้ผมนึกกว่าที่ผมเดิมเข้ามาลือมาจากปี ๒๕๕๐ เพราะพวกนี้มันคล้าย ๆ มันอยู่เห็นมานานแล้ว และพอเราไม่ใส่เข้าไปเราก็ไปสร้างแนวรบใหม่ขึ้นมาเสียเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์ต่ออะไรเท่าไรนะครับ แต่ว่าอยากเดิมอันนี้ลงไป เคยถามกับภักดิ์แล้ว เดิมตรงนี้ครับ

เลขานุการ : การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชนรัฐจะกระทำมิได้

ประธาน : อันนี้ของเดิม

เลขานุการ : หน่วยงานของรัฐที่จ่ายเงินให้สื่อ ง่ายเลยหรือครับ สื่อมวลชนเพื่อการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้ประชาชนทราบตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

ประธาน : คืออันนี้จะเป็นการป้องกันการซื้อสื่อโดยใช้งบประมาณ และสื่อไปสำรวจกันเอง ถ้ารัฐบาลไหนให้โพสต์ ทูเดย์ ปีละ ๖๐๐-๗๐๐ ล้านบาท ให้คนอื่น ๑๐ ล้านบาท เขาก็เริ่มไปนั่งเฟ่งเลี้ยงกันเอง เชิญท่านนิติพันธุ์ครับ

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย : คือจริง ๆ ในใจก็คิดว่าอยากจะทำลักษณะอย่างนี้ แต่ผอ.เมื่อวานหรือเมื่อวันก่อนนั้นได้หารือกับท่านอาจารย์เกียรติชัยบอกว่า ความจริงเวลาที่โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์โดยมีค่าตอบแทน อันนี้ก็ถือเป็นเรื่องของการให้เงินอุดหนุนอย่างหนึ่ง เพียงแต่มันจะมีการตอบแทนเท่านั้นเอง ผมมีความรู้สึกก็คือถ้าจะเขียนน่าจะเขียนในลักษณะทำนองที่ว่า การโฆษณาหรือการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐที่มีการจ่ายค่าตอบแทน ถือว่าเป็นการอุดหนุนตามความข้างต้นนี้ เว้นแต่เป็นการจ่ายค่าตอบแทนในวงเงินไม่เกินร้อยละเท่าไรของการที่จ่ายให้โฆษณานั้นทั้งหมดและเปิดเผยให้กับสาธารณชนทราบ คือที่ผมคิดว่าลักษณะอย่างนี้คือการเขียนในลักษณะอย่างที่ท่านประธานได้เขียน อย่าง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ให้หนังสือพิมพ์เอสได้อยู่ แต่สิ่งที่ผมเรียนเสนอนั้นคือให้หนังสือพิมพ์เอสได้แต่ต้องไม่เกิน เช่น ๒๕ เปอร์เซ็นต์ หรือ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

๓๐ เปอร์เซนต์ ของวงเงินที่หน่วยงานนั้นใช้จ่ายในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ อันนี้ที่ผมคิดว่า มันจะนั่นได้

ประธาน : ก็เยอะอยู่แล้ว เพราะว่าโฆษณาของ ปตท. ปีหนึ่งก็พันล้านบาท

นายธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย : คือผมนึกว่าอาจจะกี่เปอร์เซนต์ก็ได้ ตัวเลขนั้นเป็นตัวเลขยกขึ้นมาเพื่อให้ดูเท่านั้นเอง อาจจะ ๕ เปอร์เซนต์ ๑๐ เปอร์เซนต์หรืออะไร คือผมมีความรู้สึกว่าคุณลักษณะนี้ มันน่าจะเป็นการป้องปรามก็อาจจะเป็นลักษณะอย่างนั้นได้ครับ ซึ่งถ้าลักษณะอย่างนี้ก็จะเป็นเรื่องของการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไปในสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้นครับ

นายศุภชัย ยาวะประภาษ : ท่านประธานครับ ผมคิดตามอาจารย์ธิตีพันธ์นะครับ แต่ว่าก็นึกว่าบางที่เราไปนีก รายใหญ่ ๆ นะครับ แต่ถ้ารายเล็ก ๆ พอตั้งอยู่ตรงข้ามอาจารย์จูรี นะครับ นึกถึงนิด้า เกิดนิด้าสมมติเฉย ๆ นะครับว่า ปีหนึ่งมีโฆษณาอยู่ไม่กี่ครั้งหรือหก แล้วก็ไม่กี่ครั้ง นี่ก็คือซื้อโฆษณามติชน ไทยรัฐ อะไรอย่างนี้ ไป ๆ มา ๆ ถ้านั่งคิดเป็นเปอร์เซนต์นี่นะครับ บางทีมันก็เป็นปัญหา บางทีบางหน่วยงาน อบต. ซื้อโฆษณาอยู่ครั้งเดียวและบอกจะไปแบ่งกันอย่างไร เพราะว่าปีนี้ก็มีเงินอยู่เท่านี้แล้วก็ซื้อเท่านี้ มันไม่รู้จะแบ่งอย่างไร ผมเห็นด้วยกับที่อาจารย์พูดนะ เพียงแต่พอนึกถึงในทางปฏิบัติและนึกถึงหน่วยเล็ก ๆ จะอย่างไรดี ยังนึกไม่ค่อยออกนะครับ เพราะอาจารย์นึกถึงอันใหญ่ ๆ ไซ้ไหมครับ อันนี้ผมนึกถึงอันเล็ก ๆ อย่างพวก อบต. เล็ก ๆ เวลาเขาจะรับสมัครคนหรืออะไรเขาอาจจะซื้อโฆษณาเล็ก ๆ จากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอย่างนี้ แล้วก็ซื้อไม่กี่ครั้งหรือหก ไม่รู้เขาจะไปซื้อที่ไหนอีกเพราะหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมันมีอยู่เจ้าเดียวอะไร อย่างนี้ครับ จะอย่างไรดีอย่างนี้ครับ

นายธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย : คือเนื่องจากอาจจะมีการบัญญัติอยู่นั้นก็ไปกำหนดจำนวนวงเงิน คือลักษณะอย่างถ้าสมมุติว่ามันภายในไม่กี่สิบล้านบาทหรืออะไรพวกนี้ ผมคิดว่า อันนั้นอาจจะไม่ต้องไปจำกัด แต่ถ้าเกิน benchmark อะไรจำนวนขึ้นไปบ้าง อันนี้เป็นเงินจำนวนก้อนใหญ่พอสมควรแล้ว อันนี้ต้องแชร์ คือหลักของผมอยู่ตรงที่ว่าเป็นเรื่องของการแชร์ resource ให้สื่อมวลชนต่าง ๆ นั้นกระจายให้ได้ รับทั่วถึง เพื่อไม่ให้ไปกระจุกตัวในสื่อมวลชนแขนงใดแขนงหนึ่ง หรือว่าฉบับใดฉบับหนึ่งโดยเฉพาะนะครับ หลักคือลักษณะอย่างนั้น ส่วนในรายละเอียดจะทำอย่างไรนั้นผมว่าก็เป็นประเด็นที่พวกเราอาจจะช่วยกันนั่งคิดดูนิดหนึ่งครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เลขานุการ : ขออนุญาตกราบเรียนท่านประธานครับ ผมเป็นคนยอมรับความจริง อยู่ประการหนึ่งก็คือว่า บทบัญญัตินี้เรื่องการเงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการสื่อ หนังสือพิมพ์หรือเราจะกระทำมิได้มีมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ แต่ในทางปฏิบัติเราก็เห็น ๆ กันอยู่ว่ามัน ปฏิบัติอย่างไร แล้วโดย logic แล้วเวลารัฐทำงานมันจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐ เพราะฉะนั้นโดยตรรกะของผมเอง ผมคิดว่าการห้ามมันไม่สอดคล้องกับธรรมชาติของเรื่อง เพียงแต่ว่าจะให้อย่างไรให้มันถูกต้องเหมาะสม ผมคิดว่าอันนี้น่าจะชัดเจนกว่า ถ้าเราไปห้ามอย่างนี้ ครับ การการเงินหรือทรัพย์สินอื่นต่อให้เราทำไม่ได้ก็ไม่ทำเขาก็เปลี่ยนวิธีใหม่คือพาสื่อไปดูงาน ต่างประเทศฟรี ๆ อย่างนี้ถือว่าเป็นการการเงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหรือเปล่า มันก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเขาสามารถหลีกเลี่ยงได้ ผมคิดว่าถ้าเรายอมรับความจริง เรายอมรับว่าการ ให้เงินเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่อง เลวร้าย แต่คุณอย่าทำเกินขอบเขตหรือทำตามที่กฎหมายบัญญัติ ผมคิดว่าเป็นเรื่องที่ทำได้ ใน ต่างประเทศเขาก็ให้ทำได้เพียงแต่ว่าเขามีกฎหมายกำหนดกฎหมายไว้เท่านั้นเองว่าเขาจะทำ อย่างไร การจ่ายเงินแบบนี้ต้องทำอะไร วิธีการต้องมีการเปิดเผยข้อมูลต้องอะไรต่าง ๆ นะครับ แล้วพอเปิดเผยข้อมูลแล้วสื่อเขาจะจิกกันเองนั่นแหละว่า มันกระจุกตัวหรือกระจายตัวที่ไหน อย่างไร ผมคิดว่าถ้าเรายอมรับความจริงในข้อนี้ในเบื้องต้น ผมคิดว่าน่าจะพอแก้ปัญหานี้ได้ว่า การการเงินหรือทรัพย์สินอื่นทำได้แต่ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ กฎหมายเขาไปบัญญัติเอาไว้ว่าจะให้หรือไม่ให้อย่างไร แต่อย่างน้อยที่สุดต้องมีหลักประกันความโปร่งใสในการให้ ขอขอบคุณครับ

นายฉัตรพันธ์ุ เชื้อบุญชัย : คือจริง ๆ ผมเห็นด้วยกับคุณปกรณ์นะครับ ในแง่ของ เรื่องการประชาสัมพันธ์หรือการโฆษณา ประเด็นของผมไม่ได้บอกว่าห้ามเพียง แต่ประเด็นของผม นั้นทำอย่างไรถึงกระจายไปหลายสื่อหรือถ้าบอกฉบับก็หลายฉบับ คือไม่ใช่ไปกระจุกตัวเหมือน อย่างในที่ผ่านมา ที่ผ่านมาก็เชื่อว่าหลายท่านก็คงพอเห็นอยู่และสื่อมวลชนหรือสื่อสิ่งพิมพ์บาง ฉบับก็ทำอะไรไม่ได้ก็เพราะว่าเขาก็จะทำอย่างนี้ สิ่งที่เรากำลังทำอยู่นั้นก็เพื่อที่จะให้เขาให้ หน่วยงานของรัฐมีแฟร์แชร์ให้กับทุกคนหรือส่วนใหญ่ไม่ใช่ไปกระจุกในการที่สื่อสิ่งพิมพ์อันใด อันหนึ่งเท่านั้นเอง ส่วนรายละเอียดจะเป็นแบบไหนอย่างไรผมไม่คิดใจในเรื่องของการที่จะเขียน แต่ว่าสิ่งที่จะต้องเข้าใจว่าสิ่งที่เรากำลังจะทำตรงนี้เฉพาะเรื่องโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ โดยค่าตอบแทนนะครับ เรากำลังสร้างกลไกในการที่จะให้มันเกิดการแชร์ค่าโฆษณาต่าง ๆ เหล่านี้ ให้มันเป็นธรรมกับสื่อมวลชนเท่านั้นเองครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นายภัทร คำพิทักษ์ : อาจารย์ครับ กราบเรียนที่ประชุมครับ คือผมว่าก่อนแรกนี้ นะครับ การให้เงินหรือทรัพย์สินอื่นเพื่ออุดหนุนกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนอื่นของเอกชน รัฐจะกระทำมิได้ มันมิได้มีความหมายในลักษณะที่เราเข้าใจกันอยู่ในปัจจุบันนะครับ ความหมาย ในปัจจุบันคือหมายความว่าไปซื้อโฆษณาไปอะไรพวกนี้นะครับ แต่อันนี้มันเป็นความคิดที่มันเกิด จากประวัติศาสตร์ รัฐเอาเงินไปให้สื่อมวลชนเลย แล้วก็ไปตั้งหนังสือพิมพ์ไปอุดหนุนกันขึ้นมา นั่นคือความเข้าใจของผมคือว่าการอุดหนุนลักษณะนี้มันทำไม่ได้ นะครับ คือจะเป็นสปอนเซอร์ เช่นว่า เอาเงินให้ใครไปตั้งสำนักข่าวออนไลน์ขึ้นมาเอาไว้ counter กับพวกสื่ออื่น ๆ อย่างนี้ ทำไม่ได้ ผมเข้าใจว่าความหมายอย่างนั้นนะครับคุณปกรณ์ ที่นี้ถ้ามันไม่รัดกุมแล้วมันจะเป็น ความหมายเป็นอย่างอื่นเดี่ยวเราค่อย ๆ ดูเรื่องถ้อยคำกันนะครับ แต่ที่นี้พอความถดถอมมา หน่วยงานของรัฐเรื่องการโฆษณาก็ควรจะเปิดเผยนี้มันเป็นประเด็นอย่างนี้ครับ คือว่าก็กลับไป ที่เจ้าเก่าที่ออกจากสำนักงานสภานักหนังสือพิมพ์ไปอีกนั่นละครับ เจ้านี้ก็ได้อำนาจโฆษณาจาก องค์กรของรัฐนี้เยอะมากนะครับ เยอะกว่าเพื่อน ๆ เลย ก็ต้องขอบคุณอาจารย์นิติพันธุ์ที่ จะกรุณา แชรและแพร่ นะครับ แต่ผมเรียนอย่างนี้ครับว่า มันแชร์และแพร่ มันก็เขียนยากครับอาจารย์ คือเราจะไปบอกว่าคุณกระจายกันนะ เขามีเหตุผลในทางการจัดทำประชาสัมพันธ์ บางที่เขา บอกว่าฉบับนี้มีเนื้อหาแบบนี้เข้าถึงกลุ่มคนอ่านแบบนี้ เพราะฉะนั้น เขาจะต้องลงอันนี้ในแง่ของ ประสิทธิภาพของการใช้เงิน เพราะฉะนั้น เพื่อให้มันเหมาะสมมันมีคำอธิบายในเชิงของการทำงาน เชิงประชาสัมพันธ์พวกนั้นอยู่นะครับ ที่นี้ถ้าเราจะไปบังคับให้มันมีความแพร่หรือแชร์ขึ้นมา ผมเชื่อ ได้เลยว่าจะมีคนตั้งอันนี้ขึ้นมาแล้วก็มาขอส่วนแบ่ง ลักษณะคล้าย ๆ ขอเงินอุดหนุนจาก พรรคการเมืองจำได้ไหมครับ มีคนตั้งพรรคขึ้นมาแล้วบางพรรคไม่ได้ทำกิจกรรมเลยจะเอาเงินนี้ไป ได้จำนวนมาก ซึ่งผมคิดว่าอันนั้นจะเป็นมุกกลับ ซึ่งผมคิดว่าเราไม่น่าจะทำอย่างนั้นนะครับ แต่ว่า ยิ่งไงก็ขอขอบคุณอาจารย์นิติพันธุ์ที่กรุณานึกถึงจะให้เกิดความเป็นธรรมนะครับ

ถัดมาก็คือว่า เรื่องการโฆษณาและประชาสัมพันธ์โดยจ่ายค่าตอบแทนนี้นะครับ ทาง TDRI ร่วมกับองค์กรเพื่อความโปร่งใส เขาณรงค์กันเมื่อรอบที่ผ่านมาตอนเขียนรัฐธรรมนูญ อาจารย์บรรศักดิ์ เขามีความวิตกว่าการใช้เงินเพื่อไปในการนี้ในลักษณะที่จะเอื้อประโยชน์ให้กับ สื่อบางสื่อ ซึ่งมันเกิดขึ้นในบางรัฐบาลแล้วนี้นะครับ เขาก็อยากหาทางป้องกัน ที่นี้วิธีการป้องกัน ของเขาก็คือว่าไปเขียนไว้ในมาตรา ๔๘ ย่อหน้าสุดท้ายนี้นะครับ เขียนบอกว่ารัฐจะให้เงินหรือ ทรัพย์สินอื่นหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดเพื่ออุดหนุนกิจการสื่อมวลชนของเอกชนไม่ได้ การซื้อโฆษณา

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

หรือบริการอื่นจากสื่อมวลชนโดยรัฐจะกระทำได้อีกแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดขึ้นเพื่อการนั้นและให้เปิดเผยการจัดสรรงบประมาณให้แก่ละรายด้วย อันนี้จุดมุ่งหมายก็คือว่าให้มีการรวมกัน คือที่ผมได้คุยกับทางผู้ทำในส่วนนี้ก็คือว่า เขาต้องการให้มีการรวมงบประมาณทั้งหมดไปอยู่ในที่ใดที่หนึ่งแล้วก็เอามาแสดงให้ประชาชนได้เห็น ที่นี้เราก็มีคำท้วงอยู่บอกว่า คุณกำลังจะสร้างเสื่อตัวใหม่ขึ้นมาเลย สมมุติว่ามีเงิน ๕,๐๐๐ ล้านบาท โฆษณาของภาครัฐไอโฮ ถ้าใครเข้าไปอยู่ตรงนี้หรือว่ารัฐบาลไหนมาต้องส่งคนไปคุมตรงนี้ก่อนแน่นอนเลยนะครับ เพราะฉะนั้น วิธีเขียนแบบเดิมผมว่าก็จะก่อปัญหาขึ้นมาเยอะครับ แต่ว่าวิธีการก็จะเป็นอย่างที่คุณปรารถนาแล้วก็ท่านอาจารย์ได้กรุณาเขียนนี้ก็คือว่าทำอย่างไรถึงจะมีการเปิดเผย ข้อเปิดเผยสำคัญที่สุดเลย คือถ้าเปิดเผยออกมาแล้วจะเป็นอย่างที่คุณปรารถนาว่าเดี๋ยวมันตามไปจิกกันเองว่าพอเปิดออกมานี้ละ คนโน้นได้เยอะคนนี้ได้เยอะไปจ่ายด้วยเหตุผลอะไรความแพร่และความแชร์ที่ท่านอาจารย์ตีพิมพ์นี่เป็นห่วงอันนี้จะเกิดขึ้นตามมา แต่ที่นี้ผมก็ยังคิดว่าใจเดิมของผมคือถ้าไปเขียนไว้ตามที่วิธีการกฎหมายบัญญัตินี้มันจะรุ่งรังไปหรือเปล่าครับท่านอาจารย์ คือว่ามันจะต้องไปทำวิธีการอะไรขึ้นมา ใจผม ผมอยากให้มีการคล้าย ๆ ว่ารายงานต่อสภาแล้วสภาก็เป็นคนตรวจสอบแล้วปีหนึ่งคุณจะทำเอกสาร ๒ รอบก็ได้ ก็ทำให้ระบบของรัฐสภาเข้มแข็ง คือบางประเทศที่เขากำหนดเลยนะครับว่า งบประมาณของรัฐที่เขาไปใช้โฆษณาของสื่อจะต้องเปิดเผยต่อรัฐสภาต้องแจ้งต่อรัฐสภา ปัญหาคือว่าถ้าเกิดยิ่งเราทำให้มัน real time เท่าไรนะครับ ความโปร่งใสมันยิ่งจะมี ผมคิดว่าถ้าแจ้งรัฐสภาแล้วไม่ต้องไปกำหนดวิธีขั้นตอนตามกฎหมายบัญญัติ ผมว่ามันอาจจะยุ่งยากเข้าไปอีกไหมครับถ้าเอากฎหมายบัญญัติ แล้วก็พูดถึงเรื่องนี้ก็จะเป็นคล้าย ๆ มาตรการที่แล้ว ความจริงผมตะหงิด ๆ ตั้งแต่เมื่อวานครับอาจารย์ คือผมรู้สึกว่าคุณเราเขียนรัฐธรรมนูญแบบหลักในการให้สิทธิและให้การคุ้มครองมาตั้งแต่ต้น แล้วเรามาใช้คำว่า ตามที่กฎหมายบัญญัติก็ดี ตามหรือว่าศีลธรรมอันดีอะไรทั้งหลายนะครับ ไป ๆ มา ๆ กฎหมายรองมันจะขึ้นมามีอำนาจเหนือกฎหมายรัฐธรรมนูญใหม่ ผมคิดอย่างนั้นนะครับ ผมระแวงอย่างนั้นนิด ๆ ที่นี้ก็ไปเช็กความคิดนี้กับทางคนข้างนอก กรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญชุดที่แล้วบางท่านก็คิดอย่างนั้นเหมือนกันเขาก็ท้วง ๆ มาลักษณะอย่างนั้นเหมือนกันนะครับ ที่นี้ตอนแรกก่อนเข้ามานั่งติดกับท่านประพันธ์ผมก็หาหรือประเด็นนี้กับท่านประพันธ์อยู่ ที่นี้ท่านประพันธ์ก็บอกว่าอย่างกรณีของเราในเรื่องสิทธิเสรีภาพก็จะไปมีคุมอยู่ในมาตรา ๒๕ เรวางหลักไว้แรกสุดเลยบอกว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยที่มีบัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะรัฐธรรมนูญแล้ว ก็คุมหมตอย่างนี้นะครับ เราถึงมาตามที

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ท่านอาจารย์กรุณาใส่พรรคแรกเข้าไปแล้วเติมอย่างที่เราเติมนี้ นะครับ คือว่าบางอย่างเติมมาหน่อย ให้คนได้เห็นซึ่งเราก็ทำให้สั้นเราก็จะหงุดหงิดกันตรงนี้นิดหนึ่งนะครับ ที่นี้ผมก็เป็นห่วงอยู่ว่าพอเราไปใส่ชื่อยกเว้นในเกือบจะทุก ๆ อันที่ว่าให้มันเป็นตามกฎหมายบัญญัติก็ดีหรือว่าเป็นตามกฎหมายรองต่าง ๆ อันนี้ผมว่าท้ายพอทำจนครบ อาจจะต้องมาช่วยกันดูอีกทีหนึ่งว่าความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญมันจะหดไปหรือเปล่าอะไรอย่างนี้ ผมก็วิตกตรงนั้นอยู่นิดหนึ่ง

ประธาน : ที่เราเขียนมาเราระวังอยู่แล้ว บางเรื่องที่เราเขียนมาเขียนรับรองเรื่องเสรีภาพ เพื่อจะเขียนเรื่องเงื่อนไขของการใช้เสรีภาพอันนี้คือบอกว่าตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ว่าห้ามได้ตามที่มีกฎหมาย แต่กฎหมายนั้นจะต้องทำเพื่ออย่างนี้ ๆ คือเป็นการกำหนดกรอบไม่ให้ไปไกล มันจะไม่เหมือนสมัยก่อน สมัยก่อนบุคคลย่อมมีเสรีภาพในการพูด การเขียนตามที่กฎหมายบัญญัติ แปลว่าเปิดโล่งเลย ตอนนี้นะจะล็อก ๒ อย่าง อย่างที่ ๑ ก็คือว่าล็อกในแต่ละมาตราว่าคุณออกกฎหมายว่าจำกัดได้เพื่ออะไรบ้างเท่านั้น อย่างอื่นทำไม่ได้ ล็อกอันที่ ๒ ก็คือว่าถ้าไม่มีอะไรไปห้ามไว้ก็อาจจะเอาออกมาล็อกได้แต่ต้องไม่บัญญัติจนเกินความจำเป็นหรือไปกระทบกระเทือนต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันนั้นก็เป็นหลักใหญ่ที่เราวางไว้ข้างหน้า คราวนี้ตัวนี้ตัวมาตรา ๔๖ อันนี้ที่อยู่ต่อท้ายว่าเปิดเผยรายละเอียดตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ อันนี้มันเฉพาะวิธีการ ถ้ามว่าทำไมต้องมีวิธีการเพราะว่าถ้าสมมุติว่าเราบอกให้ไปเปิดเผยต่อสภาแล้วเขามาถึงเขาบอกว่าปีนี้ คสช. ใช้จ่ายเงินให้กับหนังสือพิมพ์ ๑,๒๐๐ ล้านบาท วิทยู ทีวี ๘๐๐ ล้านบาทจบ เขาบอกเขาเปิดเผยให้ประชาชนทราบแล้วว่าเขาใช้ ไม่รู้ว่าไปที่ไหนบ้าง ที่นี้เราก็ออกไว้เสียว่า ถ้ากฎหมายบัญญัติว่า ๑. คุณต้องแจ้งไม่ชี้จะแจ้งต่อสภาอย่างเดียว คุณจะต้องแจ้งทางสื่อให้เปิดเผยต่อประชาชนให้คนทั่วไปได้รู้ แล้วก็บอกรายละเอียดว่ามันไปที่ไหน ค่าอะไรเท่าไรจะได้ระบุได้ตามความจำเป็น แต่มันเฉพาะวิธีการเท่านั้น ตรงนี้ยังเขียนไม่ค่อยดียังหาค่าไม่ค่อยได้ โดยมีคำตอบแทนนี้กำลังนึกถึงว่ามันจะครอบคลุมไม่ถึงพวกที่ดูงานยังไม่ค่อยเท่าไรมันคงไม่มากเท่าไรหรอก แต่มันมันไม่ได้ไปโฆษณาประชาสัมพันธ์แต่มันให้ด้วยวิธีอย่างอื่นเพื่อประโยชน์อย่างอื่น แต่มันมันจะมีผลต่อการประชาสัมพันธ์ อันนี้ค่อยไปคิดถ้าเจอคิดออกก็ค่อยมาเปลี่ยนมันทีหลังก็ได้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านประธานครับ อันนี้ต้องเปิดเผยรายละเอียดให้ประชาชนทราบตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ อันนี้ถ้าตามความเข้าใจที่ผมอ่านนะครับ คือหมายความว่า เอรายละเอียดสุดท้าย คือว่าคุณจ่ายไปที่ไหนอย่างไรเอามาแสดงใช้ไหมครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

แสดงแบบวิธีอย่างที่ท่านอาจารย์ว่า คือสื่อก็ต้องแสดงตัวนี้ก็ต้องแสดง แต่ไม่ได้หมายความว่า การไปจัดซื้อจัดจ้างกันหรืออะไรพวกนี้จะต้องมาทำตามแบบที่กฎหมายกำหนดใช่ไหมครับ

ประธาน : ไม่ใช่ มารายงานผลที่สุดท้าย

นายภัทร คำพิทักษ์ : รายงานผลหรือครับ

ประธาน : ปีที่แล้วให้ไทยโพสต์เท่าไร ให้เดลินิวส์เท่าไร

นายภัทร คำพิทักษ์ : ถ้ารายงานผลโอเคครับ เพราะว่าถ้าเราไปล็อกมันตั้งแต่ต้น มันจะซัดไปช่วงหนึ่ง

ประธาน : เชิญอาจารย์เจริญครับ

นายเจริญ โทณะวณิก : ขอบพระคุณครับท่านประธานครับ ท่านประธานครับ ผมมี ๓ ประเด็นครับ

ประเด็นแรกท่านภัทรพูดไปแล้วสงสัยมีอดีตกรรมการอยู่หลายท่านที่พูดเรื่องนี้ นะครับ ที่นี้ท่านประธานได้กรุณาอธิบายไปแล้วนะครับ

ประเด็นที่ ๒ เรื่องของเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชน กระผมลองเช็กดู ในประเทศจำนวนมากคือที่เขาห้ามไม่ให้เป็นคนชาติอื่น กำหนดไว้เฉพาะคนสัญชาตินั้น ๆ อย่าง หนังสือพิมพ์นี้ชัดเจนครับ เพราะมันเป็นเรื่องของข่าว แต่สื่อมวลชนอื่นที่เขาห้ามนี้ เขาห้ามที่มัน เกี่ยวข้องกับข่าว ที่นี้ผมก็เลยไม่แน่ใจว่าที่เราใช้คำว่า สื่อมวลชน อันนี้เราจะหมายรวมถึง ยกตัวอย่าง เช่น ถ้าเกิดเขาทำโทรทัศน์ที่มันมีแต่ละครอย่างนี้นะครับ หรือทางวิทยุที่มันมีแต่เพลง อันนี้ประเทศส่วนใหญ่เขาไม่ได้ห้าม แต่เขาห้ามเนื่องจากว่าถ้าเกิดไปทำเรื่องข่าวมันจะมีเรื่องอคติ หรือว่ามันอาจจะมีเรื่องความคิดที่มันถูกแทรกแซงมาโดยต่างชาติอะไรอย่างนี้นะครับ เพราะฉะนั้น เขาถึงได้ห้ามไว้ครับ

ประเด็นสุดท้ายเรื่องคำตอบแทนเขามีการศึกษาในประเทศลาตินอเมริกาแล้วก็ อเมริกาใต้ครับ เขาบอกว่ามันต้องใช้ว่า transection หรือว่า relation with the press หรือว่า the media อะไรอย่างนั้นครับ ประมาณคือเพื่อให้ครอบคลุมไปในลักษณะที่พาไปเที่ยวด้วยหรือว่ามี ระบบ คืออาจจะ barter อะไรกันสักอย่างคือมีการแลกเปลี่ยนอะไร เขาก็เลยใช้ว่าคุณมีปฏิสัมพันธ์ อะไร หรือว่าคุณมีความสัมพันธ์อะไรกับสื่อ คุณต้องเปิดเผยคือไม่ได้ว่าห้ามนะครับ แต่ว่าเขาให้ เปิดเผยแล้วก็ต้องเปิดเผยเป็นสาธารณะด้วยครับ ขอบพระคุณครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

เลขานุการ : ท่านประธานครับมีประเด็นนี้เดียวครับ เรื่องคำว่า เจ้าของ เราเน้น own หรือ control อาจจะมีปัญหาตรงนี้

ประธาน : กฎหมายเขาไปออกอีกว่าบุคคลสัญชาติไทยเพราะมันจะรวมทั้งนิติบุคคลและคนธรรมดา คือผมคิดว่าอันนี้มันเขียนกันมายาวนานมากในประวัติศาสตร์ เรื่องความเป็นเจ้าของและแม้ว่าในยุคปัจจุบันเราจะรู้ว่ามันไม่มีพรมแดน ผมคิดว่าคนที่มันจะเข้ามาทำอะไรต่ออะไร มันก็เข้ามาทำตามที่มีพรมแดน แต่อย่างน้อยที่สุดเราก็ยังไม่ยอมเปิดถึงขนาดให้มันมาตั้งป้อมอยู่ที่บ้านเราแล้วก็ตำเราหรือทำละครล้มล้างเรา ละครอย่าไปนึกว่ามันนั้นนะละครบางที่มันมีผลยิ่งกว่ามานั่งเขียน เขียนแล้วยังไม่ค่อยจะเชื่อ ดู ๆ ไปมันเคลิ้มก็อาจจะมีปัญหาตรงนั้นได้ เพราะฉะนั้น ในขั้นนี้มันก็ไม่ได้กระทบกระเทือนพวกเรา กระทบกระเทือนต่างชาติข้างหัวมันเถอะ ผมว่าเอามันไว้ก่อนเถอะอย่าเพิ่งไปเปิดเลย เชิญครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : วันนี้คุณอัครไม่อยู่นะครับว่าจะถามอีกเรื่อง คืออย่างเจ้าของกิจการหนังสือพิมพ์ที่ไปอยู่ในตลาดหลักทรัพย์มันก็มีสิทธิโดนซื้อหุ้นโดยต่างชาติด้วยหรือเปล่าผมก็ไม่แน่ใจ คือถ้าซื้อหุ้นโดยต่างชาติได้ สมมุติ นะครับ ผมไม่รู้วันนี้คุณอัครไม่อยู่ด้วยถ้ามันจริงถ้าโดยเข้าใจว่ากฎหมายของตลาดหลักทรัพย์เองถ้าถือหุ้นเกินกว่า ๕ เปอร์เซ็นต์มันก็จะมีสิทธิเข้าไปนั่งในบอร์ดได้ มันก็จะถูกครอบงำได้หรือเปล่า แต่ที่พูดมานี้ก็คือเห็นจากประเด็นที่สื่อบางฉบับขยายตัวโดยเข้าไปทำเป็น public company แล้วก็ไปขายในตลาดหลักทรัพย์ แล้วบางทีผมก็เข้าไปขายในตลาดหลักทรัพย์ตอนเข้านี้อยากจะเข้าเพราะว่าได้เงิน แต่พอคนมา take over ผ่านตลาดหลักทรัพย์กลับโวยวาย ซึ่งจริง ๆ แล้วมันต้องรู้ว่าถ้าคุณจะได้เงินจากตลาดหลักทรัพย์คุณมีสิทธิจะโดน take over ได้นะ ที่นี้ประเด็นที่ผมพูดคืออาจจะประเด็นเรื่องของคุณที่ผมมาซื้อหุ้น สมมุติมาซื้อหุ้นจะเป็นคนต่างชาตินี้ละมาซื้อเสร็จแล้ว ผมเกิดไปนั่งอยู่ในบอร์ดได้โดยอาศัยกลไกทางตลาดหลักทรัพย์อย่างนี้ถือว่ามันมีลักษณะผลที่มันเป็นการครอบงำที่จะทำให้มันเสียความคิดดั้งเดิมใหม่ว่ามันจะต้องเป็นบุคคลสัญชาติไทยอะไรอย่างนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : เรียนที่ประชุมครับ กรณีกฎหมายย่อยมันจะแยกกันเองครับท่าน อย่างเช่น พ.ร.บ. จัดแจ้งการพิมพ์ เขากำหนดว่าจะต้องเป็นรัฐกิจจะ ๗๕ เปอร์เซ็นต์ถ้าผมจำไม่ผิดนะครับ คือคนไทยต่างชาติถือได้เท่าไร ๆ พวกนี้จะมีสื่อในกฎหมายรองอยู่นะครับ ที่นี้พอข้อเท็จจริงคือว่าพอเขาถือหุ้นได้เขาจะถือหุ้นได้ในอัตราที่มี limit จะไม่เกินนั้นครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : ท่านครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : เชิญ

นายเจียรชัย ณ นคร : ในกฎหมายตลาดหลักทรัพย์ คือตอนนี้ถ้าเกิดใครจะซื้อหุ้นเกิน ๕ เปอร์เซ็นต์ต้องแจ้ง ที่นี้ผมเข้าใจว่าที่นี้ถามเพื่อขormaพอดีเข้าใจถูกหรือเปล่าคือว่า ถ้าเกิดผมไม่ซื้อหุ้น ผมเป็นคนต่างชาติไปซื้อหุ้นของมติชนตลาดหลักทรัพย์เกิน ๕ เปอร์เซ็นต์ ผมมีสิทธิไปนั่งในบอร์ดมติชนได้ไหม

ประธาน : เชิญครับ เชิญท่าน

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ : เมื่อกี้ที่ฟังอาจารย์เจษฎ์พูดมาเกี่ยวกับที่ว่าที่ต่างประเทศเขาให้รายงานสภาพว่ามี transection หรือว่ามี relationship อะไรต่าง ๆ ระหว่างรัฐกับสื่อ นะครับ ผมว่าอันนั้นก็เป็นการที่ตืออย่างหนึ่งแต่ว่ามันเป็นการที่มันอาจจะหายไปแล้วนะครับ เข้าไปแล้ว เพราะว่าเขาได้กระทำไปแล้วอย่างเช่นสมมุติมันมีทีวีช่องที่มาเล่นแสดงการล้อเลียนอะไรต่าง ๆ นะครับ อย่างเช่น มาเล่นละคร The King and I นะครับมันก็เกิดความเสียหายไปแล้วนะครับ แล้วก็มันไม่ใช่จะเป็นการป้องกัน ของเราเป็นการป้องกันไว้ก่อนแต่อย่างที่ว่าประเทศเขาทำเป็นการที่ว่าประจានว่าเขาได้กระทำอะไรมาซึ่งเป็นการแก้ไขไม่ทันแล้วเพราะว่ามันได้กระทำออกไปแล้วนะครับ อันนี้ก็ป็นข้อสังเกตอันหนึ่งครับ ขอบคุณครับ

ประธาน : เชิญอาจารย์อัฐพร

พลเอก อัฐพร เจริญพานิช : คือผมดูจากในร่างมาตรา ๓๔ นี้ นะครับ เสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นก็ยังมีข้อแม้อยู่ในวรรคสองว่า การแสดงความคิดเห็นในทางที่อาจจะก่อให้เกิดความแตกแยก หรือเกลียดชังในสังคม หรือขัดต่อการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกนี้จะไม่ได้รับคุ้มครอง เพราะอย่างนี้ ในการเสนอข่าวสารของสื่อ ผมไม่แน่ใจว่าตามจรรยาบรรณมันจะให้แสดงความคิดเห็นในทางที่ก่อให้เกิดความแตกแยกเกลียดชังในสังคมได้ไหมครับท่านภักระครับ อันนี้มีห้ามไว้แล้วนะครับ

นายภักระ คำพิทักษ์ : มีห้ามครับ

พลเอก อัฐพร เจริญพานิช : โอเคครับ

นายภักระ คำพิทักษ์ : มีห้ามทางนี้แล้วรวมทั้งแบ่งแยกวรรณะอะไรพวกนี้ มีละเอียดอยู่พอสมควรครับ

นายเจียรชัย ณ นคร : ขออนุญาตอีกนิดหนึ่ง ผมเห็นแย้งนิดหนึ่ง คือการที่มีอยู่ในจรรยาบรรณมันไม่ได้หมายความว่า มันจะมี sanction ที่เพียงพอต่อการไม่ให้กระทำนะครับ

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

คือจริง ๆ ผมคิดว่า สมมุติว่านี่ broker ก็มี ใคร ๆ ก็มีใช้ไหมครับ ผมเขียนบล็อกส่วนตัวผมก็ได้ อะไรก็ได้ ตรงนี้ผมไปอยู่ในขอบข่ายที่ท่านอรรถพรพูดเมื่อสักครู่ แต่พอท่านอรรถพรพูดเมื่อสักครู่ ผมก็มานั่งคิดเหมือนกันนะครับว่า ถ้าบทบัญญัติอย่างนี้มันมีหมายถึงสื่อด้วยมันโอเคไหม แต่ผมก็เข้าใจว่าถ้าเขียนอย่างนี้ไปแล้วสื่อก็คงจะไม่โอเคแน่นอนอนแหละเพราะว่ามันไม่เคยเขียนอย่างนี้ด้วยซ้ำไปในกฎหมายที่มีมาเดิม แต่ว่าจริง ๆ แล้วแต่พอถึงว่าจะรับผิดชอบกันอย่างไรแต่พอคุณภัทรพูดว่า มันมีจรรยาบรรณ คือผมมีความรู้สึว่ามันเบาบาง สมมุติว่าวันดีคืนดีทำไปแล้ว แล้วเกิดมี ปัญหาสุดท้ายปลายทางบอกผม sanction คุณ คืออย่างล่าสุดก็คือขับออกจากสมาชิกภาพของ สภาวิชาชีพเท่านั้นเอง แต่คราวนี้ปัญหาก็คือว่าความเสียหายที่มันเกิดขึ้นใครจะรับผิดชอบในความ เป็นจริงใช้ไหมครับ สมัยก่อนผมจำได้มีคนเคยเล่าเป็นโจ๊กนะ คือเวลาฟ้องสื่อในเรื่องหมิ่นประมาท เขาบอกว่าเวลาเรียกค่าเสียหาย คือสื่อตัวยักษ์ใหญ่ที่หนึ่งเขาจะขอโฆษณาว่าเขามียอดจำหน่าย สูงพอเวลาหมิ่นประมาทเวลาลงโทษให้ศาลปรับโดยคำนวณมูลค่าความเสียหาย เช่น ฉบับละ ๑๐ บาท คุณกับ volume ที่พิมพ์ คือยักษ์ใหญ่บางฉบับเขาจะบอกว่าเขามียอดจำหน่ายเป็นล้าน ใช้ไหมครับ สมมุติหมิ่นประมาทไปปีปรับคุณ ๑๐ คุณจะต้องจ่ายที่ ๑๐ ล้านบาทอะไรอย่างนี้ คือ เมืองนอกเองผมว่าการ control สื่อมันไม่ได้อยู่แค่จรรยาบรรณของตัวเองอย่างเดียวนะครับ คือที่ ไปดูข่าวของเมืองนอกการไปดูหมิ่นหรือว่าที่เรา celebrity ทั้งหลาย เวลาฟ้องที่มาเรียกที่สื่อแจ้งได้ ไปเลยเหมือนกัน คือ sanction ผมว่ามันมีหลายรูปแบบ เพียงแต่ว่าบ้านเราเองคนอาจจะยังไม่ กระเถิบขึ้นไปถึงตรงจุดนั้น เพราะศาลเราเวลาตัดสินก็คือความเสียหายก็จะดูจากฐานานุรูปเป็น หลักอะไรอย่างนี้ ทีนี้เพียงแต่ว่าคือผมสังเกตว่าถ้าเกิดคุณภัทรบอกว่ามันมีจรรยาบรรณกำกับอยู่ แล้ว คือถ้าในทัศนะผมเองคือผมเรียนตรง ๆ ว่า ผมว่ามันไม่พอ คือถ้าในแง่ของคนที่เป็น individual ซึ่งมีเสรีภาพจึงถูกการันตีโดยรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของปัจเจกก็ยังมีข้อห้าม ว่าไม่ให้ไปทำอย่างโน้นอย่างนี้ต้องถือว่าเป็นการผิดกฎหมาย แต่พอพูดถึงตัวสื่อซึ่งตอนนี้ definition ของคำว่า สื่อ มันก็แตกตัวมากก็คือไม่รู้เหมือนที่อาจารย์อมรพูดเป็นคอลัมน์นิสต์เขียน จะเคลมตัวเองเป็นสื่อหรือเปล่า คืออย่างนี้มันจะอย่างไร คือเพราะว่าจริง ๆ แล้วสิ่งที่เขียนออกไป ถ้ามันมีตัวสาระซึ่งมีผลกระทบต่อความรับผิดชอบ ผมว่ามันไม่ใช่จัดการกันเพียงแค่จรรยาบรรณ คือถ้า มันจัดการเพียงแค่จรรยาบรรณอย่างนี้ผมว่ามันไม่ได้มีความหมายอะไร แต่ว่าโอเคถ้าสื่อบอกว่ามัน มีสิ่งที่มันตามมาใช้ไหมครับ คือถ้าพูดเป็นลักษณะของการไปดูหมิ่นเหยียดหยามหรือว่าไป หมิ่นประมาทเขา เขามีกฎหมายหมิ่นประมาทมารองรับอย่างนี้ อันนั้นก็ไปว่ากันตามนั้น แต่ว่า

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

บางเรื่องผมคิดว่ามันอาจยัง คือใจผมเองผมคิดว่าคือไม่ได้คิดว่าจะไปคุมอะไรสื่อนะ แต่ผมคิดว่าคือวันนี้ถ้าพูดภาษาตรง ๆ ผมว่าสื่อต่อกับสิ่งที่ตัวเองมีมาตลอด คือพอไปแตะเปลี่ยนไม่เอา ก็จะมีปฏิกิริยาซึ่งผมว่าตรงนี้บางทีอาจจะต้องยอมรับว่ามันเป็นสิ่งที่มันต้องเปลี่ยนคือถ้าถามผม วันนี้เกิดบอกคุ้มครองสื่อทั้งประเทศในขณะที่สังคมข่าวสารมันเปิดกว้างขนาดนี้ผมอาจจะไม่ได้ give a damn เลยกับสื่อที่มีสัญชาติไทย เพราะผมก็สามารถรับฟังข่าวสารได้ คนเขียนบล็อกทำตัวเป็นสื่อให้ข้อมูลข่าวสารได้เต็มไปหมดเลย เพราะฉะนั้น ที่จริงแล้วถามว่าวันนี้ถ้าเกิดว่าจรรยาบรรณที่คุณภักดิ์พูดว่า ถ้าใครไม่เข้ามาสู่ระบบพวกนี้ก็จะไม่ได้รับการคุ้มครองในแง่ของจรรยาบรรณ ผมคิดว่าคิดในมุมคุณภักดิ์ก็ถูก แต่ถ้าผมคิดอีกมุมหนึ่งมันจะมีคนอีกจำนวนมหาศาลมากเลยซึ่งเคลมตัวเป็นสื่อหลุดออกมาจากกรอบจรรยาบรรณแล้วก็ทำอะไรโดยที่ไม่มีการควบคุมเลย คือตรงนี้ผมคิดว่ามันเป็นโจทย์ที่สื่อต้องไปคิด คือผมคิดว่าจริง ๆ แล้วแนวคิดดั้งเดิมที่บอกว่าที่บอกว่ามันต้องมีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ไปดูแลกันเองนะ แต่สื่อก็บอกว่าไม่กล้า เพราะว่าถ้าไปออกกฎหมายมาตั้งแต่สมัยปี ๒๕๔๐ กลัวว่ารัฐจะไปออกกฎหมายอะไรบิดเบี้ยวทำให้สื่อยุ่งให้สื่อมันแย้งี่ จริง ๆ แล้วผมว่าบ้านเราเองที่เราคุยกันเมื่อสักครู่ว่า การที่ไปเขียนว่าเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติก็กลัวว่ากฎหมายจะบัญญัติออกมาไม่ดีถูกไหมครับ บิดเบี้ยวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ ท่านประธานก็บอกว่าจะเขียนกรอบว่าตัวนี้มันจะทำได้ในกรอบแค่ไหนอย่างไรบ้าง แต่จริง ๆ แล้วถ้าเราไปมองถึงกระบวนการนิติบัญญัติซึ่งเราจะต้องคุยกันต่อไป มันเป็นไปได้หรือเปล่าว่าต่อไปนี้เพื่อความสบายใจของทุกคน การไปออกกฎหมายอะไรก็แล้วแต่ที่มันกระทบต่อ fundamental right สมมุติอย่างนี้คุณต้อง public hearing ประกอบทุกครั้ง ไม่ใช่คุณไปออกตามใจชอบของคุณ ไม่ใช่รัฐบาลกุมเสียงข้างมากแล้วไปออกกฎหมายตามใจตัวเองอะไรอย่างนั้น คือวันนี้ผมก็คิดว่าเราไปติดยึดกับสิ่งที่มันเป็นอยู่เดิม คือสมัยก่อนพอเขียนว่า ทั้งนี้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ รัฐไปออกอะไรมาคนก็ไม่เคยไปสนใจ แต่วันนี้คนสนใจมากขึ้น เพราะฉะนั้นถ้าเกิดไปทำให้คนสนใจว่าการออกกฎหมายต่อไปนี้ เดียวนี้แม้ว่าเข้าชื่อเสนอกฎหมายก็เริ่มมีการทำถูกไหมครับ เพราะฉะนั้น ถ้าเกิดกระบวนการที่มันบอกให้รัฐต้องรับฟังความคิดเห็นที่คุณปรณบอกว่ามีอยู่แล้ว ผมไม่แน่ใจนะตรงนี้มาบังคับขึ้นมาบีบ มันก็จะเกิดลักษณะของ social sanction หรือ social participation เข้ามาเกี่ยวข้อง คือให้การออกกฎหมายของรัฐอยู่ในร่องในรอยมากขึ้น นอกเหนือจากกรอบที่ท่านประธานเขียนอย่างนี้ ผมคิดว่าบางทีมันเหมือนกับเราไปอยู่กับอดีตมากเกินไปหรือเปล่าก็ไม่รู้ แต่ว่าเราไม่ได้วางกลไกกับอนาคตเอาไว้

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ชั้นสัญญา ๘/๑๐

ประธาน : ผมสงสัยว่าเราเข้าใจตรงกันไหมว่าเสรีภาพอันนี้ที่เขียนไว้มันไม่ได้
รับรองอะไรผิดแบบไปจากมาตรา ๓๔ เพียงแต่มาเน้นย้ำไว้เท่านั้นเอง แล้วมันก็เลยทำให้คนเข้าใจ
ว่าทั้งหมดนี้ไม่มีการควบคุม ความจริงมันถูกควบคุมโดยมาตรา ๓๔ ซึ่งอาจจะมีกฎหมายออกมา
เช่น หมิ่นประมาทหรือการทำร้ายบุคคลอื่นหรือทำให้เกิดเสื่อมเสียศีลธรรมหรืออะไรพวกนั้นมันจะ
ถูกกฎหมายออก อันนั้นเพื่อไม่ให้คนอ่านแล้วไปเข้าใจไขว้เขวแล้วต้องไปอธิบายกันยาวอย่างที่
อาจารย์เถียรชัยพยายามจะอธิบายก็ใส่ไปเสียว่าตามมาตรา ๓๔ จะได้รับความคุ้มครอง
ตามมาตรา ๓๔ คือเพราะมันเน้นย้ำให้รู้ว่าสิทธิคุ้มครองไว้นั้นยังอยู่นะครับ จะเกิดความรู้สึก
เดือดร้อนอะไรไหม เชิญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก : ขอบพระคุณครับท่านประธาน ท่านประธานครับคือ
ประเด็นในวงของสมาคมแล้วก็สภาวิชาชีพสื่อ ๓-๔ สมาคมนี้นะครับ เคยคุยกันครับว่า คือปัจจุบัน
มันมีคนพยายามที่จะทำตัวเป็นนักข่าวเยอะ โดยเฉพาะใช้พวก social media คือคนทั่วไปคุณก็ไป
ตามมาตรา ๓๔ แต่อันนี้มันมุ่งหมายถึงผู้ประกอบการของผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนมันเป็นย่อยลงไป
ซึ่งเป็นตัวกำหนดครับว่าไม่ใช่ว่าอยู่ดี ๆ คุณอยากจะไปเขียนลงใน social media แล้วคุณจะ
กลายเป็นนักข่าวหรือกลายเป็นผู้ประกอบการอาชีพสื่อมวลชนขึ้นมาไม่ใช่คุณก็เป็นตามมาตรา ๓๔
เป็นประชาชนทั่วไปอยู่ดี แต่ตรงนี้ถ้าคุณจะเป็นผู้ประกอบการอาชีพคุณต้องอยู่ภายใต้จรรยาบรรณคุณ
ถึงจะได้รับความคุ้มครองไม่อย่างนั้นคุณก็ไปอยู่มาตรา ๓๔ ครับ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นำพร ๙/๑

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ประธาน : มันไม่ได้คุ้มครองอะไร ก็มีเสรีภาพในการเสนอข่าว แต่ว่าข่าวที่คุณเสนอ ถ้ามันเข้าข่ายผิดกฎหมายตามที่มาตรา ๓๔ มันออก คุณก็ยังผิดอยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นก็เขียนเสียให้ชัดว่า คนได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๓๔ หรืออย่างน้อยที่สุดเวลาจรรยาบรรณที่จะไปออกกันมันก็จะได้เหลือบตามองมาตรา ๓๔ เสียด้วย

นายภัทร คำพิทักษ์ : ท่านอาจารย์ครับ ผมว่าถ้าใส่ตามมาตรา ๓๔ ไป พวกสื่อมวลชนน่าจะตื่นกันเยอะนะครับ

ประธาน : หรือ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ครับ

ประธาน : เพราะเขานึกว่าเขาไม่ต้องอยู่มาตรา ๓๔ หรือ

นายภัทร คำพิทักษ์ : เปล่าครับ เขาอยู่อยู่แล้วมาตรา ๓๔ เพียงแต่ว่ามันจะเป็น การเปิดช่องให้รัฐบาลไหน ๆ ข้างหน้ามันไปอาศัยช่องมาตรา ๓๔ เข้ามา คือเขาจะไม่เข้ามา ตามมาตรา ๔๖ แต่เขาจะไปดอตเอาเข้าหลังบ้าน เอาเข้ามาตรา ๓๔ มา แล้วก็บอกว่ามีเงื่อนไข ที่จำกัดเสรีภาพโน่นนี้ได้แล้วก็ไปออกมา ผมว่าถ้าใส่กว้าง ๆ อย่างนี้ผมว่าน่าจะโอเคครับ ท่านอาจารย์

ประธาน : ประโยคสุดท้ายโอเคหรือยัง แต่ว่าตรงนี้ก็ยังไม่ happy แต่ทิ้งไว้ก่อน ก็ได้ เพราะผมมานั่งนึกดูนะ โอเคถ้าบอกว่าจ่ายเงินเพื่อการประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์หรือ สื่อมวลชน ผมไม่จ่ายเพื่อประชาสัมพันธ์สักอัน แต่ผมใช้เงิน ปตท. ซื้อหนังสือพิมพ์วันละ ๓๐๐,๐๐๐ ฉบับ เพื่อแจกชาวบ้าน ให้การศึกษาแก่ชาวบ้าน ๓๐๐,๐๐๐ ฉบับไม่พอ เอา ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ เอาให้รวยกันไปเลย เชิญครับ

นายฉัตรชัย เชื้อบุญชัย : จริง ๆ เผลอเมื่อสักครู่ที่ดอกเตอร์เจษฎ์พูดถึงเรื่อง การทำธุรกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น ผมว่าคือถ้าใช้คำว่า ต่างตอบแทน เข้ามาจากในช่วงใดช่วงหนึ่ง มันจะครอบคลุมในสิ่งต่าง ๆ ที่เราคิดว่าอาจจะมีการเลี้ยงไม่จ่ายเป็นเงินหรืออะไรต่อมิอะไรนั้นไหม ครับ คือไปใช้คำในกฎหมายแพ่งว่ามีลักษณะเป็นการต่างตอบแทน

ประธาน : และถ้าไม่มีลักษณะเป็นการต่างตอบแทน ให้อย่างเดี่ยวเฉย ๆ ซื้อหนังสือพิมพ์วันละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นำพร ๙/๒

นายฉัตรพันธ์ุ เชื้อบุญชัย : อันนี้ก็เป็นการต่างตอบแทน คือจ่ายเงินแล้วก็ซื้อหนังสือพิมพ์มาครับ คือถ้าเป็นลักษณะอย่างนี้มันน่าจะเป็นเรื่องของการต่างตอบแทนแล้ว ส่วนในกรณีที่บอกว่าถ้าสมมุติเอาเงินให้ได้อย่างเดียวกันมันก็จะไปเข้าในตอนต้น

ประธาน : ที่ตรงนี้ไว้ก่อน แต่ในหลักการโอเคกันใช่ไหมครับว่า ถ้าเอาไปจ่ายค่าโฆษณาแล้วก็มาเปิดเผย ต้องมาเปิดเผยให้ทราบ

นายภัทร คำพิทักษ์ : ได้ครับอาจารย์ แต่ว่าอันหลังนี้ผมว่าไม่ค่อยเป็นปัญหาค่ะครับอาจารย์ เพราะว่าพอการผลิตปกติไปถึงระดับหนึ่ง ถ้าผลิตมากมันจะขาดทุนครับ หนังสือพิมพ์มันไม่เหมือนอันอื่น สมมุติว่าถ้าจะกำไรดี ๆ มันต้องควรอยู่ในปริมาณขนาดนี้ แต่ถ้าขายเกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับขึ้นมาเมื่อไรขาดทุนทันทีเลย เพราะว่าต้นทุนการผลิตมันสูงเกินไปสมมุติเขาจะซื้อไปตั้งน้ำวันละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ หนังสือพิมพ์นั้นจะเจ๊งเลย ก็คือว่ามันจะอยู่ไม่ได้ครับ

นางจรี วิจิตรวาทการ : ไม่ แต่คุณภัทร ค่าโฆษณามันจะขึ้น ค่าโฆษณาของหนังสือพิมพ์มันขึ้นอยู่กับจำนวนฉบับที่ขายด้วยใช่ไหม ก็ดูอย่างไทยรัฐนี่คิดแพงกว่าคนอื่น เพราะว่ามีจำนวนผู้อ่านสูงกว่าอะไรอย่างนี้

นายภัทร คำพิทักษ์ : ใช่ครับอาจารย์ ในหลักการมันเป็นอย่างนั้น แต่สมมุติว่าถ้า ปตท. มาซื้อ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับ อย่างที่ท่านประธานว่านี่นะครับ ก็แปลว่าถ้าเขาจะไปขึ้นค่าโฆษณา ลูกค้านี่ ๆ ก็จะหายหมดเลย เขาจะมาขายในเฉพาะ ปตท. ๑,๐๐๐,๐๐๐ ฉบับนี้ละกลไกของตัวนี้มันคุมอยู่ครับ มันทำไม่ได้ เรื่องการซื้อไปแจกผมว่ายากมาก

ประธาน : ซื้อเสร็จแล้วไปทำถุงใส่กล้วยแขก เราหัวเราะนะ อย่าไปนึกว่าไม่มีคนสัปดนทำนะ เพราะว่าผมสังเกตมาหลายครั้งแล้ว อะไร ๆ ที่ผมคิดว่ามันเป็นไม่ได้ พออยู่ ๆ มันเป็นไปได้จริง ๆ เพราะฉะนั้นเดี๋ยวนี้ต้องระวังหมด

นายภัทร คำพิทักษ์ : วิธีที่เขาใช้กันมากที่สุดตอนนี้คือ จ้างทำ event ครับ อาจารย์ ก็คือจะเข้าไปในลักษณะของประชาสัมพันธ์หรือว่าต่างตอบแทนอย่างที่ว่าอาจารย์ฉัตรพันธ์ุว่า

นางจรี วิจิตรวาทการ : คือว่ามันมีการผูกขาดของ event organizer ด้วยในช่วงการเมืองเป็นใหญ่บางพรรคอะไรนี่ มันมีอยู่แค่ ๔-๕ บริษัทที่ได้ คนอื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้นมันเป็น source ของคอร์รัปชัน

ประธาน : ใช้นี่ลำบาก

วันพุธที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

นางจรี วิจิตรวาทการ : เป็นแหล่งคอร์รัปชันตลอดเลยค่ะ

ประธาน : ทำ event นี้ลำบาก เพราะ event มันจะเป็นอีกบริษัทหนึ่งที่อยู่ในเครือใช้ไหม

นางจรี วิจิตรวาทการ : ใช่ค่ะ

ประธาน : มันไม่ได้บริษัทหนังสือพิมพ์ไทยรัฐไปทำ event มันจะเป็นบริษัทลูกหรือใครก็ไม่รู้ที่อยู่ข้าง ๆ

นายอัคร จารุจินดา : จริง ๆ แล้วเป็นอย่างที่ท่านประธานว่านะครับ ตอนนี้อยู่หลังหน่วยงานของรัฐเขาไม่ได้ไปซื้อสื่อโดยตรง เขาก็ตั้งโครงการแล้วก็ใครประมูลได้หรือใครจ้างใครสักคนหนึ่ง คนนั้นนั่นแหละจะไปกระจายเอาเองเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ เพราะฉะนั้นการที่จะบอกว่าเอาเรื่องค่าตอบแทนมันจะหาไม่ได้ เพราะหน่วยงานเขาไม่ได้บอกว่าเขาไม่เคยซื้อสื่อเขาจ้างคนนี้และคนนี้เขาไปจัดการให้เอง บางทีอาจจะต้องคิดเพิ่มมากกว่านี้

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย : ทางตรง ทางอ้อมครับ

ประธาน : แต่มันมีคำสั่งกำกับไปใช้ไหมละว่าให้ไปที่ตรงนั้นบ้างตรงนี้

นายอัคร จารุจินดา : ตอนหลังนี้ไม่ครับ คือพวกที่ตั้งบริษัทพวกนี้เขารู้ว่าเขาควรจะไปโฆษณาที่ไหนถึงจะได้ผล ซึ่งมันก็โอเค มันก็ต้องสื่อใหญ่ ๆ เท่านั้นเอง เพราะว่าถ้าสื่อเล็ก ๆ ไปมันก็โยนกันหายไปเฉย ๆ เพราะว่ามันจะต้องเอาคำตอบมายังคนจ้าง หน่วยงานว่าคุณเอาไปทำแล้วได้ผลขนาดไหน คนอ่านขนาดไหนอะไรพวกนี้ เต็มวาจจะดูเยอะเรื่องนี้

ประธาน : ทิ้งไว้ให้ไปคิดก่อนละกัน วันนี้เอาเท่านี้ วันศุกร์นี้เราหยุดนะ หรือจะไม่หยุดหยุดก็แล้วกันเดี๋ยวจะเสร็จเร็ว ขอบพระคุณและขอปิดประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๑๐ นาฬิกา

กลุ่มงานขวเลข ๑

สำนักrayงานการประชุมและขวเลข